

INTERNATIONAL
OLYMPIC
COMMITTEE

Olimpinių vertybių ugdymo pagrindai

AKTYVIA FIZINE VEIKLA PAGRĮSTA PROGRAMA

Padėkos

Tarptautinis olimpinis komitetas vertina autorių, kurių dėka buvo išleistas Olimpino ugdymo priemonių rinkinio pirmasis leidimas, pastangas. Komitetas ypač dėkoja ugdymo konsultantei dr. Deannai L. Binder už svarų indėlį rengiant pirmąjį leidimą.

Tarptautinis olimpinis komitetas negalėtų vykdyti Olimpinių vertybių ugdymo programos (OVUP) be instruktorių, partnerių ir pedagogų iš viso pasaulio žinių, palaikymo ir pagalbos. Tarptautinio olimpino komiteto vardu Viešųjų reikalų ir socialinės plėtros per sportą departamentas džiaugsmingai dėkoja jiems už nenuilstamas pastangas ir neblėstantį užsidegimą plėtojant olimpizmą.

Antrasis leidimas peržiūrėtas, papildytas ir patobulintas taip, kad būtų patogesnis ir priimtinesnis skaitytojui. Jį sudaro 5 dalys: Olimpinių vertybių ugdymo pagrindai – aktyvia fizine veikla pagrįsta programa; Kaip įgyvendinti OVUP? - praktinis olimpinių vertybių ugdymo vadovas; Veiklos aprašai – užduotys olimpinių vertybių ugdymui; Išteklių biblioteka ir OVUP seminarų planas – mokymasis per fizinę veiklą.

TOK padėkos nusipelno šie autoriai ir dar daug kitų čia nepaminėtų pagalbininkų:

Dr. Richard Bailey, FRSA, Tarptautinė kūno kultūros ir sporto mokslo taryba

Gary Barber, Šv. Mykolo universiteto mokykla, Viktorija, Britų Kolumbijos provincija (Kanada).

Guin Batten ir **Viv Holt**, Jaunimo sporto fondas

Dr. Deanna L. Binder, Karališkojo kelio universitetas, Viktorija, Britų Kolumbijos provincija (Kanada)

Helen Brownlee, TOK Olimpino švietimo komisijos narė

Detlef Dumon, Tarptautinė kūno kultūros ir sporto mokslo taryba

Narin Hajtass, ugdymo ir mokymų vadovė, Jordanijos olimpinis komitetas

Katrin Koenen, Tarptautinė kūno kultūros ir sporto mokslo taryba

Dr. Sock Miang Teo-Koh, Nacionalinis švietimo institutas, Nandzingo technologijos universitetas (Kinijos Liaudies Respublika)

Dr. Jennifer Leigh, Kento universitetas (Jungtinė Karalystė)

Ralph Leighton, magistras, Kenterberio Kristaus bažnyčios universitetas (Jungtinė Karalystė)

Tony Macfadyen, Redingo universitetas (Jungtinė Karalystė)

David Mutambara, Zimbabvės verslo tarybos sveikatingumo klausimams vykdomasis direktorius

Dr. Ines Nikolaus, Tarptautinis Pjero de Kuberteno komitetas

Dr. Roland Naul, Duisburgo-Eseno universitetas (Vokietija), Villibaldo Gebhardto instituto (JAV) direktorius

Matthew Reeves, magistras, Liverpulio Džono Muro universitetas (Jungtinė Karalystė)

Dr. Junko Tahara, Tarptautinis Pjero de Kuberteno komitetas

Henry Tandau, Tanzanijos olimpinė akademija

Dr. John Tillson, Dublino universiteto Šv. Patriko koledžas (Airija)

TOK Olimpino švietimo komisijos pirmininkas –

Barry Maisteris, ONZM

Nariai:

Beatrice Allen

Mikaela Cojuangco Jaworski

Sam Ramsamy

Paul K. Tergat

Nita Ambani

Helen Brownlee

Anastasia Davydova

Gudrun Doll-Tepper

Filomena Fortes

Dionyssis Gangas

Kostas Georgiadis

Keith Joseph

Marion Keim Lees

Young Hee Lee

Denis Masegla

Vera Perederii

Laurent Petrynka

Judy Simons, J. P.

Jeannette Small

Luzeng Song

Ryan Stokes

Stephan Wassong

Thierry Zintz

Atsakingasis direktorius

Francis Gabet, Olimpino kultūros ir paveldo fondo direktorius

OLYMPIC VALUES EDUCATION PROGRAMME

Olimpinių vertybių ugdymo pagrindai

Aktyvia fizine veikla pagrįsta programa

Išleista 2017 metais
Parengė Tarptautinis olimpinis komitetas
Olimpinis kultūros ir paveldo fondas
Lozana, Šveicarija

Olimpinių vertybių ugdymo programos (OVUP) turinys ir bet kuris su OVUP susijęs prieinamas ar Jums pateiktas darbas, elementas ar medžiaga, įskaitant visus dokumentus, iliustracijas, vaizdus ar vaizdo programas („OVUP medžiaga“) yra išimtinai Tarptautinio olimpinio komiteto (TOK) nuosavybė ir (arba) jį gali pateikti Jums tik šis komitetas ne komercijai ir ne reklamai, apsiribojant redagavimo, švietimo, tyrimų, analizės, recenzavimo ar pranešimų rengimo tikslais (jeigu nenurodyta kitaip). OVUP medžiaga negali būti perdirbama, keičiama ir (arba) pertvarkoma, sublicencijuojama arba platinama visa ar dalimis be išankstinio raštiško TOK (arba nurodyto teisių turėtojo) sutikimo. TOK nesuteikia garantijos ir neprisiima atsakomybės už informaciją, įtrauktą į OVUP, taip pat už jos tikslumą ar išbaigtumą. Požiūriai ir nuomonės (i), išdėstyti bet kioje trečiųjų šalių medžiagoje, pateiktoje Jums kaip OVUP medžiagos dalis, arba (ii) bet kokiame leidinyje, tinklalapyje ar kitose priemonėse, per kurias tokia trečiųjų šalių medžiaga Jums pateikiama kaip OVUP medžiagos dalis, atspindi tik autorių požiūrį ir nebūtinai išreiškia TOK oficialų požiūrį ar poziciją. Jūs sutinkate užtikrinti, apsaugoti ir garantuoti, jog TOK nepatirs nuostolių ar žalos dėl to, kad Jūs naudojate OVUP medžiagą ar ja piktnaudžiaujate arba pažeidžiate šias licencijos sąlygas. TOK (ir kiek tai taikoma atitinkamam teisių turėtojui) pasilieka sau teisę atšaukti OVUP medžiagai suteiktas teises bet kuriuo metu ir dėl bet kokios priežasties.

© Autorinės teisės 2016 Tarptautinis olimpinis komitetas

ISBN: 978-92-9149-162-9

Dizainas : Thomas & Trotman Design

Viršelio iliustracijos Bruno Santinho

Rankraščio redagavimas ir korektūra:

Dan Brennan, Libero Language Lab

Olimpinis kultūros ir paveldo fondas,
Ouchy g. 1, 1001 Lozana, Šveicarija
Tel +41 (0)21 621 6511 www.olympic.org

Spausdinta Jungtinėje Karalystėje

FSC patvirtintas popierius, naudojamas šiame vadove, pagamintas popieriaus fabrike, pripažintame ir ISO14001, ir EMAS.

Šią medžiagą taip pat galima rasti tinklalapyje www.olympic.org/olympic-values-and-education-program

IOC and Getty Images® fotografijos. p. 8, 39, 83 IOC/Alexander Hassenstein; p. 9 IOC/Arnaud Meylan; p. 11 NOC/LAT; p. 12 NOC/MOZ; p. 15, 32, 101 Getty Images®/Shaun Botterill; p. 17 Getty Images®/Stu Forster/Pascal Le Segretain; p. 19 Getty Images®/Paul Gilham; p. 21, 28, 66, 87 IOC/Richard Juillart; p. 22 LOCOG; p. 23 IOC/Greg Martin; p. 24 NOC/BRA; p. 28 IOC/Hector Retamal; p. 29 Getty Images®/Todd Warshaw; p. 30, 45 Getty Images®/Jamie Squire; p. 32, 88 IOC/Jean-Paul Maeder; p. 35 Getty Images®/Bryn Lennon; p. 36 Getty Images®/Harry How; p. 37 IOC/Yo Nagaya; p. 38, 60 Getty Images®/Clive Mason; p. 39, 54 Getty Images®/Julian Finney; p. 40 Getty Images®/Milos Bicanski; p. 41 Getty Images®/LOCOG; p. 42, 66 Getty Images®/Martin Rose; p. 43 Getty Images®/Ezra Shaw; p. 44, 65, 100 Getty Images®/Streeter Lecka; p. 47, 62, 64, 73 IOC/Mine Kasapoglu; p. 48 Getty Images®/Jamie McDonald; p. 51 IOC/Juerg Donatsch; p. 59 IOC/Christophe Moratal/Catherine Leutenegger; p. 60 Getty Images®/Mike Ehrmann/Bruce Bennett; p. 63 IOC/Ubald Rutar/Ian Jones; p. 66 Getty Images®/Pagni Alejandro/Harry Engels; p. 67 Getty Images®/Lutz Bongarts; p. 68 Getty Images®/Michael Steele; p. 69 Getty Images®/Clive Rose/Quinn Rooney; p. 70 Getty Images®/Don MacKinnon; p. 60, 71 Getty Images®/Adam Pretty; p. 74 IOC/Randy Lincks; p. 75 Getty Images®/Mike Hewitt; p. 76 IOC/Anthony Charlton; p. 81 Getty Images®/Pawel Kopczynski; p. 82 IOC/John Huet; p. 84 IOC/Pilar Olivares; p. 86 NOC/CZE; p. 89 NOC/BOT; p. 90 Getty Images®/Scott Heavey; p. 94 Getty Images®/Jed Jacobsohn; p. 104 Getty Images®/Central Press; p. 105 Shutterstock/Tinna Pong; p. 106 SYOGOC; p. 108 Getty Images®/Antonio Scorza/Mike Powell; p. 110 Getty Images®/Pascal Rondeau; p. 111 Getty Images®/Hamish Blair; p. 112 Getty Images®/Jasper Juinen; p. 113 Getty Images®/Ronald Martinez; p. 115 IOC/Xi Yang.

Turinys

TOK prezidento Thomo Bacho pratarmė	8
TOK Olimpinio švietimo komisijos pirmininko Barrio Maisterio, ONZM pratarmė	9
Kaip naudotis šiuo vadovu	10

1 skyrius

Įvadas į olimpinių vertybių ugdymą	12
Įvadas	14
Pagrindiniai olimpizmo principai	16
Pagrindinės olimpizmo vertybės	17
Olimpizmo ugdymo temos	18
Mokymo metodai	19
Olimpinių vertybių ugdymas ir jūsų bendruomenė	21
Ugdymo realijos ir galimybės	24
Išteklių naudojimas iššūkiams įveikti	25
Dalyvavimas OVUP	26

2 skyrius

Olimpizmo šventimas pasitelkus simbolius, ceremonijas ir meną	30
Pagrindinė informacija	32
Sujungti žiedų – olimpinio simbolio	34
Vėliavos iškėlimas	36
Olimpinis devizas – <i>Citius, Altius, Fortius!</i>	38
Pajuskime olimpinę dvasią – olimpinė ugnis	40
Olimpinių žaidynių atidarymo ceremonija	42
Olimpinių žaidynių uždarymo ceremonija	44
Olimpinės priesaikos	46
Olimpinės paliaubos Antikos ir šiais laikais	47
Taikos kalba	49

Turinio tęsinys

Taikos simboliai	50
Sportas ir menas senovės Graikijoje	51
Sportas ir menas šiuolaikinėse olimpinėse žaidynėse	52
Logotipai ir talismanai – tapatybės kūrimas	53

3 skyrius

Olimpizmo propagavimas per sportą ir olimpinės žaidynes	54
---	----

Olimpinis judėjimas	56
Olimpinis muziejus ir Olimpinių studijų centras	58
Olimpinių sporto šakų programa	60
Jaunimo olimpinės žaidynės (JOŽ)	62
Kliūčių įveikimas – moterys olimpinėse žaidynėse	65
Paralimpinės žaidynės – „Judėjimo dvasia“	68
Pasaulio sportininkų sutikimas – olimpinių žaidynių organizavimas	70
Miestai, rengiantys olimpinės žaidynes	72
Olimpinis kaimelis	73
Olimpinių žaidynių indėlis į tvarų vystymąsi	74
Olimpinių žaidynių iššūkių įveikimas	77

4 skyrius

Olimpizmo ugdymo temų dėstymas	78
--------------------------------	----

Sporto kultūra	80
Lengvosios atletikos rungtys senovės Graikijoje	82
Pagrindinių principų aptarimas	83
Penkios olimpizmo ugdymo temos	84
A. Sporto ir fizinės veiklos pastangomis pelnytas džiaugsmas	85
Patiriamas džiaugsmas	87
Pajuskime olimpinę dvasią – Olimpinė diena	89

B. Mokymasis kilniai elgtis	90
Kas yra kilnus elgesys?	91
Gyvenimas pagal kilnaus elgesio taisykles	92
Kilnus elgesys bendruomenės sporte	94
Kilnaus elgesio programos įgyvendinimas	96
Kilnaus elgesio keliami įpareigojimai treneriams	97
Kilnaus elgesio keliami įpareigojimai tėvams	98
Kilnaus elgesio keliami įpareigojimai sportininkams ir dalyviams	99
C. Pagarba sau, kitiems ir aplinkai	100
Gyvenimas laikantis pagarbos principų	101
Žmogaus teisės – pagarbos ir pripažinimo pagrindas	102
Turėti teises reiškia turėti ir pareigas	103
„Aš turiu svajonę“	104
Sudėtingų sprendimų priėmimas	105
D. Padaryti viską, ką gali, siekiant tobulumo	106
Gyvenimo tobulinimas	107
Ilgas kelias į pergalę – sportininko istorija	110
Varžybų pabaiga	111
Padaryti viską, ką gali	112
E. Harmoningas gyvenimas – kūno, valios ir proto darna	113
Darnos paieškos	114
Aktyvus gyvenimas	115
Aktyvaus gyvenimo būdai	116
Priedas	118
Žodynėlis	118
Literatūra	121

TOK prezidento Thomo Bacho pratarinė

„Tik sportuojantys vaikai gali mėgautis tokiomis sporto vertybėmis kaip saviugda ir sveikata. Mes norime įkvėpti šiuos vaikus, suteikdami jiems geresnes galimybes sportuoti.“

Pasaulis keičiasi neįtikėtinai greitai ir tai smarkiai veikia jaunimo gerovę. Reaguodamas į šiuos pokyčius TOK sudarė „Olimpinę darbotvarkę 2020“ – strateginį olimpinio judėjimo planą ateičiai. Šios reformos skirtos trijų pagrindinių mūsų sparčiai besikeičiančio pasaulio ramsčių – tvarumo, patikimumo ir jaunimo – įtvirtinimui.

Sportas ugdo pasitikėjimą savimi, moko jaunimą gerbti save ir kitus sporto aikštelėje ir už jos ribų. Sportas pripažintas galinga mokymosi priemone ugdymo procese, nes prilygsta universaliai kalbai, kuria perduodamos pagrindinės žinios apie sveiką gyvenseną, socialinę įtrauktį, lyčių lygybę ir vietinių bendruomenių aktyvumo atgavinimą.

Kaip sporto organizacijos atstovai, mes negalime tenkintis vien tik jaunimo auditorijos, stebingos olimpinės žaidynes, gausėjimu. Mūsų interesas ir pareiga – išjudinti namisėdas, leidžiančius laiką prie televizoriaus. Tik sportuojantys vaikai galės tapti sportininkais ateityje. Tik sportuojantys ar besimankštinantys vaikai jau mėgaujasi sporto teikiamomis vertybėmis, tokiomis kaip ugdymasis ir sveikata. Mes norime įkvėpti šiuos vaikus, suteikdami jiems geresnes galimybes sportuoti. Mes norime pasiekti juos, kur jie bebūtų. Mes norime, kad sportas taptų privalomu dalyku viso pasaulio mokyklų programose.

Olimpinių vertybių ugdymo programa (OVUP) padeda jauniems žmonėms rasti bendrą kalbą ir imtis veiklos, grindžiamos tokiomis pagrindinėmis olimpinėmis vertybėmis kaip tobulėjimas, pagarba ir draugystė. Tad TOK skiria pagrindinį dėmesį visapusiško dalyvavimo sportinėje ir fizinėje veikloje skatinimui, taip pat tinkamų ugdymo priemonių, padedančių įtraukti jaunus žmones ir suteikti jiems galių, kūrimui.

Įgyvendinant pirmąjį OVUP etapą (bandomasis 2005–2010 metų etapas) trys žemynai – Afrika, Azija ir Okeanija – tapo šios programos išbandymo vieta. Ten surengta 10 „Ugdytojų rengimo“ (angl. *Train the Trainer*) seminarų. Šiandien daugiau nei 110 šalių įsijungė į OVUP ir tūkstančiai jaunų žmonių patyrė olimpinių vertybių poveikį.

Atsižvelgiant į pamokas, išmoktas vykdant programą regioniniu lygiu, antruoju OVUP etapu pagrindinis dėmesys skiriamas esminiam pokyčiui, kuriam pradžia duoda žinios apie olimpizmą ir olimpines vertybes. Taip pat pabrėžiama būtinybė užtikrinti vienodą visapusišką vertybėmis pagrįstą ugdymą, lanksčiai derinant jį prie vietinės situacijos ypatumų.

Antrojo OVUP etapo pradžioje mokymas apie olimpizmo vertybes bus smarkiai išplėstas pasauliniu lygiu. Visi olimpinės šeimos nariai kviečiami prisidėti prie šios mokymosi iniciatyvos. Minėta programa taip pat bus naudinga dalyviams ir partneriams, ypač besidomintiems vertybėmis pagrįstu būsimųjų kartų ugdymu.

Thomas Bachas
TOK prezidentas

TOK Olimpino švietimo komisijos pirmininko **Barrio Maisterio, ONZM** pratarmė

Visos šios „gijos“ padeda suformuoti „gerą pilietį“ ir, kaip įžvalgiai pastebėjo prieš daugiau nei 100 metų P. de Kubertenas, užtikrina dvasinį tobulėjimą būtent tokiu metu, kai jaunų žmonių moraliniai kompasai pradeda nustatinėti vėlesniam gyvenimui.

Olimpizmas yra gyvas ir klesti.

Dabartiniame geopolitiniame, sociokultūriniame ir ekonominiame kontekste olimpizmo, kaip gyvenimo filosofijos, principai svarbesni nei kada nors anksčiau.

29 metus išdirbęs pedagogu, 14 iš jų – mokyklos direktoriumi, gali asmeniškai patvirtinti, kad holistiniai olimpizmo principai gali praturtinti mokymosi procesą ir struktūrinti jaunuolių ugdymą.

Pagrindiniai Pjero de Kuberteno filosofijos elementai, įtraukti į Olimpinių chartiją, gali teikti akivaizdžią naudą daugialypėje mokymosi aplinkoje, derinant juos su vertybėmis pagrįstu požiūriu:

- **Kūno, valios ir proto ugdymas:** visos mokyklos turėtų siekti ugdyti įvairiapuses, fiziškai, kultūriškai, psichologiškai ir socialiai brandžias asmenybes, pasirengusias priimti vaikystės ir paauglystės iššūkius.
- **Pastangomis pelnytas džiaugsmas:** mokyklos turėtų skatinti polinkį stengtis dėl savo gerovės ir jausti su šiomis pastangomis susijusį džiaugsmą.
- **Pavyzdžio svarba:** visos mokyklos turėtų stengtis plėtoti ir vertinti teigiamą pavyzdžio svarbą. Bendraamžių grupės lyderiai turėtų būti skatinami, sveikinami ir keliami pavyzdžiu visose gyvenimo srityse.
- **Universaliosios etikos skatinimas:** mokyklos turėtų remti sportinę ir kultūrinę raišką, skatindamos tokias bendražmogiškąsias vertybes kaip pakantumas, pagarba įvairovei ir kilnus elgesys kasdieniame gyvenime.

Visos šios „gijos“ padeda suformuoti „gerą pilietį“ ir, kaip įžvalgiai pastebėjo prieš daugiau nei 100 metų P. de Kubertenas, užtikrina dvasinį tobulėjimą būtent tokiu metu, kai jaunų žmonių moraliniai kompasai pradeda nustatinėti vėlesniam gyvenimui.

Visi mes, dirbantys bendroje olimpino švietimo erdvėje, siekiame suteikti švietimo įstaigoms reikiamas priemones olimpinei dvasiai ugdyti, o TOK indėlis į OVUP jau pradeda nešti vaisių. Ši pavyzdinė švietimo programa nuolat peržiūrima, tobulinama, vertinama ir skatinama visame pasaulyje, todėl tampa vis patikimesne ir labiau pripažinta.

OVUP pagrindą sudaro aktyvaus patirtinio mokymosi filosofija, plėtojanti holistinį požiūrį į fizinio raštingumo ugdymą. Programa skirta padėti ugdyti fizinius, socialinius ir kognityvinius įgūdžius konkrečioms amžiaus grupėms tinkamais būdais. Užduotys, istorijos ir smagios veiklos, susietos su olimpizmo temomis, padeda vaikams ir jaunuoliams tyrinėti ir pažinti savo tautinių ir kultūrinių bendruomenių tradicijas.

Džiaugiuosi galėdamas pranešti, kad jau turime didelę ir vis augančią grupę OVUP ambasadorių, mokytojų ir bendruomenių socialinių programų darbuotojų, kurie, vadovaujami TOK atstovų, yra tvirtai pasiryžę užtikrinti, jog programa išliktų patikima ir aktuali. Dirbame tam, kad suteiktume galimybę visiems žmonėms visuose žemynuose susipažinti su OVUP.

Jau nuėjome ilgą kelią, bet dar turime daug ką nuveikti. Glaudus olimpizmo ugdytojų, institucijų ir kitų partnerių bendradarbiavimas itin svarbus norint panaudoti visą OVUP potencialą. Galimybė daryti teigiamą įtaką jaunų žmonių gyvenimams išlieka galinga varomąja jėga, sudarančia olimpines dvasios esmę.

Barry Maisteris, ONZM

TOK Olimpino švietimo komisijos pirmininkas

Kaip naudotis šiuo vadovu

Olimpinių vertybių ugdymo programa (OVUP)

yra Tarptautinio olimpinio komiteto sukurtą mokymo priemonių seriją.

Vertybės – tai kiekvieno iš mūsų turimi principai ir pagrindiniai įsitikinimai, lemiantys žmogaus elgesį. Vertybės yra standartai, pagal kuriuos konkretūs veiksmai vertinami kaip geri ar pageidautini.

Vertybėmis pagrįstas ugdymas

Tokios ugdymo vietos kaip mokyklos skatina socialinį ir moralinį jaunų žmonių vystymąsi, kad jie galėtų pasirūpinti savimi ir kitais, prisidėti prie visuomenės klestėjimo. Vaikų ir jaunimo ruošimo gyvenimui metodai mokant juos vertybių vadinami vertybėmis pagrįstu ugdymu.

Kūno kultūros ir fizinio aktyvumo veiklos patirtys gali prisidėti prie vertybėmis pagrįsto ugdymo, kai jos skatina moralinę ir socialinę atsakomybę, visuomenišką socialinį elgesį ir pagarbą kitiems.

OVUP temų derinimas su teigiamais jaunimo vystymosi principais, integruotais į fizinio aktyvumo planavimą, yra idealus mokymo metodas socialiniam, pažintiniam, fiziniam ir akademiniam jaunimo tobulėjimui.

Pasitelkus olimpinių žaidynių simbolius ir olimpizmo temas, plačiai naudojantis antikinių ir šiuolaikinių olimpinių žaidynių patirtimi, šia programa siekiama skleisti vertybėmis pagrįstą ugdymą, kuris formuos vaiko ir jaunuolio charakterį. Olimpinių sporto šakų kontekste programos dalyviai mokomi įgūdžių ir strategijų, padedančių jiems prisiimti globalios pilietybės ir pilietiškumo diktuojamus įsipareigojimus.

Kad būtų pasiekti minėti tikslai, vykdant OVUP galima naudotis šiais žiniomis pagrįstais pagrindiniais šaltiniais:

- **Olimpinių vertybių ugdymo pagrindais – aktyvia fizine veikla pagrįsta programa**
- **Kaip įgyvendinti OVUP? – praktinis olimpinių vertybių ugdymo vadovas**
- **Veiklos aprašais – užduotimis, padedančiomis ugdyti olimpinės vertybes**
- **Išteklių biblioteka**

Olimpinių vertybių ugdymo pagrindų vadovą sudaro keturi skyriai. Pirmajame skyriuje programos dalyviams pristatyti pagrindiniai olimpizmo principai skatinant juos apmąstyti, kaip minėti principai susiję su jų pačių gyvenimu. Kituose trijuose skyriuose pateikta olimpinių žaidynių istorija, simboliai ir pasakojimai pagal olimpizmo ugdymo temas. OVUP dalyviams suteikiama galimybė turtinti savo patirtį ir gilinti supratimą naudojantis veiklos aprašų rinkiniu.

Pedagogai ir programos dalyviai taip pat gali naudotis turtingais mokomosios medžiagos ištekliais (filmais, straipsniais, sąsajomis ar nuorodomis), sukauptais išteklių bibliotekoje.

↑ Olimpinė diena 2011 metais: vaikai formuoja olimpinius žiedus Latvijoje

Be to, OVUP „Ugdymo knygos“ seminarų išteklių turi sąsają su OVUP 2.0 ugdymo paketu. Seminaro forma pateiktas turinys pritaikytas įvairiai mokymo aplinkai ir tikslinėms grupėms.

Mokymo programos dokumentus sudaro:

OVUP seminaro planas – mokymasis per fizinę veiklą

Pustrečios dienos seminaro planas (įskaitant detalius nedidelius žaidimus ir į dalyvius sutelktas veiklas), skirtas mokymo tikslams siekti. Dalyviams bus išduotas pažymėjimas ar patvirtinimas, kad jie išklausė programą, kuri padėjo jiems pasiruošti OVUP fizinės veiklos programų naudojimui dirbant su vaikais ir jaunimu.

Mokymasis per fizinės veiklos žaidimus yra OVUP seminaro plano dalis. Jo turinys smulkiai išdėstytas užduočių kortelėse. Jos atsiunčiamos kartu su OVUP seminaro planu, kai vykdomi mokymai.

Kaip įgyvendinti OVUP? Praktinis olimpinių vertybių ugdymo vadovas

OVUP užduočių pristatymo knyga pagrįsta pedagoginėmis praktikomis, susijusiomis su fizine veikla, skirta vaikų ir jaunimo sektoriui. Ši knyga sustiprins pedagogų įgūdžius ir kompetencijas pateikti OVUP programą skirtingų kultūrų ir aplinkų tikslinėms auditorijoms.

Vertinimo priemonės instruktoriams

Vertinimo priemonės instruktoriams, taip pat programos poveikio vertinimas bus įtrauktos kaip stebėsenos ir ir vertinimo sudėtinė dalis.

„Mūsų civilizacijos ateitis remiasi ne politiniais ar ekonominiais pagrindais. Ji visiškai priklauso nuo to, kokią kryptį suteiksime ugdymui.“

Pjeras de Kubertenas (Pierre de Coubertin)

1 skyrius.

Įvadas į olimpinių vertybių ugdymą

Įvadas	14
Pagrindiniai olimpizmo principai	16
Pagrindinės olimpizmo vertybės	17
Olimpizmo ugdymo temos	18
Mokymo metodai	19
Olimpinių vertybių ugdymas ir jūsų bendruomenė	21
Ugdymo realijos ir galimybės	24
Ištekliai naudojimas iššūkiams įveikti	25
Dalyvavimas OVUP	26

Įvadas

Olimpinių vertybių ugdymo pagrinduose pateikta pagrindinė informacija ir pristatyta daug įvairių mokymosi veiklų, padedančių skleisti olimpizmo vertybes.

Kai nacionaliniai olimpiniai komitetai įsijungia į olimpinių judėjimą ir siunčia sportininkus dalyvauti olimpinėse žaidynėse, jie susitaria dėl daugelio vertybių, vadinamųjų „pagrindinių principų“ (išdėstytų Olimpinėje chartijoje). Šie principai aprėpia vertybes, kurias Tarptautinis olimpinis komitetas vadina „olimpizmo ugdymo temomis“ (žr. 18 p.).

Šiame vadove pateikta informacija ir medžiaga, kuri palengvina vertybėmis pagrįstą mokymą ir mokymąsi. Pagrindinis dėmesys skiriamas ne nelanksčiam faktų kalimui, o tam, kaip dėstyti ir įsisavinti olimpizmo ugdymo temas. Kadangi vadovas skirtas vaikams ir jaunimui nuo 5 iki 18 metų, jame pateikiamos veiklos įvairioms amžiaus grupėms, turinčioms skirtingus skaitymo įgūdžius. Mokytojai ir jaunimo grupių vadovai skatinami pritaikyti ir perdirbti veiklas taip, kad jos tiktų jų mokiniais ir sportininkams.

Pasaulyje, kuriame nutukimas kelia didelį susirūpinimą, o vaikams, gyvenantiems skurdžiose bendruomenėse, reikia suteikti viltį ir įsitikinimą, kad jie gali daug pasiekti, fiziniam aktyvumui ir sportui turi tekti svarbus vaidmuo. Olimpinių žaidynių simboliai ir ceremonijos, sporto ir kultūros renginiai įkvepia ir suteikia motyvacijos. Jie sukuria tinkamą mokymosi ir mokymo kontekstą, skatinantį sportuoti ir užsiimti fizine veikla.

Šiame vadove pristatyti ugdymo metodai pagrįsti šiuolaikinėmis mokymo teorijomis, siūlančiomis daugiakultūrinį, tarpkultūrinį ir daugialypiu intelektu paremtą požiūrį į mokymąsi ir mokymą.

Minėtus metodus patvirtina šie mokymosi principai:

- Mokymasis yra ne pasyvi, o aktyvi veikla. Kuo labiau įsitraukiama į mokymąsi, tuo veiksmingesnė ir malonesnė būna mokymosi patirtis.
- Yra įvairių būdų, padedančių mokytis. Mokymosi veikla aprėpia kalbėjimą ir klausymąsi, žaidimą, rašymą, diskusijas ir debatus, tokią kūrybinę veiklą kaip menas, drama ir muzika, taip pat fizinį judėjimą per tokias veiklas kaip sportas, šokis ir kūno kultūra. Šiame vadove pateiktos veiklos suteikia galimybę išbandyti daug skirtingų mokymosi metodų.
- Mokymasis yra ir individuali, ir kolektyvinė veikla. Kai kuriems žmonėms geriau sekasi dirbti individualiai. Tačiau reikia dirbti ir drauge, kad mokytumėmės ir praktikuotumėmės bendradarbiauti. Dėl šios priežasties vadove pateikta daug įvairių veiklų, skirtų burti žmones bendram darbui.

Kitas ugdymo metodas, naudojamas šiame vadove – besimokančiųjų vaizduotės žadinimas. Visi sportininkai žino, kad vaizduotės galia padeda jiems pasiekti tikslą. Teigiamas ir kūrybiškas vaizduotės panaudojimas taip pat gali padėti išsiugdyti naujus požiūrius, pradėti naujai mąstyti apie save, taip pat išbandyti įvairias naujas elgesio formas.

↑ Londono olimpinį žaidynių atidarymo ceremonijoje 2012 metais pakeliama Jungtinės Karalystės vėliava

Turinio santrauka

1 skyriuje paaiškintas šio vadovo tikslas, pristatytos olimpinio judėjimo vertybės ir pateikti pasiūlymai ugdytojams, administratoriams, jaunimo sporto vadovams ir kitiems olimpinės šeimos nariams, kaip įgyvendinti OVUP programą.

2 skyriuje glaustai pristatytos veiklos, padėsiančios besimokantiems ir sportininkams susipažinti su olimpinio judėjimo simboliais ir ceremonijomis.

3 skyriuje pateikta pagrindinė informacija apie olimpinių žaidynių ir olimpinio judėjimo istoriją, struktūrą ir organizavimą, taip pat su tuo susijusias veiklas.

4 skyrius skirtas teoriniam pagrindimui ir veikloms, susijusioms su kiekviena iš penkių olimpizmo ugdymo temų: džiaugsmu, kurį teikia sportui ir fizinei veiklai skirtos pastangos; kilniu elgesiu; pagarba kitiems; tobulumo siekimu ir kūno, valios ir proto darna. Šios veiklos padės besimokantiems perprasti minėtas temas ir pritaikyti jas praktiškai.

Priede rasite žodynėlį ir vadove paminėtos literatūros sąrašą.

Pagrindiniai olimpizmo principai

Pagrindiniai olimpizmo principai, išdėstyti Olimpinėje chartijoje, apibūdina bendrąsias vertybes.

Pagrindiniai olimpizmo principai

- 1.** Olimpizmas – gyvenimo filosofija, aukštinanti ir į darnią visumą jungianti kūno, valios ir proto savybes. Jungdamas sportą su kultūra ir švietimu, olimpizmas siekia kurti gyvenseną, pagrįstą pastangomis pelnytu džiaugsmu, gerojo pavyzdžio auklėjamąja galia, socialine atsakomybe ir visuotinių etikos principų gerbimu.
- 2.** Olimpizmo tikslas – per sportą siekti harmoningo žmonijos vystymosi, prisidėti prie taikios visuomenės, besirūpinančios žmogaus orumo išsaugojimu, kūrimo.
- 3.** Olimpinis judėjimas, kuriam vadovauja TOK, yra visų olimpizmo vertybes pripažįstančių asmenų ir institucijų nuolatinė darni organizuota visuotinė veikla. Olimpinis judėjimas apima penkis žemynus. Jo kulminacija kaskart tampa pasaulio sportininkų susibūrimas didelėje sporto šventėje – olimpinėse žaidynėse. Olimpinio judėjimo simbolis – penki sunerti žiedai.
- 4.** Žmogus turi teisę sportuoti. Kiekvienam asmeniui būtina suteikti galimybę sportuoti nepatiriant jokios diskriminacijos ir jaučiant olimpinę dvasią, skatinančią draugystę, vienybę ir kilnų elgesį. Sporto organizavimą ir vadybą turi kontroliuoti nepriklausomos sporto organizacijos.
- 5.** Pripažįstant, kad sportas yra visuomenės gyvenimo dalis, olimpiniam judėjimui priklausančioms sporto organizacijoms suteikiamos autonominės teisės ir įsipareigojimai, įskaitant laisvą sporto taisyklių nustatymą ir kontrolę, savo struktūros ir valdymo pasirinkimą, teisę rengti rinkimus be jokios išorinės įtakos ir atsakomybę už tai, kad būtų laikomasi tinkamų valdymo principų.
- 6.** Galimybės naudotis teisėmis ir laisvėmis, reglamentuojamomis Olimpinėje chartijoje, nesuderinamos su diskriminacija dėl rasės, odos spalvos, lyties, seksualinės orientacijos, kalbos, religijos, politinių ar kitų pažiūrų, etninės ar socialinės kilmės, turtinės padėties ar kitų paskatų.
- 7.** Priklausymas olimpiniam judėjimui reikalauja laikytis Olimpinės chartijos ir pripažinti TOK.

→ Atlanta 1996 metai: vasaros olimpinių žaidynių, kurios vyko Atlantoje (JAV), atidarymo ceremonijoje išskilmingai prisimenama antikinė žaidynių kilmė

☰ Pastaba

Šiame skyriuje aptarsime penkias ugdymo temas, susijusias su pagrindinėmis olimpinėmis vertybėmis: mokymusi džiaugtis įdėtomis pastangomis, kilniai elgtis, gerbti kitus, siekti tobulumo, taip pat kūno, valios ir proto darnos gyvenime.

Šias temas lengva susieti su tikslais, kurių paprastai siekiama jaunimo sporte ir mokyklų ugdymo programose.

Pagrindinės olimpizmo vertybės

Trims pagrindinėms olimpizmo vertybėms – **tobulėjimui, pagarbai ir draugystei** – tenka pagrindinis dėmesys olimpinėse žaidynėse ir jaunimo olimpinėse žaidynėse.

Tobulėjimas

Tobulėti reiškia daryti viską, ką gali, ir sporto aikštėje, ir profesiniame gyvenime. Svarbu ne tiek laimėti, kiek dalyvauti, daryti pažangą ir siekti sveikatinančios kūno, valios ir proto darnos.

↑ Skatinti pastangas – **tobulėti**

Pagarba

Ji aprėpia pagarbą sau ir savo kūnui, kitiems žmonėms, taisyklėms ir tvarkai, sportui ir aplinkai.

↑ Saugoti žmogiškąjį orumą – rodyti **pagarbą**

Draugystė

Draugystė – olimpinio judėjimo širdis. Ji skatina mus žiūrėti į sportą kaip į galimybę siekti tarpusavio supratimo tarp žmonių ir tautų visame pasaulyje.

↑ Kurk harmoniją – švėsk **draugystę**

Olimpizmo ugdymo temos

Šiame vadove akcentuojamos penkios ugdymo temos, pagrįstos pagrindiniais olimpizmo principais. Jos aprėpia tris pagrindinius mokymosi stilius: kognityvinį (pažintinį), afektyvų (emocinį) ir kinestetinį (fizinį).

Pastaba

Pasiūlymai mokymui ir praktinei veiklai įtraukti į kiekvieną iš minėtų penkių temų, kurios plačiau aptartos 4 skyriuje „Olimpizmo ugdymo temų mokymas“.

Mokymo ir mokymosi platforma

KAS: olimpinis judėjimas laiko TOBULĖJIMĄ, PAGARBĄ IR DRAUGYSTĘ pagrindinėmis olimpizmo vertybėmis. Jos yra pageidautinas geriausių sportininkų dalyvavimo olimpinių sporto šakų varžybose rezultatas. Šios vertybės pabrėžiamos visose olimpinėse žaidynėse ir jaunimo olimpinėse žaidynėse.

KAIP: pagrindinis dėmesys OVUP skiriamas ugdymo procesų metu propaguojamoms vertybėms, kadangi mokymosi metodologijoje akcentuojamos šios penkios ugdymo temos: pastangomis pelnytas džiaugsmas, kilnus elgesys, pagarbos rodymas, tobulumo siekimas, mokymasis pasiekti kūno, valios ir proto darną. Šios ugdymo temos paimtos iš Olimpinių chartijos ir pagrindinių olimpizmo principų, įtraukiant šiuos teigiamus jaunimo ugdymo tikslus į mokymosi programą.

PAGRINDINĖS OLIMPINĖS VERTYBĖS

Tobulėjimas

Pagarba

Draugystė

UGDYMO TEMOS

Pastangomis pelnytas džiaugsmas

Jauni žmonės įgyja ir pritaiko fizinius, elgesio ir intelektualinius įgūdžius, mesdami iššūkį sau ir kitiems fizinėse veiklose, judėjime, žaidimuose ir sporte.

Kilnus elgesys

Kilnus elgesys – sporte vartojama sąvoka, bet šiandien ji plačiai paplito pačiose įvairiausiose gyvenimo sferose. Mokėjimas kilniai elgtis sporte gali ugdyti ir stiprinti gebėjimą taip pat elgtis savo bendruomenėje ir gyvenime.

Pagarba gyvenime

Kai jauni žmonės, gyvenantys daugiakultūriniame pasaulyje, išmoksta priimti bei gerbti įvairovę ir taikiai elgtis, jie tuo pačiu prisideda prie taikos ir santarvės tarp šalių stiprinimo.

Tobulumo siekimas

Susitelkimas į tobulumo siekimą gali padėti jauniems žmonėms daryti teigiamus sveikus pasirinkimus ir kuo geriau atlikti viską, ko tik imasi.

Kūno, valios ir proto darna

Mokymasis vyksta ne tik galvoje, bet ir visame kūne. Todėl fizinis raštingumas ir mokymasis per judėjimą prisideda prie dorovinio ir intelektualinio mokymosi sėkmės. Ši idėja tapo kertiniu akmeniu P. de Kuberteno sprendimui atgaivinti olimpinės žaidynės.

Mokymo metodai

Šiame skirsnyje aptarsime kai kuriuos iš daugybės vadove pateiktų informacijos ir veiklų panaudojimo būdų.

Olimpinis ugdymas reiškia skirtingus dalykus skirtingiems žmonėms. Todėl šiame skirsnyje pateikta daug įvairių programų, atitinkančių olimpinio ugdymo principus, pavyzdžių. Nors minėtų programų tikslai ir auditorijos skiriasi, jos labai daug kuo panašios. O šis pagrindų vadovas paremtas „ugdymo per sportą“ metodu.

↑ 2008 metų olimpinių žaidynių atidarymas: menininkai pasirodo ant didelio gaublio Pekino (Kinija) nacionaliniame stadione

Olimpinis ugdymas

- Moksliniai tyrimai, kursai ir seminarai universitetuose ir Olimpijų studijų centruose.
- Nacionalinių ir tarptautinių olimpinių akademijų ir Nacionalinių olimpinių komitetų programos.
- Vadovėliai ir vadovai, vaizduojantys, kompaktiniai diskai ir TV programos apie olimpinės žaidynes.
- Olimpinės dienos veiklos, olimpinės šventės ir mokyklos arba bendruomenės varžybos.
- Olimpinėmis vertybėmis pagrįstos aukšto lygio treniruotės ir fizinis lavinimas.
- „Ugdymas per sportą“: kompleksinės vertybėmis pagrįstos mokymo programos vaikams ir jaunimui.
- Olimpijų žaidynių organizacinių komitetų vykdomos švietimo ir jaunimo programos.
- Olimpinės ir jaunimo sporto stovyklos.
- Olimpiniai muziejai, šlovės galerijos, meno parodos ir kultūriniai renginiai.
- Olimpijų žaidynių rėmėjų ir partnerių organizuojamos rinkodaros ir reklaminės kampanijos.

Dalyvavimo galimybės

Šiame vadove pateiktą medžiagą galima naudoti įvairiais būdais.

Pirmas būdas – ugdymas per sportą – kontekstinis ir tarpdisciplininis metodas

Kai kurie mokytojai naudoja teminį arba projektinį mokymo metodą, teikiantį galimybę jungti daugelio skirtingų dalykinių sričių veiklas. Olimpinių temų, kurių galima sėkmingai panaudoti istorijos, matematikos, tikslųjų mokslų, kalbos, kūno kultūros ir sveikos gyvensenos studijoms, puikiai tinka šio kompleksinio metodo taikymui.

Antras būdas – pagalba jauniems sportininkams siekti tobulumo per sportą ir kūno kultūrą

Sportinio ugdymo ir kūno kultūros programas galima papildyti veiklomis, padedančiomis besimokantiems perprasti olimpizmo vertybes ir naudotis jomis. Pavyzdžiui, švęsti Olimpinių dieną, minimą birželio 23-ąją, taip pat Tarptautinę sporto dieną, skirtą plėtrai ir taikai, minimą balandžio 6-ąją, pasitelkus šiame vadove siūlomas veiklas ir idėjas.

Trečias būdas – olimpinėms temoms skirta savaitė ar mėnuo

Daugelį iš šiame vadove pateiktų veiklų galima panaudoti organizuojant teminę Olimpinių savaitę ar mėnesį, įtraukiant dalį jų į ugdymo programas. Olimpinių savaitė ar mėnuo gali turėti atidarymo ir uždarymo ceremonijas, taip pat įvairių sporto varžybų, fizinio aktyvumo veiklų ir žaidimų.

Ketvirtas būdas – į mokytoją orientuotas mokymasis

Renkantis programas, labiau orientuotas į mokytoją arba vykdomas pagal vadovėlio ar pratybų knygos planą, šiame vadove pateiktas skaitymo ir rašymo veiklas galima perdirbti ar pertvarkyti konkrečioms amžiaus grupėms. Mokytojams, turintiems labai dideles klases, gali būti patogiau dirbti suskirsčius jas į mažas grupes.

Penktas būdas – profesinis mokymas ir seminarai koordinatoriams

Dėstant aukštųjų mokyklų studentams ar vedant seminarus koordinatoriams (pavyzdžiui: mokytojams ir jaunimo grupių vadovams), šį vadovą galima naudoti kaip kurso „Olimpinis ugdymas: vertybėmis pagrįstas metodas“ pagrindą.

Pavyzdžiui, aukštųjų mokyklų pedagogikos arba kūno kultūros fakultetai galėtų siūlyti studentams olimpinių ugdymo kursą. Nors šalių tradicijos ir elgesio normos skiriasi, dėl globalizacijos daug vertybių peržengė kultūrų ir regionų ribas. Olimpinių judėjimas sudarė galimybes puoselėti ir propaguoti bendrąsias vertybes. Todėl šis vadovas parengtas taip, kad įgalintų mokytojus ir jaunimo grupių vadovus pritaikyti įvairias siūlomas veiklas savo programoms, patenkinti besimokančiųjų poreikius ir pateisinti lūkesčius.

Ugdymo galimybės

Olimpinių vertybių ugdymas ir jūsų bendruomenė

Daugelyje šalių sporto ir poilsio centrai padeda siekti darnos bendruomenėje ir propaguoti teigiamas socialines vertybes. Šis skirsnis skirtas bendruomenės centro, kaip vietos, kur „sportas teikia viltį“, sampratai, kurią galima panaudoti kaip pavyzdį padedant jauniems žmonėms apibrėžti arba susikurti savo bendruomenės sporto centro viziją.

Sportas plėtrai ir taikai

„Sportui tenka svarbus vaidmuo skatinant socialinę integraciją ir ekonominę vystymąsi įvairiuose geografiniuose, kultūriniuose ir politiniuose kontekstuose. Sportas yra galingas įrankis, padedantis stiprinti socialinius ryšius ir tinklus, puoselėti taikos, brolybės, solidarumo, nepakantos smurtui, tolerancijos ir teisingumo idealus.“

Jungtinės Tautos

Sporto apibrėžimas

Plėtros kontekste į sporto apibrėžimą paprastai įtraukiamas platus veiklų, tinkamų visų amžiaus grupių ir įvairių gebėjimų žmonėmis, spektras pabrėžiant teigiamas sporto vertybes. Jungtinės Tautos apibrėžia sportą kaip **visas fizinio aktyvumo formas, prisidedančias prie fizinės ištvermės, geros psichinės savijautos ir socialinės sąveikos, tokios kaip žaidimas, poilsis, organizuotas sportas, tradicinės sporto šakos ir žaidynės.**

Sportas ir kitos fizinės veiklos teikia šią naudą:

- lemia geresnius mokymosi rezultatus;
- stiprina sveikatą ir užkerta kelią ligoms;
- skatina lyčių lygybę;
- skatina socialinę integraciją ir socialinio kapitalo plėtrą;
- padeda kurti taiką ir užkirsti kelią konfliktams arba juos spręsti;
- padeda atsigauti po nelaimingų atsitikimų ar traumų ir sugrįžti į normalų gyvenimą;
- skatina ekonominę plėtrą;
- stiprina bendravimą ir socialinę mobilizaciją;
- padeda tobulinti gyvenimo įgūdžius;
- stiprina savarankiškumą ir pasitikėjimą savimi.

„Iki šiol olimpiniai simboliai, vertybės, ceremonijos ir t. t. man atrodė savaime suprantami dalykai. Bet dabar maloniai nustebau patyręs, kad jie turi tvirtą pagrindą, nes apeliuoja į „žmogaus dvasią“. Kitaip tariant, jų galioje nukreipti holistinę vystymąsi teigiama socialinių pokyčių pasauliniu lygiu linkme.“

Mokytojas ir treneris, Trinidadas ir Tobagas

↑ Ledo rutulio komanda Zambijos pirmojo Olimpinio jaunimo ugdymo centro atidaryme 2010 metais. Centras pastatytas įgyvendinant Tarptautinio olimpinio komiteto programą „Sportas teikia viltį“

← Londonas 2012 metais: kultūrinė olimpiada tapo svarbia olimpinių žaidynių dalimi, suteikdama visos šalies jauniems žmonėms galimybę imtis pačios įvairiausios kūrybinės ir fizinės veiklos ↓

Bendruomenėje¹

Sportuodami jauni žmonės gauna neįkainojamas komandinio darbo pamokas gyvenime, išmoksta būti ryžtingi ir gerbti taisykles. Jūs galite panaudoti šiam vadove pateiktas veiklas sporto programoms savo bendruomenėje tobulinti.

Jaunimo įgalinimas per sportą

1. Ir kaimo, ir miesto vietovėse sporto užsiėmimus galima derinti su sveikatos ir gyvenimo įgūdžių mokymu, taip pat su bendraamžių tarpusavio švietimui skirtais seminarais, lyderystės mokymais, diskusijų forumais apie lyčių lygybę ir lytiškumą, dramos ir meno studijų veikla.
2. Jaunimo vadovus galima mokyti patraukliai organizuoti sporto užsiėmimus vaikams ir jaunimui. Vaikai ir jaunuoliai lengviau įsisavina iš bendraamžių gaunamą informaciją.

Vaikų įgalinimas per sportą

1. Burkite vaikus iš įvairių socialinių sluoksnių: našlaičius ir pažeidžiamus, turinčius ŽIV ir sergančius AIDS, turinčius negalią ir dirbančius ar vaikataujančius, taip pat tuos, kurių šeimas privertė palikti savo namus karas ar badas.
2. Kvieskite tėvus ir kitus suaugusius partnerius dalyvauti diskusijų forumuose ir renginiuose.

Moterų įgalinimas per sportą

1. Užtikrinkite lygias galimybes mergaitėms ir moterims dalyvauti jų pačių pasirinktose veiklose, įskaitant kultivavimą sporto šakų, kurios tradiciškai laikomos tik vyriškomis; pripažinkite ir sveikinkite skirtumus, skatindami tradicines fizines veiklas, aerobiką ir šokius.²
2. Pabrėžkite ir skatinkite socialinę sanglaudą, taip pat įgūdžių tobulinimą. Pavyzdžiui, siūlykite sporto ir bendruomenės lyderių mokymus arba populiarus jūsų bendruomenėje sporto (futbolo, tinklinio, krepšinio) teisėjų kursus.
3. Skatinkite jaunus žmones prisidėti prie lėšų rinkimo ir pajamų gavimo veiklos, kad ugdytumėte jų pasitikėjimą savimi ir ryžtingumą.

Kultūriniai mainai ir susipažinimas su tradicijomis

1. Sudarykite jaunimui galimybes reikšti savo emocijas ir mintis per šokį, dainą, dramą, vaidinimą, meną ir pasakojimus. Kvieskite vyresnio amžiaus bendruomenės narius dalytis savo patirtimi ir žiniomis apie tradicinę kultūrą.
2. Skatinkite kultūrinius mainus su kitų šalių jaunimu. Šie mainai padės jauniems žmonėms geriau suprasti ir įvertinti kitų šalių (o tuo pačiu ir savosios) kultūrą.

↑ Olimpinis jaunimo ugdymo centras Lusakoje (Zambija)

Planuokite ir ruoškite sportui skirtas vietas bendruomenėje

Skirtinguose kontinentuose nevienodai suprantama, kokie turi būti sporto paskirties objektai. Europoje nuo neatmenamų laikų pagrindinė sportinės veiklos vieta buvo stadionas. O geriausi Etiopijos bėgikai treniruojasi kalnuose, 2000 metrų aukštyje virš jūros lygio. Gvatemalos mieste lygios žemės lopinėlis labai tankiai gyvenamoje įkalmės gyvenvietėje atstoja „sporto salę“ vietiniams boksininkams. Honkongo šokinėjimo per šokdynę čempionai gali praktikuotis beveik bet kurioje vietoje.

Sportui ir fizinėms veikloms bendruomenėje nereikia brangių sporto objektų. Parkai, žolė apaugę laukai, kiemai, įkalmės, gatvės, kuriose nėra intensyvaus eismo, arba smėlėti paplūdimiai gali tapti puikia vieta užsiimti fizine veikla.

Bet tokioms šiuolaikinio sporto šakoms kaip žolės riedulys, tinklinis ir tenisas, išsiskiriančioms sudėtingomis taisyklėmis ir skirtingų lygių varžybomis, reikia specialių treniravimosi vietų ir įrenginių.

TOK programa „**Sportas, teikiantis viltį**“⁴³ remia bendruomenės projektus, skirtus daugiavfunkcinių sporto centrų statybai tokiose besivystančiose šalyse kaip Zambija ir Haitis.

Minėtiems centrams keliami šie tikslai:

- sudaryti jauniems žmonėms galimybes sportuoti ir treniruoti savo kūną, valią ir protą, vadovaujantis olimpine dvasia;
- siūlyti sportininkams modernius ir profesionalius treniravimosi įrenginius;
- remti trenerius ir sporto administratorius;
- organizuoti sporto varžybas;
- aprūpinti bendruomenės vietomis, skirtomis užsiimti kolektyvine sporto veikla, tokiu būdu prisidedant prie socialinės raidos;
- teikti sveikatos paslaugas.

Ugdymo realijos ir galimybės

Pasaulyje esama įvairių politinių, religinių ir švietimo sistemų, nevienodos ir ekonominės sąlygos. Visi šie veiksniai turės įtakos pedagogų požiūriui į užduotis.

Švietimo sistemos: šis vadovas – pasaulinė švietimo iniciatyva. Bet švietimo prioritetai, programos ir sistemos pasaulyje labai skiriasi. Mokytojų ir mokinių santykiai, taip pat tėvų, mokinių, švietimo įstaigų ir bendruomenės narių lūkesčiai kiekvienoje šalyje vis kitokie. Lygiai kaip klasių dydžiai, mokymo ir mokymosi infrastruktūros. Daugelyje bendruomenių neformaliajam ugdymui skiriamas daug didesnis dėmesys nei formaliajam, mieliau bendraujama ne raštu, bet žodžiu, pabrėžiamas šeimos ir bendruomenės vaidmuo.⁴

Egzaminai: kai kurios švietimo sistemos labiau vertina faktinės informacijos įsisavinimą ir egzaminus raštu. Toks požiūris gali sudaryti sunkumų pedagogams, siekiantiems naudoti kūrybiškus, į mokinių orientuotus metodus.

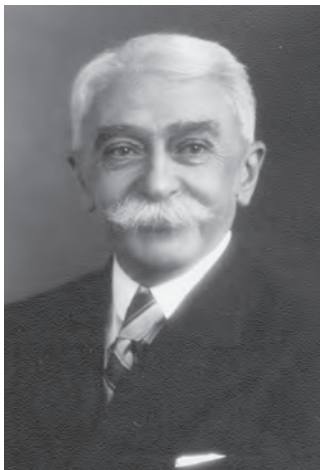
Kalba: vertimas iš originalo kalbos, kuria parašytas tekstas, į kitą niekada nebūna tobulas procesas, kadangi jį galima pavadinti filtruotu bendravimu tarp autoriaus, vertėjo ir skaitytojo ar klausytojo. Mintis, lengvai išreikštas viena kalba, kartais sunku sklandžiai perteikti kita. Pavyzdžiui, prancūziškas posakis „esprit du sport“ reiškia ne visiškai tą patį, ką angliškas „fair play“ ar lietuviškas „kilnus elgesys“.

O vertimas iš anglų ar kokios nors kitos Europos kalbos į kinų kalbą, kurioje vietoje abėcėlės raidžių esama tūkstančių skirtingų simbolių ženklų, itin sunkus ir sudėtingas procesas. Olimpinių ugdymo pedagogai iš skirtingų kontinentų peržiūrėjo šio vadovo originalą, stengdamiesi atrasti tinkamiausius žodžius ir posakius perteikti mintims ir vertybėms, kurios sudaro olimpizmo pagrindą.

Filosofija: švietėjiškos olimpinio judėjimo idėjų šaknys glūdi Europos filosofijos ir švietimo tradicijose. Nors pagrindiniai olimpizmo principai rado atgarsį daugiau nei 200 šalių, priklausančių olimpinei šeimai, šių šalių pažiūrų ir švietimo sistemų labai skiriasi. Tai reiškia, kad kai kuriose iš jų gauti pritarimą vertybėmis pagrįstoms mokymo ir mokymosi strategijoms, naudojamoms šiame vadove, gali būti ištis nelengva. Pavyzdžiui, tikėjimu pagrįstose švietimo bendruomenėse iššūkiu olimpinių ugdymo pedagogams ir jaunimo grupių vadovams tampa olimpinis vertybių ugdymo derinimas su esamais švietimo prioritetais, bandant pritaikyti ir tinkamai panaudoti įvairias šiame vadove siūlomas veiklas, kad jos neprieštarautų vietos pažiūrų sistemai ir socialiniam kontekstui.

← Brazilijos vaikai
džiaugiasi
Olimpine diena
2013 metais

↑ Baronas P. de Kubertenas gimė Paryžiuje 1863 metais. Atsisakęs karinės karjeros, jis paskyrė savo gyvenimą švietimo reformai Prancūzijoje, olimpinių žaidynių organizavimui ir švietėjiškiems olimpinio judėjimo tikslams. 1890 metais P. de Kubertenas gavo laišką iš Viljamo Penio Brukso (William Penny Brookes) su kvietimu atvykti pasižiūrėti Venloko olimpiečių žaidynių Anglijoje, kurios pirmą kartą įvyko 1850 metais. Abu vyrai aptarė savo troškimą išvysti atgaivintas olimpinės žaidynes kaip tarptautinį renginį, kuris vyktų Atėnuose

Išteklių naudojimas iššūkiams įveikti

Išteklių naudojimas iššūkiams įveikti

Šios dienos iššūkis – puoselėti vertybes ir principus, kurie įkvėpė P. de Kuberteną sukurti šiuolaikinį olimpinių judėjimą, sudarantį Olimpines chartijos pagrindą.

Kaskart, kai per olimpinių žaidynių atidarymo ceremoniją kyla olimpinė vėliava, pasaulis sveikina šiuolaikinio olimpinio judėjimo pradininko P. de Kuberteno (1863–1937) idėjas. Jis tikėjo, kad jauniems žmonėms reikia treniruoti savo kūnus ir protus. Propagavo sportą ir fizinį aktyvumą savo šalies mokyklose. Tikėjo, kad jo idėjos susilauks plataus atgarsio, jeigu jis suorganizuos tarptautinį sporto renginį, pagrįstą senovės Graikijos olimpinių žaidynių tradicijomis.

1894 metais P. de Kubertenas sukvietė kolegas ir draugus į kongresą, kuriame pristatė olimpinių žaidynių atgaivinimo planą. Institucija, kuri buvo atsakinga už šių žaidynių planavimą, pavadinta Tarptautiniu olimpinio komitetu.

P. de Kubertenas dalyvavo parengiant pirminę Olimpines chartijos redakciją.

Olimpinė chartija buvo daug kartų peržiūréta. Joje pateiktos Tarptautinio olimpinio komiteto ir olimpinio judėjimo darbo gairės. Taip pat išdėstyti pagrindiniai olimpizmo principai. Ši chartija išsirutuliojo iš pirminės P. de Kuberteno vizijos.

Olimpinio judėjimo tikslai (1894 metais)

- Skatinti tobulinimą tų fizinių ir moralinių savybių, kurios sudaro sporto pagrindą.
- Ugdyti jaunas žmones per sportą geresnio tarpusavio supratimo ir daugystės dvasia, taip padedant kurti geresnį ir taikingesnį pasaulį.
- Skleisti olimpinius principus pasaulyje ir tokiu būdu stiprinti tautų gerą valią.
- Burti pasaulio sportininkus didžiulėje kas ketverius metus rengiamoje sporto šventėje – olimpinėse žaidynėse.

← Oficialus 1896 metų olimpinių žaidynių Atėnuose plakatas

Dalyvavimas OVUP

Kaip olimpinės šeimos narys jūs atstovaujate olimpiniam judėjimui. Ar esate TOK narys, olimpinių žaidynių dalyvis, žaidynių organizatorius ar rėmėjas, jūs pripažįstate olimpizmo vertybes ir principus.

Olimpinės šeimos nariai

Įsivaizduokite, kad esate mokyklos ar bendruomenės Olimpinės dienos žaidynių atidarymo ceremonijos garbės svečias. Šimtai jaunų žmonių su jauduliu laukia, kol jūs paskelbsite oficialų Olimpinės dienos žaidynių atidarymą. Jie jau turi žinių apie olimpinių žaidynių istoriją, jose dalyvaujančias kitas šalis ir olimpinio judėjimo vertybes. Giliai tikėdami, kad šios olimpinės žaidynės yra daugiau nei tik dar vienas sporto renginys, jie pasigamino deglus, plakatus ir nekantriai laukė šios sportinės ir kultūrinės veiklos kupinos dienos. Netrukus

jie priims iššūkį dalyvauti žaidynėse: kilniai elgtis, pripažinti kiekvieno skirtumus ir padaryti viską, ką gali. **Tai ir yra tikrasis olimpizmas!** Šios švietėjiškos olimpizmo vertybės neperimamos vien aktyviai sportuojant. Jų reikia mokytis. Jūsų, kaip olimpinės šeimos nario, padėtis unikali – jūs galite dalytis šio vadovo turiniu ir jį propaguoti. Jūsų dalyvavimas gali įkvėpti vaiką tapti olimpinių žaidynių dalyviu arba žmogaus teisių gynėju ateityje. Jūs galite pakeisti to vaiko gyvenimą.

↑ Seulas 1988 metais: žolės riedulio varžybos tarp Indijos ir Pakistano. Mohinderis P. Singhas (Indija) stengiasi sustabdyti Tahiro Zamano ir Muhammado Qamaro (Pakistanas) atakos

Treneriai, sportas ir jaunimo klubų vadovai

Buvęs TOK Prezidentas Jacquesas Rogge'as kartą pasakė:

„Nepaprasta olimpinio judėjimo jėga glūdi jo galioje sužadinti svajonę vis naujoms jaunoms kartoms:

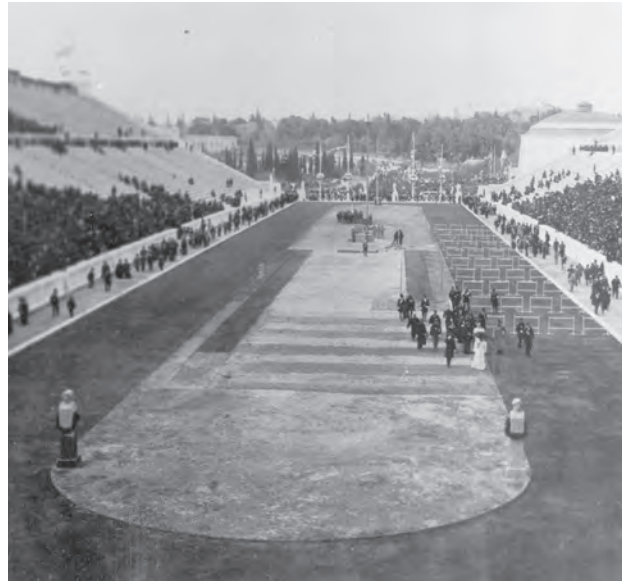
- Čempionų pavyzdžiai motyvuoja jaunos žmones.
- Svajonė dalyvauti žaidynėse atves jus į sportą. Sportas bus naudingas jiems kaip ugdymo priemonė.
- Sportas padės jų kūnui ir protui.
- Sportas išmokys juos gerbti taisykles.
- Sportas išmokys juos gerbti savo varžovus.
- Sportas suteiks jiems galimybę integruotis į visuomenę ir išsiugdyti socialinius įgūdžius.
- Sportas suteiks jiems tapatybę.
- Sportas teiks jiems džiaugsmą ir pasididžiavimą.
- Sportas pagerins jų sveikatą.⁴⁵

Dauguma sporto ir jaunimo klubų vadovų sutiks su šiais teiginiais ir tikriausiai patikins, kad kilnus elgesys, pagarba taisyklėms ir varžovams, teigiami socialiniai įgūdžiai, sveika gyvensena – tai vertybės, kurias galima išsiugdyti aktyviai sportuojant ir dalyvaujant fiziniame veikloje. Tačiau šiuos rezultatus lemia ne vien tik sportas; minėto sektino elgesio reikia mokytis.

Kartais arši konkurencija ir spaudimas laimėti mokyklos ir bendruomenės sporto varžybose gali užgožti tokias olimpines vertybes tokias kaip kilnus elgesys. Vis dėlto treneriai visame pasaulyje laikosi vieningo požiūrio į olimpizmo vertybių ugdymą. Vienas iš veiksmingiausių būdų išmokyti jaunos sportininkus sąžiningai kovoti – suteikti jiems galimybę aptarti savo elgesio reikšmę ir pasekmes. Kai treneriai skatina žaidėjus nagrinėti dėl vertybių skirtumų kilnius konfliktus ir aptarinėti savo jausmus, įsitikinimus ir elgesį, prasideda vertybių ugdymo procesas.

Vyresnių programos dalyvių grupėse galima diskutuoti apie smurtą ir piktnaudžiavimą draudžiamais preparatais, o jaunesnio amžiaus grupėse pakreipti diskusiją į taisyklių laikymąsi, vienodas galimybes ir kilnų elgesį.

Šiame vadove pateikti pasakojimai ir pavyzdžiai gali tapti diskusijos pagrindu. Olimpinio vertybių ugdymo iniciatyvą, suteikiančią mokykloms ir bendruomenių klubams bendrą požiūrį, galima pasitelkti siekiant perduoti vieningą ir nuosekliai žinių apie deramas vertybes ir elgesį.

↑ Atėnai 1896 metai: arena, įrengta bėgimui su kliūtimis iš balto marmuro pastatyta Panathinaico stadione pirmosiose atgaivintose olimpinėse žaidynėse

Ugdymo institucijos ir administratoriai

Šiuolaikinės olimpinės žaidynės pelno didelį tarptautinį susidomėjimą ir pritraukia daugybę televizijos žiūrovų visame pasaulyje. Jas pradėta rengti daugiau nei prieš 100 metų, kai P. de Kubertenas XIX amžiuje sumanė Europos švietimo reformos projektą. Šiandien šios žaidynės sulaukia „didžiausio laikino dėmesio žmonijos istorijoje“.⁶

Olimpinio ugdymo vertybės atveria „tarpvalstybinę erdvę“, kurioje olimpinio judėjimo simbolius ir ceremonijas, vertybes ir principus galima kurti, tikrinti, pritaikyti ir perdaryti vietinių žinių ir kultūrinių tradicijų kontekste.⁷ Čikagos universiteto profesorius Johno MacAlono nuomone, „nėra tokio dalyko kaip olimpinės žaidynės, yra daug tūkstančių olimpinio žaidynių“.⁸

Šis vadovas sudarytas taip, kad būtų galima pritaikyti olimpinio pasakojimus, tradicijas ir istoriją veikloms pagrįstoms ugdymo programoms. Vaikai ir jaunuoliai geriausiai įsisavina žinias, kai entuziastingai įsitraukia į mokymąsi. Olimpinio vertybių ugdymu pagrįstos mokymosi veiklos sudaro palankų kontekstą vietinėms interpretacijoms, įžvalgoms ir atstovavimui.

Atrodo, kad mokymosi galimybės, kurias visa tai suteikia, atitinka privalomus mokyklų ugdymo programų rezultatus. Pavyzdžiui, Pietų Afrikos mokytojams pavyko susieti sąvoką

ubuntu – senovinį Užsachario Afrikos šalyse paplitusį žodį, kuris apytikriai verčiamas kaip „aš esu, kas aš esu, dėl to, kad visi mes esame tas, kas esame“ – su universaliomis ir humanistinėmis olimpinėmis vertybėmis.⁹

Todėl olimpinėmis temomis pagrįstos užduotys ir pasakojimai suteiks natūralią motyvaciją vertybėmis pagrįsto mokymo veikloms įvairiose dalykinėse srityse. Visa tai padės jauniems žmonėms pažinti savo tautinių ir kultūrinių bendruomenių tradicijas. Be to, parems bendruosius mokyklų sporto ir švietimo tikslus, kad būtų galima tobulinti besimokančiųjų dorovinį ir fizinį ugdymą.

Olimpinėmis vertybėmis pagrįsta ugdymo programa gali padėti pastebėti ir įveikti skirtumus, kad sutelktume dėmesį į bendrus lūkesčius dėl savo vaikų gerovės. Mes norime, kad jie būtų fiziškai aktyvūs ir sveiki, kilniai elgtųsi ir gerbtų kitus, taptų geriausiais ten, kur gali ir sugeba. Šiame vadove pateiktas veiklas galima panaudoti vaizduotei žadinti ir vilčiai įkvėpti, jungiant švietimą su sportu ir kultūra taikos labui.

↑ Iškilmingas sporto centro atidarymas vykdant programą „Sportas, teikiantis viltį“ Port o Prense (Haitis) 2014 metais

Mokytojai ir instruktoriai

Vienas iš pagrindinių olimpinio judėjimo tikslų – skatinti dorovinį ir fizinį vaikų ir jaunimo ugdymą per dalyvavimą sporte ir fizinėje veikloje. Tai yra bendras Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) ir UNESCO (Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos) tikslas. Šioms organizacijoms kelia nerimą augančios jaunų žmonių nutukimo problemos ekonomiškai išsivysčiusiose šalyse. Problema atsirado dėl fizinio aktyvumo stokos ir vis labiau įsigalinčio sėdimo gyvenimo būdo. Minėto tikslo ekonomiškai išsivysčiusiose šalyse siekiama ir todėl, kad jose konkurencija dėl ribotos galimybės patekti į aukštąją mokyklą laikant egzaminus yra labai didelė ir mokiniai priversti gerai mokytis savo sveikatos sąskaita.

Galbūt jūsų mokykla neturi reikiamos įrangos ar ugdymo programoje neskirta laiko kūno kultūrai. Galbūt jums stinga kvalifikuotų specialistų kūno kultūros pamokoms vesti. P. de Kubertenas susidūrė su tokia pat situacija daugiau nei prieš 100 metų, kai bandė reformuoti Prancūzijos švietimo sistemą. Jis skundėsi, kad jauniems žmonėms „brukamos žinios... [ir] ... jie paverčiami vaikščiojančiais žodynais.“¹⁰ Jis siūlė jiems ugdytis tokias teigiamas vertybes kaip kilnus elgesys, pagarba kitiems, siekis išbandyti savo galimybes, aktyviai pritaikant jas gyvenimo situacijose – ypač sporte ir varžybose.

Šiandien švietimo srities tyrimai patvirtina P. de Kuberteno įsitikinimą, kad dalyvavimas sporte ir fizinėje veikloje prisideda prie sveiko gyvenimo būdo, veiksmingo mokymosi ir teigiamų vertybių ugdymo. Be to, švietėjiškos olimpinio judėjimo vertybės – džiaugsmas, kurį teikia sportas ir fizinis aktyvumas, kilnus elgesys, pagarba kitiems, tobulumo siekimas, kūno, valios ir proto darba – tebėra aktualios ir peržengia sporto konteksto ribas. Veiklos, kuriose pagrindinis dėmesys skiriamas šių vertybių ugdymui, gali prisidėti prie mokymosi rezultatų pagerinimo daugelyje dalykinių sričių.

Nacionalinių ugdymo programų reikalavimai dažnai palieka mažai vietos papildomoms programoms arba neprivalomos mokomosios medžiagos panaudojimui. Atsižvelgiant į tai, šis vadovas sudarytas taip, kad jį būtų galima naudoti itin lanksčiai. Jis suteiks mokytojui šias galimybes arba dalį jų:

- parinkti informaciją arba veiklas iš vadovo esamų programų poveikio stiprinimui arba jų tobulinimui;
- naudoti vadovą kaip pirminį vadovėlį dėstant olimpinio ugdymo kursą;
- planuoti Olimpinių dieną arba savaitę mokykloje arba už jos ribų. Vadove pateiktų veiklų integravimas į daugelį mokomųjų dalykų siūlo mokyklai galimybę kartu dirbti, pradėti ir užbaigti olimpinių temą, pasitelkus specialius simbolius ir ceremonijas, skatinančias toliau siekti žinių. Daugiau informacijos apie Olimpinių dieną rasite 4 skyriaus 89 puslapyje;
- drąsinti besimokančiuosius svajoti pateikiant olimpinių nesėkmių ir sėkmių istorijas. Skatinti tautų tarpusavio supratimą ir taiką, siūsti žinią apie olimpinių simbolių ir ceremonijų magiją;
- siekti aktyvesnio dalyvavimo sportinėje veikloje ugdant olimpines vertybes.

← Krepšinininkas pirmojo Olimpinio jaunimo ugdymo centro, pastatyto Zimbabvėje 2010 metais, gyvenindant programą „Sportas, teikiantis viltį“, atidaryme

„Niekas negimsta su neapykanta kitam žmogui dėl jo odos spalvos, socialinės padėties ar išpažtamos religijos. Žmonės išmoksta neapkęsti, o jeigu jie to išmoksta, juos galima išmokyti ir mylėti, kadangi meilė ateina į žmogaus širdį natūraliau nei jai priešingas jausmas.“

Nelsonas Mandela

↑ Nelsonas Mandela, įkvepiantis buvęs Pietų Afrikos Respublikos prezidentas

„... kur abstrakti olimpinės ideologijos, kaip judėjimo už taiką ir tautų savitarpio supratimą, samprata, įgauna žmogaus kūną ir kraują? Atsakymas – ceremonijose...“

Profesorius Johnas MacAloonas¹

↓ Londonas 2012 metai: feniksas, iškilęs virš olimpinio aukuro uždarymo ceremonijos metu

2 skyrius.

Olimpizmo šventimas pasitelkus simbolius, ceremonijas ir meną

Olimpinės žaidynės mums asocijuojasi su simboliais ir tradicijomis. Šiame skyriuje jus pristatysime ir parodysime, kaip jais naudojantis propaguoti ir puoselėti olimpizmo vertybes.

Pagrindinė informacija	32
Sujungti žiedų – olimpinio simbolio	34
Vėliavos iškėlimas	36
Olimpinis devizas – <i>Citius, Altius, Fortius!</i>	38
Pajuskime olimpinę dvasią – olimpinė ugnis	40
Olimpinių žaidynių atidarymo ceremonija	42
Olimpinių žaidynių uždarymo ceremonija	44
Olimpinės priesaikos	46
Olimpinės paliaubos Antikos ir šiais laikais	47
Taikos kalba	49
Taikos simboliai	50
Sportas ir menas senovės Graikijoje	51
Sportas ir menas šiuolaikinėse olimpinėse žaidynėse	52
Logotipai ir talismanai – tapatybės kūrimas	53

Pagrindinė informacija

Šis skyrius skirtas įvairių olimpinių simbolių ir tradicijų, kurie yra neatskiriama žaidynių dalis, pristatymui ir aptarimui.

↑ Naganas 1998 metai:
Kenji Ogiwara (Japonija)
duoda olimpinę priesaiką

P. de Kubertenas (1863–1937), šiuolaikinių olimpinių žaidynių įkūrėjas, suprato emocijų ir vaizduotės, kaip ugdymo priemonių, svarbą. Organizuodamas žaidynes jis sujungė sportą ir kultūrą. Sukūrė simbolius ir skatino rengti ceremonijas, naudoti muziką ir suteikti renginiams iškilmingumo. Šie meniniai ir kultūriniai atributai suteikia olimpinėms žaidynėms nepakartojamą išskirtinumą ir tampa pagrindu vertybių ugdymo veikloms daugelyje ugdymo programų sričių, taip pat sporte ir kūno kultūroje.

↑ Pirmoji olimpinių žaidynių vėliava, kurią užsakė baronas P. de Kubertenas, pirmąjį kartą buvo pakelta Egipto žaidynėse, kurios įvyko Aleksandrijoje 1914 metais. Ant vėliavos prancūziškai užrašyta: „Alexandrie 5 Avril 1914“ [Aleksandrija, 1914 m. balandžio 5 d.]

Olimpiniai žiedai ir olimpinė vėliava

Penki olimpiniai žiedai vadinami „olimpinio simboliu“. Jie yra mėlynos, juodos, raudonos, geltonos ir žalios spalvų. Sunerti žiedai simbolizuoja olimpizmo universalumą.

Mažiausiai vienos iš šių penkių spalvų (arba baltos fono spalvos) esama kiekvienos olimpinės žaidynės dalyvaujančios šalies vėliavoje. Dažnai sakoma, kad žiedai vaizduoja penkis pasaulio žemynus, dalyvaujančius olimpinėse žaidynėse: Europą, Aziją, Okeaniją, Afriką ir Amerikas.

Pirmąjį kartą olimpinė vėliava buvo pakelta virš olimpinio stadiono 1920 metais per Antverpeno olimpinės žaidynės Belgijoje. Kiekvienose olimpinėse žaidynėse vėliava įnešama į stadioną per atidarymo ceremoniją, iškeliama ir plevėsuoja ant stiebo stadione žaidynių metu.

Vėliavos nuleidimas per uždarymo ceremoniją reiškia žaidynių pabaigą. Tada miesto, kuriame vyksta žaidynės, meras perduoda olimpinę vėliavą savo kolegai iš to miesto, kuriame bus surengtos kitos olimpinės žaidynės. (Plačiau apie tai 34–37 puslapiuose).

Olimpinis devizas

Olimpinį devizą – **CITIUS, ALTIUS, FORTIUS!** – kuris išvertus iš lotynų kalbos reiškia „**GREIČIAU, AUKŠČIAU, TVIRČIAU!**“, 1891 metais sukūrė P. de Kuberteno draugas, dominikonų vienuolis Henris Didonas. 1894 metais jį patvirtino Tarptautinis olimpinis komitetas (plačiau apie tai 38–39 puslapiuose).

Olimpinė ugnis ir olimpinis deglas

Šiuolaikinių olimpinių žaidynių kontekste olimpinė ugnis yra teigiamų vertybių, kurias žmogus visada sieja su ugnies simboliška, išraiška. Olimpinio deglo estafetės funkcija dvejojama: skelbti olimpinės žaidynės ir perduoti taikos ir draugystės žinią žmonėms olimpinio deglo nešimo kelyje. Šiandieninės olimpinės ugnies tradicija gimė 1936 metais Berlyno olimpinėse žaidynėse ir nuo to laiko tapo olimpine tradicija. Olimpinė ugnis uždegama Graikijos Olimpjos mieste ir estafete sportininkai perduoda ją vienas kitam, kol ji pasiekia žaidynių miestą. Čia įžiebiamą ugnį olimpinio stadiono aukure per žaidynių atidarymą. Ji dega visų žaidynių metu ir užgesinama per uždarymo ceremoniją. (Plačiau apie tai 40–41 puslapiuose).

Atidarymo ceremonija

Atidarymo ceremonija – pirmasis viešas olimpiinių žaidynių renginys, už kurį atsakingas rengiančio miesto organizacinis komitetas. Olimpinių chartija nustato atidarymo ceremonijos renginių seką.

Uždarymo ceremonija

Uždarymo ceremonija skelbia oficialią olimpiinių žaidynių pabaigą ir paprastai yra trumpesnė ir paprastesnė nei atidarymo ceremonija. Renginių seka oficialiai nustatyta 1956 metais.

Olimpinis himnas

Muziką olimpiniam himnui parašė graikų kompozitorius Spyridonas Samaras, o žodžius – graikų poetas Kostis Palamas 1896 metais. Tarptautinis olimpinis komitetas patvirtino šį himną 1958 metais. Olimpinių himnas skamba olimpiinių žaidynių atidarymo ir uždarymo ceremonijose, taip pat per visas oficialias Tarptautinio olimpinio komiteto ceremonijas.

↑ Sočis 2014 metais: sidabro medalio laimėtoja Kelsey Serwa (Kanada), aukso medalio laimėtoja Marielle Thompson (Kanada) ir bronzos medalio laimėtoja Anna Holmlund (Švedija) moterų kalnų slidinėjimo kroso nugalėtojų apdovanojimo ceremonijoje

01 veiklos aprašas

Baronas Pjeras de Kubertenas ir olimpinis judėjimas

Olimpizmo ugdymo temos: Pagarba kitiems, darna, kilnus elgesys.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Klausimai ir atsakymai, dalijimasis nuomonėmis ratu, apskritasis stalas, domėjimasis.

★ Mokymosi rezultatai

Žinių apie šiuolaikinių olimpiinių žaidynių įkūrėjo P. de Kuberteno gyvenimą ir pasiekimus įgijimas.

↓ Parsisiuntimas

01 veiklos aprašas iš lėteklių bibliotekos

Olimpiinių žaidynių priesaikos

„Visų dalyvių vardu pažadu, kad mes dalyvausime šiose žaidynėse gerbdami jų taisykles, paklusdami sportinei dvasiai, įsipareigodami sportui be dopingo ir narkotikų, vardan sporto šlovės ir mūsų komandų garbės.“

Atidarymo ceremonijos metu visada yra duodamos trys priesaikos: vieną priesaiką duoda sportininkas visų sportininkų vardu, antrą – treneris visų trenerių vardu ir trečią – teisėjas arba oficialus asmuo visų oficialių asmenų vardu. Pirmąjį kartą olimpinė priesaika duota per Antverpeno olimpinės žaidynės 1920 metais. (Plačiau apie tai 46 puslapyje.)

Medalių teikimo ceremonija

Antikinėse olimpinėse žaidynėse būdavo apdovanojami tik pirmųjų vietų laimėtojai – jie gaudavo vainiką, nupintą iš alyvmedžio šakelių, kurias nuo laukinio alyvmedžio nupjaukdavo peiliu su auksine rankena. Senovės graikai tikėjo, kad tokiu būdu nugalėtojams persiduoda gyvybinės šio švento medžio jėgos.

Šiandien olimpinėse žaidynėse medaliais apdovanojami pirmosios, antrosios ir trečiosios vietų laimėtojai. Pirmąją vietą laimėjęs sportininkas apdovanojamas AUKSO medaliu, antrąją vietą užėmusiam sportininkui įteikiamas SIDABRO medalis, o trečiosios vietos laimėtojas gauna BRONZOS medalį. Miestas, kuriame vyksta olimpinės žaidynės, yra atsakingas už medalių sukūrimą pagal Tarptautinio olimpinio komiteto gaires. Pirmosios vietos laimėtojo tautinis himnas skamba, kai keliama kiekvieno medalininko šalies vėliava.

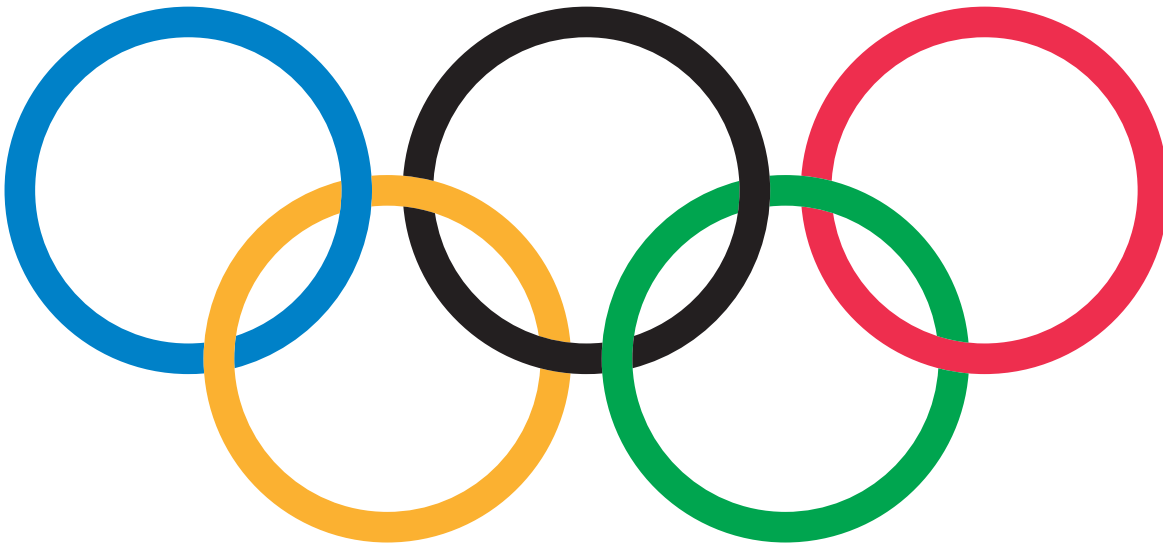

Sujungti žiedų – olimpinio simbolio

Šiame skirsnyje aprašyti olimpiniai žiedai ir paaiškinta, kaip minėtą olimpinį simbolį panaudoti olimpinio judėjimo vertybėms pristatyti ir aptarti.

? Prieš teksto skaitymą užduokite šiuos klausimus

Ar esate matę olimpinis žiedus anksčiau? Kur? Kaip juos apibūdintume žmogui, kuris jų niekada nematė? Ką, jūsų nuomone, jie reiškia?

📖 Tekstas skaitymui

Pažvelkite į penkis aukščiau pavaizduotus žiedus. Jie sunerti kaip grandinė. Olimpinių žaidynių metu juos galima nuolat matyti televizoriaus ekrane. Šie penki olimpiniai žiedai vadinami „olimpiniu simboliu“ ir atpažįstami visame pasaulyje. Viršutinių trijų žiedų spalvos (iš kairės į dešinę) – mėlyna, juoda ir raudona, o apatinių – geltona ir žalia.

Esama nuomonės, kad šie penki žiedai simbolizuoja draugystę tarp žmonių iš visų didžiųjų pasaulio žemynų.

Ką jūs manote apie tai?

↑ Londonas 2012 metai: Didžiosios Britanijos dviratininkai pasiekė naują pasaulio rekordą atrankiniame komandinio persekiojimo turnyre velodrome

🗨️ Klausimai diskusijai

- Šiuolaikinių olimpinių žaidynių įkūrėjas P. de Kubertenas sukūrė šį simbolį 1913 metais.
 - Kaip jums atrodo, ar tai geras simbolis olimpinėms žaidynėms?
 - Kodėl taip arba kodėl ne?
- Skirtingose kultūrose simboliai ir spalvos reiškia nevienodus dalykus. Ką jie reiškia jūsų kultūroje? Ar žinote, ką vienos ar kitos spalvos reiškia kitose kultūrose? Ar galite pateikti pavyzdžių?

02 veiklos aprašas

Olimpinis simbolis

Olimpizmo ugdymo temos: Pagarba, tobulumo siekimas.

Siūlomoms veikloms: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metai).

✓ Siūlomoms mokymo strategijoms ir mokymosi įgūdžiams

Domėjimasis, dalijimasis nuomonėmis ratu, kūrybiškumas, bendradarbiavimas, įvado ir pabaigos kortelių pildymas, individualus pritaikymas, mąstymo įgūdžių lavinimas.

★ Mokymosi rezultatai

Olimpinių žiedų reikšmės suvokimas.

↓ Parsisiuntimas

02 veiklos aprašas iš lšteklių bibliotekos

Vėliavos iškėlimas

Jeigu šalių vėliavos simbolizuoja tautinį pasididžiavimą, tai olimpinė vėliava reiškia tarptautinę vienybę per sportą ir olimpines vertybes.

? Prieš teksto skaitymą užduokite šiuos klausimus

Ar esate matę olimpinę vėliavą anksčiau?

Kur?

Kodėl olimpiniam judėjimui reikia vėliavos?

↑ Solt Leik Sitis 2002 metais: aštuoni pasauliui nusipelnę asmenys neša olimpinę vėliavą per atidarymo ceremoniją

„Mums aštuoniems buvo suteikta ypatinga garbė įnešti vėliavą į stadioną ir stebėti, kaip ji kyla per olimpines žaidynes. Labai didžiuojusi, kad mane išrinko atstovauti aplinkosaugai... Tai buvo jaudinanti ir stulbinanti patirtis.“

Žanas Mišelis Kusto (Jean-Michel Cousteau)²

Pirmas tekstas skaitymui

Kai visi sportininkai sueina į olimpinį stadioną per atidarymo ceremoniją, stoja spengianti tylą. Tada iš vieno stadiono galo į areną įeina aštuoni baltai apsirengę žmonės. Kiekvienas iš jų laiko olimpinės vėliavos kraštą ir apneša vėliavą ratu. Paskui sustoja prie vėliavos stiebo, pritvirtina vėliavą ir pradeda kelti. Tuo metu didžiulis choras gieda Olimpinių himną. Tai labai jaudinanti akimirka.

Per kiekvienas olimpines žaidynes olimpinė vėliava visada keliama kartu su kitų šalių arba vietos vėliavomis žaidynes rengiančiame mieste. Šios vėliavos simbolizuoja, kad dabar miestas gyvena olimpine dvasia. Uždarymo ceremonijos metu speciali olimpinė vėliava (viena žiemos olimpinių žaidynių ir viena vasaros olimpinių žaidynių) perduodama to miesto, kuriame bus organizuojamos ateinančios olimpinės žaidynės, merui.

Antras tekstas skaitymui

Vėliavos iškėlimas sėdint neįgaliojo vežimėlyje³

Vankuverio (Kanada) meras Samas Sulivanas juda vežimėliu ir beveik nevaldo rankų. Bet tvirtina nenorėjęs, kad kas nors mojuotų beveik penkių metrų aukščio olimpinę vėliava už jį.

„Tai visiškai neatitinka mano įsitikinimų. Aš noriu viską padaryti pats“, – paaiškino S. Sulivanas.

Buvo tikimasi, kad 2010 metų Vankuverio olimpinė žaidynių uždarymo ceremoniją stebės milijardas žiūrovų, tad S. Sulivanas sakė, kad vėliavos nuleidimo simbolika yra labai svarbi.

„Daugybė neįgalių žmonių rašė man elektroninius laiškus ir tikino, kad jiems, kaip man ir kitiems Kanadoje gyvenantiems neįgaliesiems, tai ypač svarbi akimirka“, – pasakojo meras.

Siekdami išspręsti problemą, inžinieriai ir savanoriai Vankuveryje sukūrė trikampį vėliavos laikiklį, kad jį būtų galima pritvirtinti prie S. Sulivano vežimėlio atramos rankoms. Šį laikiklį reikėjo suprojektuoti turint galvoje galimus netikėtumus.

„Vėliava labai didelė. O jeigu j ją įsisuks vėjas? Ar aš krisiu veidu žemyn, ar nusirisiu nuo pakylės?“ – nerimavo S. Sulivanas.

Kai tuometinis Tarptautinio olimpinio komiteto prezidentas Jacquesas Rogge'as) padavė jam vėliavą, S. Sulivanas pastumdė savo motorizuotą invalido vežimėlį pirmyn atgal, kad galėtų ją pamojuoti.

03 veiklos aprašas

Vėliavos iškėlimas

Olimpizmo ugdymo temos:

Pagarba.

Siūlomos veiklos:

Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Diskusija, kūrybiškumas, bendradarbiavimas, užduočių kortelės.

Mokymosi rezultatai

Vėliavos reikšmingumo suvokimas apmąstant tapatybę ir vertybes.

Parsisiuntimas

03 veiklos aprašas iš lėsteklių bibliotekos

→ Turinas 2006 metais per vasaros olimpinė žaidynių uždarymo ceremoniją olimpinė vėliava buvo perduota Vankuverio merui S. Sulivanui, nes šiame mieste turėjo vykti 2010 metų žiemos olimpinės žaidynės

Olimpinis devizas – *Citius, Altius, Fortius!*

Devizai ir logotipai įkūnija svarbias vertybes. Naudokite olimpinis devizas ir logotipus kaip pavyzdį savo devizo ar sparnuotų posakių, atspindinčių olimpinės vertybes, kūrimui.

***Citius, Altius, Fortius* – lotyniški žodžiai, išvertus reiškiantys „Greičiau, aukščiau, tvirtiau“. Šis devizas įkūnija tokias olimpinės vertybes kaip tobulumo siekimas ir pastangos padaryti viską, ką gali.**

Esama olimpinių sporto šakų, kuriose norint nuspręsti, kam atiteks aukso medalis, pasitelkiama teisėjavimo sistema. Pavyzdžiui: gimnastika, šuoliai į vandenį ir dailusis čiuožimas. Teisėjų komisija vertina tokius dalykus kaip įspūdingi judesiai, gebėjimas valdyti kūną, artistiškumas ir judesių sudėtingumas arba deriniai.

Klausimai diskusijai

Ar teisėjai arba oficialūs asmenys gali sukčiauti?

Kodėl jie sukčiautų?

Ar reikia įvesti bausmes arba sankcijas už sukčiavimą sporte? Jeigu taip, kokios jos turėtų būti?

↑ Sočis 2014 metai: Kanados greitojo čiuožimo atstovės Brittany Schussler, Kali Christ ir Ivania Blondin rodo savo meistriskumą Adlerio greitojo čiuožimo arenoje

Klausimai diskusijai

„Svarbiausia olimpinėse žaidynėse ne laimėti, o dalyvauti, kaip svarbiausia gyvenime – ne triumfas, bet įdėtos pastangos. Esminis dalykas – ne nugalėti, bet stengtis iš visų jėgų.“

Baronas Pjeras de Kubertenas

Ši mintis pasirodo kiekvienų olimpinių žaidynių švieslenteje. Paaiškinkite savais žodžiais, ką ji reiškia.

- Ar sutinkate su šia mintimi? Kodėl taip arba kodėl ne?
- Ne visi sportininkai ar jų treneriai sutinka su šia mintimi. Kai kuriais atvejais jie sukčiauja, kad laimėtų. Kaip sportininkai sukčiauja? Kodėl jie sukčiauja?
- Kaip sukčiavimas pakenkia kitiems sportininkams? O pačiam sportininkui, kuris sukčiauja?

↑ Sočis 2014 metai: Jeanas-Frédéricas Chapuisas, Arnaudas Bovolenta ir Jonathanas Midolas (visi prancūzai) ir Brady Lemanas (Kanada) lenktyniauja vyrų kalnų slidinėjimo kroso finale Rosa Chutoro kalnų slidinėjimo centre

Olimpinis devizas – Citius, Altius, Fortius!

04 veiklos aprašas

Olimpinis devizas – *Citius, Altius, Fortius!*

Olimpizmo ugdymo temos: Tobulumo siekimas, darna, pastangomis pelnytas džiaugsmas.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

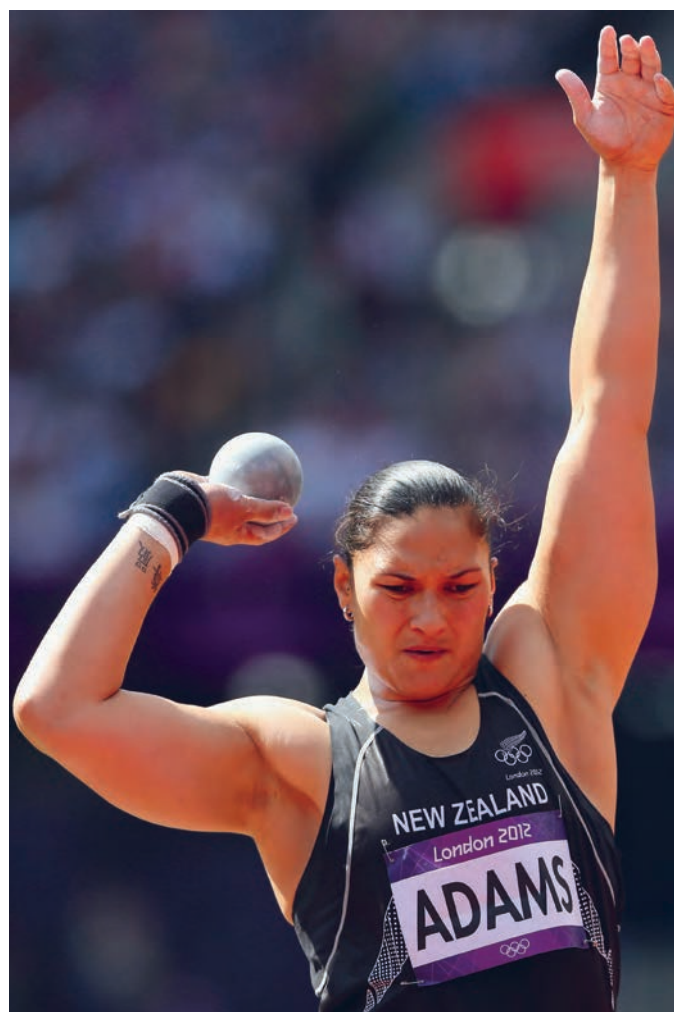
Domėjimasis, konstruktyvistinis mokymas, kūrybiškumas, „Forumo teatro“ metodas, problemų sprendimas, bendradarbiavimas.

★ Mokymosi rezultatai

- Suvokimas, kad devizai įkvepia ir motyvuoja dalyvius siekiant olimpizmo.
- Olimpino devizo prasmės perpratimas.

↓ Parsisiuntimas

04 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

↑ Londonas 2012 metai: Valerie Adams iš Naujosios Zelandijos varžosi moterų rutulio stūmimo atrankos turnyre Olimpijame stadione

Pajuskime olimpinę dvasią – olimpinė ugnis

Ugnis, liepsna, deglai ir žvakės visada turėjo ypatingą reikšmę žmonėms. Jiems tenka svarbus vaidmuo ritualuose ir ceremonijose, tokiose kaip antikinės ir šiuolaikinės olimpinės žaidynės.

„Atėnų olimpinės žaidynės man bus reikšmingos, netgi jeigu negalėsiu dalyvauti jose kaip sportininkė, nes galėsiu dalyvauti olimpinio deglo nešimo estafetėje per pasaulį.“

Cathy Freeman,
aukso medalio laimėtoja
Sidnėjaus olimpinėse
žaidynėse (2000 metais)

Tekstas skaitymui

Kiekvienos olimpinės žaidynės turi specialią ugnį, kuri atlieka ilgą kelionę, vadinamą olimpinio deglo estafete. Ši ugnis atnešama į miestą, kuriame vyksta olimpinės žaidynės iš antikos olimpinio žaidynių vietos griuvėsių. Ugnies uždegimo ceremonija vyksta priešais sugriautos Heros šventyklos senovės Olimpijoje kolonas. Ugnis uždegama nuo saulės spindulių atspindžio, nukreipto nuo veidrodžio į alyvą dideliame dubenyje. Ugnies uždegta ugnis pradeda savo kelionę, kad sustiprintų olimpinę dvasią kituose pasaulio kampeliuose.

Klausimai diskusijai

Pažvelkite į moteris nuotraukoje. Jos aktorės, atliekančios senovės Graikijos vaidilučių vaidmenį. Vyriausioji vaidilutė atspindi saulės spindulius nuo veidrodžio į alyvą dideliame dubenyje arba katilė.

- Kodėl, jūsų nuomone, žmonės, organizuojantys šiuolaikines olimpines žaidynes, nori naudoti senovės olimpinio žaidynių simbolius ir ceremonijas?
- Ar jūsų bendruomenė rengia ypatingus renginius, kuriuose naudojama speciali ugnis arba deginami laužai? Pavyzdžiui, ar yra kokių nors progų ar ceremonijų, kuriose Jūs naudojate žvakes ar kūrenate laužus?
- Kodėl, jūsų nuomone, ugnis ir šviesa yra tokios svarbios ceremonijose?

← Atėnai 2012 metai: vyriausioji vaidilutė Ino Menegaki atlieka olimpinės ugnies įžiebimo ceremoniją senovės Olimpijoje

05 veiklos aprašas

Pajuskime olimpinę dvasią – olimpinė ugnis

Olimpizmo ugdymo tema: Pagarba.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Diskusija, klausimais pagrįstas mokymas, „Forumo teatro“ metodas, apskritasis stalas, kūrybiškumas, bendradarbiavimas, bendraamžių mokymas.

Mokymosi rezultatas

Suvokimas, kad olimpinė ugnis – viltį įkvėpiantis simbolis, susietas su visame pasaulyje pripažįstamomis pagrindinėmis vertybėmis.

Parsisiuntimas

05 veiklos aprašas iš lėstelių bibliotekos

↑ Londono olimpinės žaidynės 2012 metai: olimpinio deglo nešimo estafetė pasiekė Karaliaio miestą Anglijoje

← Sočis 2014 metai: olimpinė ugnis įnešama į Tarptautinę kosminę stotį

Olimpinių žaidynių atidarymo ceremonija

Ceremonijos ir ritualai, kurie sudaro neatskiriamą olimpinių žaidynių dalį, suteikia joms nepakartojamą išskirtinumą tarp visų kitų tarptautinių sporto renginių. Džiugindamos muzika, daina, šokiu ir fejerverkais, atidarymo ir uždarymo ceremonijos kviečia žmones susipažinti su šalies, kurioje vyksta olimpinės žaidynės, kultūra.

Atidarymo ceremonija

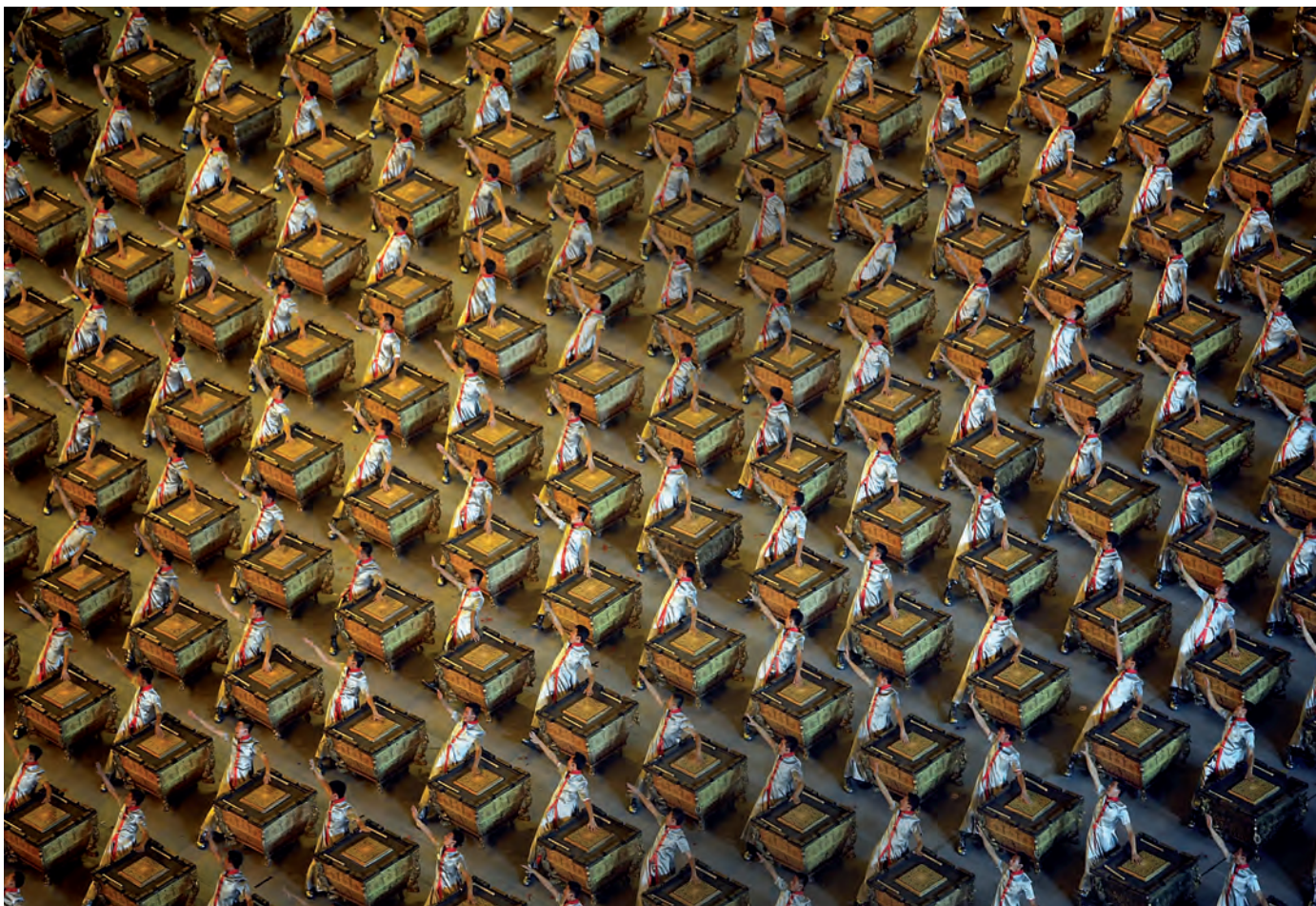
Atidarymo ceremonija – pirmasis viešas olimpinių žaidynių renginys, už kurį atsako rengiančio miesto Organizacinis komitetas. Ceremonijos tvarka apibrėžta Olimpinėje chartijoje.

Kiti renginiai

- Šalies, kuriai priklauso rengiantis miestas, vadovas oficialiai paskelbia olimpinių žaidynių atidarymą.
- Tautų paradas – pirmieji žygiuoja Graikijos, paskutiniai – miesto (šalies), kuriame vyksta olimpinės žaidynės, atstovai; visi kiti pagal abėcėlę.
- Organizacinio komiteto ir Tarptautinio olimpinio komiteto prezidentų sveikinimai.
- Olimpinės ugnies įžiebimas olimpinio deglu.
- Stilizuotų balandžių, simbolizuojančių taiką, pristatymas.
- Sportininko, trenerio ir teisėjo arba oficialaus asmens olimpinės priesaikos.
- Organizacinio komiteto parengta pramoginė programa, atspindinti priimančios šalies kultūrą ir istoriją.

↑ Sočis 2014 metai: spalvingas tradicinių rusų šokėjų pasirodymas ir architektūros pristatymas per Sočio žiemos olimpinių žaidynių atidarymo ceremoniją

↑ Pekinas, 2008 metai: būgnininkų pasirodymas atidarymo ceremonijoje Kinijos sostinės Nacionaliniame stadione

06 veiklos aprašas

Olimpinių žaidynių atidarymo ceremonija

Olimpizmo ugdymo temos: Tobulumo siekimas, darna, pagarba kitiems, kilnus elgesys.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Parsisiuntimas

06 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Domėjimasis, kūrybiškumas, „Forumo teatro“ metodas, bendradarbiavimas, klausimų ir atsakymų pateikimas.

★ Mokymosi rezultatai

- Olimpinės simbolikos svarbos suvokimas.
- Žinių apie tai, kaip panaudoti olimpinių žaidynių atidarymo ceremoniją šalies rengėjos kultūrai, istorijai ir dvasiai pristatyti, įgijimas.

Olimpinių žaidynių uždarymo ceremonija

Uždarymo ceremonijoje paskelbiama olimpinių žaidynių pabaiga. Ši ceremonija paprastai būna trumpesnė ir paprastesnė nei atidarymo ceremonija. Ji rengiama pagal 1956 metais nustatytą renginių seką.

Uždarymo ceremonija

Kiti renginiai

- Priešingai nei per atidarymo ceremoniją sportininkai sueina į stadioną laisvai, ne pagal šalis ir tai simbolizuoja žaidynių vienybę ir draugystę.
- Graikijos, šalies rengėjos ir šalies, kurioje vyks ateinančios žaidynės, vėliavos pakeliamos skambant šių šalių himnams.
- Olimpinė vėliava perduodama miesto, kuriame vyks ateinančios olimpinės žaidynės, merui.
- Tarptautinio olimpinio komiteto prezidentas paskelbia žaidynių uždarymą: „Skelbiu (šios) olimpiados žaidynes uždarytomis ir tradiciškai kviečiu pasaulio jaunimą susitikti po ketverių metų (sakomas miestas, kuriame vyks kitos olimpinės žaidynės) ir kartu su mumis džiaugtis (ateinančiomis) olimpinėmis žaidynėmis.“
- Olimpinė ugnis užgesinama.
- Olimpinė vėliava nuleidžiama skambant olimpiniam himnui.
- Kitas olimpinės žaidynės priimsiančio miesto Organizacinis komitetas įpareigojamas parengti kultūrinę programą.

← Vankuveris 2010 metai: sportininkai žyguoja aplink olimpinį aukurą Vankuverio žiemos olimpinių žaidynių uždarymo ceremonijos metu

↑ Londonas 2012 metai: fejerverkai virš Olimpinio stadiono Londono olimpinių žaidynių uždarymo ceremonijos metu

Temos diskusijai

Atidarymo ir uždarymo ceremonijos sudaro priimančiajam miestui ir šaliai galimybę pristatyti savo kultūrą, tradicijas ir tapatybę.

Susiskirstę grupėmis aptarkite savo regiono ar šalies kultūrą, tradicijas ir tapatybę. Kas geriausiai atspindi, ką reiškia augti čionai?

Sukurkite paprastą šokį, kuris perteiktų keletą pagrindinių jūsų kultūros aspektų. Kaip apsisprendėte, kuriuos aspektus įtraukti, o kurių atsisakyti?

07 veiklos aprašas

Olimpinių žaidynių uždarymo ceremonija

Olimpizmo ugdymo temos: Tobulumo siekimas, darna, pagarba kitiems, kilnus elgesys.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Diskusija, kryptingas klausinėjimas, bendradarbiavimas, bendravimo įgūdžių lavinimas, mokymasis dėlionės principu, karuselinis minčių lietus, bendraamžių mokymas.

★ Mokymosi rezultatai

- Olimpinių žaidynių tradicijų ir protokolo supratimas.
- Žinių apie tai, kaip švenčiamas olimpizmas, ir apie vertybes, kurias įkūnija ši ceremonija, įgijimas.

↓ Parsisiuntimas

07 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

Olimpinės priesaikos

Priesaikos, kurias sportininkai, treneriai ir pareigūnai duoda atidarymo ceremonijos metu, yra svarbi olimpinio protokolo dalis. Olimpinė priesaika gali pasitarnauti veiklos, susijusios su sukčiavimo sporte antikos ir šiais laikais, problemų nagrinėjimui.

↑ Sportininkus, kurie sukčiavo antikinų olimpinų žaidynių metu, baudė priversdami susimokėti už Dzeuso statulėlę, ant kurios būdavo užrašyti jų vardai

„Visų dalyvių vardu pažadu, kad mes dalyvausime šiose žaidynėse gerbdami jų taisykles, jausdami sportinę dvasiją, įsipareigodami sportui be dopingo ir narkotikų vardan sporto šlovės ir mūsų komandų garbės.“ *Sportininkų priesaika*

Tekstas skaitymui

Sukčiavimas ir bausmė senovės Olimpijoje

Kaip jūs nubaustumėte sukčiautoją savo bendruomenės sporto renginyje?

Senovės Graikijoje sukčiaujančius sportininkus bausdavo labai neįprastu būdu.

Senovės Graikijos olimpinės žaidynės būdavo organizuojamos laikantis daugelio taisyklių ir ritualų – visai taip pat kaip ir šiuolaikinės. Vyravo nuomonė, kad žaidynės yra šventos ir rengiamos graikų dievo Dzeuso garbei. Prieš prasidedant žaidynėms sportininkai, jų tėvai ir broliai, taip pat oficialūs asmenys pasižadėdavo laikytis taisyklių per specialią ceremoniją, kuri vykdavo priešais Dzeuso šventyklą.

Tačiau sukčiautojų vis dėlto pasitaikydavo. Už bausmę sukčiavęs sportininkas ir jo gimtasis miestas turėdavo sumokėti didelę baudą, tiksliau sakant nusipirkti Dzeuso statulėlę, vadinamą „Zanes“, ant kurios užrašydavo jo vardą. Šimtus metų kiti sportininkai praeidavo pro šias statulėles žygiuodami į stadioną.

Taigi šios statulėlės tapo puikiu sukčiavimo pasekmių priminimu. Keletą šių statulėlių pagrindų dar ir šandien galime pamatyti senovės Olimpijoje. Net praėjus 3000 metų ant jų vis dar išliko sukčiautojų vardai.

Klausimai diskusijai

- Kokiais veiksmais sulaužomos olimpinio sporto šakų varžybos taisyklės?
- Kas laukia žmonių, kurie pažeidžia taisykles?
- Apibūdinkite ceremoniją arba tradiciją savo kultūroje, kai žmonės duoda pažadus ar priesaikas. Kam to reikia?
- Ar jums kada nors teko duoti kam nors pažadą?
- Ar jūs laikotės pažado?
- Ką jūs manote apie savo pažado laikymąsi ar sulaužymą?
- Kodėl taip manote?
- Jeigu jūs sukčiautumėte sporto varžybose, ar norėtumėte, kad mokykla ar bendruomenė užrašytų jūsų vardą ant priešais mokyklą pastatytos statulėlės?
- Kodėl norėtumėte ar nenorėtumėte?
- Kaip jaustųsi dėl to jūsų tėvai?
- Kokia būtų tinkama bausmė jūsų bendraklasiams, jeigu jie sukčiautų?
- Ar, jūsų nuomone, tai veiksminga sukčiavimo „pasekmė“?
- Kokios bausmės už sukčiavimą sporte skiriamos šiandien?
- Ar šios bausmės užkerta kelią sukčiavimui?
- Kodėl taip arba kodėl ne?
- Kokias priemones siūlytumėte jūs, kad būtų užkirstas kelias sukčiavimui sporto varžybose?

08 veiklos aprašas

Olimpinės priesaikos

Olimpizmo ugdymo temos:

Kilnus elgesys, pagarba kitiems, pastangomis pelnytas džiaugsmas.

Siūlomos veiklos:

Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Sokrato metodas, konstruktyvistinis mokymas, domėjimasis, bendradarbiavimas, mokymasis dėlionės principu, karuselinis minčių lietus, dienoraščiai, atsiliepimų žurnalai, tinklaraščiai.

★ Mokymosi rezultatai

- Olimpinės priesaikos reikšmingumo suvokimas.
- Supratimas, kad sukčiavimas turi savo pasekmes, ne tik sporte, bet ir gyvenime.

↓ Parsisiuntimas

08 veiklos aprašas iš lėstiklių bibliotekos

Olimpinės paliaubos Antikos ir šiais laikais

Šiame skirsnyje nagrinėsime pasižadėjimus ir įsipareigojimus, paremtus olimpizmu ir olimpinėmis vertybėmis, kurios sukurtos skatinti tarptautinei taikai ir vienybei.

Tarptautinio olimpinių paliaubų fondo misija – puoselėti olimpinius idealus, tarnauti taikai, draugystei ir tautų tarpusavio supratimui. Ši organizacija ypač siekia puoselėti olimpinių paliaubų laikymąsi, ragindama nutraukti visus karo veiksmus olimpinių žaidynių metu ir burti pasaulio jaunimą taikos stiprinimui.⁴

↑ Sočis 2014 metai: Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus Ban Kimuno (Ban Ki-Moon) apsilankymas olimpiame kaimelyje

Apie Olimpines paliaubas⁵

Terminas „paliaubos“ paprastai apibrėžiamas kaip „susitarimas tarp priešų ar priešininkų laikinai nutraukti kovą arba nesutarimus“.⁶ Anglų kalboje šio žodžio šaknis tokia pat kaip ir žodžio „teisybė“. Šis terminas visada turėjo ypatingą reikšmę olimpinėms žaidynėms nuo pat Antikos laikų, kai paliaubos būdavo skelbiamos prieš kiekvienas žaidynes.

↑ Vaidilutė paleidžia skristi balandį senovės Olimpijoje

Olimpinių paliaubų istorija

Senovės Graikijoje „paliaubų“ (gr. *ekecheiria*) tradicija įtvirtino trys karaliai sutarties pasirašymu Elio mieste-valstybėje 8-ame amžiuje pr. m. e. Paliaubų periodu sportininkai ir jų šeimos, taip pat piligrimai galėdavo visiškai saugiai keliauti į olimpines žaidynes ir sugrįžti atgal. Artėjant žaidynių atidarymui Elio piliečiai pasklisdavo po visą Graikiją skelbdami šventas paliaubas. Tūkstančius metų graikai galėjo saugiai vykti į žaidynes.

Tarptautinis olimpinis komitetas atgaivino senąją olimpinių paliaubų tradiciją 1992 metais kaip priemonę:

- ginti sportininkų ir sporto interesus;
- pasiūlyti žmonėms, kurie kariauja vieni su kitais, progą nutraukti konfliktą toms dviem savaitėms, per kurias sportininkai dalyvauja olimpinėse žaidynėse, tuo pačiu suteikiant galimybę pradėti dialogą, suprasti vieniems kitus ir susitaikyti;
- pasitelkus sportą suteikti konfliktuojančioms bendruomenėms galimybę užmegzti santykius ir atrasti bendrą kalbą.

Olimpinės paliaubas simbolizuoja taikos balandis, skrendantis virš olimpinių žiedų. Balandis laiko snape alyvmedžio šakelę – dar vieną taikos simbolį. Antrame plane dega olimpinė ugnis.

09 veiklos aprašas

Olimpinės paliaubos

Olimpizmo ugdymo temos: Pagarba kitiems, darna, kilnus elgesys.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Sokrato metodas, konstruktyvistinis mokymas, bendradarbiavimo įgūdžių ugdymas, tinklaraščiai, vaizdo dienoraščiai, vaidmenų žaidimai, apskritasis stalas, grupinė diskusija.

★ Mokymosi rezultatai

Olimpinių paliaubų, kaip priemonės skatinti taiką ir tarptautinį supratimą, svarbos supratimas.

↓ Parsisiuntimas

09 veiklos aprašas iš lėsteklių bibliotekos

↑ Olimpinių paliaubų simbolis

Taikos kalba

Olimpinės žaidynės – ne vien tik šventė, burianti pasaulio jaunus žmones ir kviečianti juos dalyvauti varžybose pagal gebėjimus. Šios žaidynės – dar ir galinga socialinė jėga, skatinanti taiką ir tarpusavio supratimą tarp sportininkų ir tautų.

Klausimai diskusijai

Toliau pateiktos įkvepiančios ir įžvalgios mintys apie tai, kaip sugyventi taikiai. Perskaitykite ir pakomentuokite mintis, pateiktas kairėje pusėje.

„Tegul žemėje viešpatauja taika ir teprasideda ji nuo manęs.“
Sy Milleris ir Jill Jackson

Aptarkite: Nurodykite vieną veiksmą, kurio galėtumėte imtis šiandien ir kuris padėtų stiprinti taiką tarp jūsų ir jūsų šeimos nario arba tarp jūsų ir jūsų draugo.

„Tvarka susitvarkyti su netvarkos kėlėjais ir tylą nutildyti rėksnius reiškia valdyti jausmus.“
Sun Tzu

Aptarkite: Atsakykite į klausimą, kokią strategiją siūlo Sun Tzu suirutėms įveikti.

„Saiko neįėjimas – daugelio neramumų priežastis. Didieji konfliktai kyla, kai norime per daug. O kai žinome, kada gana yra gana, visada būna gana.“
Tao Te Ching

Aptarkite: Kokia konfliktų priežastis įvardijama veikale „Tao Te Ching“? Kaip siūloma juos spręsti?

„Dabar žmonės keliauja greičiau, bet aš nežinau, ar jie juda link geresnių dalykų.“
Willa Cather

„Gyvenimo realybė svarbesnė nei spartėjantis gyvenimo tempas.“
Mahatma Gandhi

Aptarkite: Olimpiniis devizas skelbia – „Greičiau, aukščiau, tvirčiau“. Kai kuriems žmonėms atrodo, kad siekis gyventi „greičiau, aukščiau, tvirčiau“ ne visada veda į „geresnio ir taikesnio pasaulio“ kūrimą. Ką jums stengiasi pasakyti Willa Cather ir Mahatma Gandhi? Ar pritariate jų mintims? Kodėl taip arba kodėl ne?

„Matykite kaip gamta – medžiai, gėlės, žolė – auga tyloje, kaip žvaigždės, mėnulis ir saulė juda tyloje... Mums reikia tylos, kad galėtumėme paliesti sielas.“
Motina Teresė

Aptarkite: Daugelis didžiųjų mokytojų teigia, kad kelios minutės ramybės kiekvieną dieną padeda mums išlikti ramiais susidūrus su konfliktinėmis situacijomis. Kur rasti ramų kampelį, kuriame galėtumėte pasimėgauti? Kada tuo mėgautumėtės?

„Nešiotis pyktį savyje tas pats, kaip spausti rankoje karštą anglies gabalą, ruošiantis sviesti jį į ką nors, nes nusideginatė būtent jūs.“
Buddha

Aptarkite: Kaip užgniaužtas pyktis žaloja patį nirštantį žmogų? Pasikalbėkite apie situaciją, kai buvote supykę. Kaip pyktis pakenkė jums pačiam?

„Kalbėti negalvojant – tarsi šaudyti nesitaikant.“
Ispanų patarlė

Aptarkite: Pikti žodžiai, kuriuos žmonės išsako vieni kitiems, palieka negyjančias žaizdas. Ką daryti, kad jie nenusprūstų nuo liežuvio, nepagalvojus apie pasekmes?

„Žodžiai „taika“ ir „ramybė“ verti tūkstančio auksinių.“
Kinų patarlė

Aptarkite: Kodėl, jūsų manymu, šios patarlės autorius taip vertina taiką ir ramybę? Apibūdinkite, ką jaučiate, kai būnate ramūs.

„Negalima paspausti rankos sugniaužus kumštį.“
Indira Gandhi

Aptarkite: Paaiškinkite citatą. Ar pritariate šiai minčiai? Pralaimėjus kartais nelengva paspausti priešininkui ranką. Kodėl bet koku atveju svarbu tai padaryti?

Taikos simboliai

↑ Dvylikametės rumunės Elenos Barbu piešinys, kuris buvo eksponuojamas Tarptautiniame vaikų piešimo konkurse, vykusiam 1985 metais

10 veiklos aprašas

Taika ir olimpinės žaidynės

Olimpizmo ugdymo temos: Pagarba kitiems, kilnus elgesys.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Pilietinis raštingumas, bendradarbiavimas, problemų sprendimas, kritinis mąstymas, Sokrato metodas, dalijimasis nuomonėmis ratu.

★ Mokymosi rezultatai

Žinios apie taikos iniciatyvas ir jų pritaikymas savo gyvenime.

↓ Parsisiuntimas

10 veiklos aprašas iš lėsteklių bibliotekos

11 veiklos aprašas

„Taikos paveldo“ žaidimas

Olimpizmo ugdymo temos: Pagarba kitiems, kilnus elgesys.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

↓ Parsisiuntimas

11 veiklos aprašas iš lėsteklių bibliotekos

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Domėjimasis, problemų sprendimas, bendradarbiavimas, kūrybiškumas, pilietinis raštingumas, dalijimasis nuomonėmis ratu, apskritasis stalas, drama, daina, pasakojimas.

★ Mokymosi rezultatai

- Kitų žmonių paveldo ir kultūrų svarbos pripažinimas sporto ir taikos požiūriu.
- Gilesnės žinios ir sąmoningesnis taikos ir santarvės svarbos supratimas.

Tema skaitymui

Senovės graikai kūrė nuostabią poeziją, dramas ir prozą. Taip pat garsėjo puikia architektūra, skulptūra ir menu. Skulptūros, tapyba ir keramikos dirbiniai gali daug papasakoti apie sporto tradicijas.

Išlikę senovės Graikijos žmogaus rankų kūriniai vaizduoja antikos olimpinių žaidynių renginius

Sportas ir menas senovės Graikijoje

Fizinis lavinimas ir sporto varžybos buvo svarbi graikų berniukų ugdymo dalis Antikos laikais.

Ant antikinių vazų dažnai pavaizduoti sportininkai. Pasinaudokite toliau pateiktomis nuotraukomis, kad padėtumėte besimokantiems susipažinti su sporto veikla senovės Graikijoje. Paskui padėkite jiems aptarti sporto tradicijas savosiose kultūrose.

Klausimai diskusijai

Pasižiūrėkite į šias antikinių vazų nuotraukas.

- Kokie renginiai jose įamžinti?
- Ką dar galima sužinoti apie gyvenimą senovės Graikijoje iš šių nuotraukų?
- Palyginkite senovės Graikijos ir šiuolaikinių olimpinių žaidynių sporto renginius.

12 veiklos aprašas

Sportas ir menas senovės Graikijoje

Oлимпizmo ugdymo temos:

Pagarba, darna, tobulėjimas.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

↓ Parsisiuntimas

12 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Domėjimasis, kūrybiškumas, bendradarbiavimas, problemų sprendimas.

★ Mokymosi rezultatai

Suvokimas, kad menui ir kultūrai teko svarbus vaidmuo saugant senovės olimpinių žaidynių istoriją ir palikimą.

Sportas ir menas šiuolaikinėse olimpinėse žaidynėse

Plakatai perduoda žinių žodžiais, vaizdais ir simboliais. Olimpinių plakatų tyrimą galima pasitelkti besimokančiųjų supažindinimui su skirtingais vietos paveldo ir olimpinio judėjimo vertybių perteikimo būdais.

↑ Oficialus 1960 metų Romos olimpinių žaidynių plakatas

Vaizdo analizė

Kontekstas: kai Romai (Italija) buvo suteikta teisė organizuoti 1960 metų olimpinės žaidynes, rengėjai priėmė sprendimą pabrėžti turtingą miesto istoriją. Plakate pavaizduota viršutinė kolonos dalis, vadinama kapiteliu, papuošta žmonių figūromis. Viršuje matome vilkę, maitinančią du kūdikius. Tekstas, datos ir olimpiniai žiedai užbaigia kompoziciją.

Vilkė, maitinanti Romulą ir Remą: vilkė ir dvyniai simbolizuoja populiarią Romos įkūrimo mitą. Pagal legendą šie dvyniai buvo romėnų karo dievo Marso palikuonys ir Alba Longos karaliaus sūnėnai.

Baimindamasis dėl sosto karalius išplukdė dvynius pntinėje Tibro upe. Vėliau pntinė buvo išmesta į krantą, kur ją atrado vilkė.

Paskui vilkės išmaitintus dvynius įsūnijo piemuo ir pavadino Romulu ir Remu. Legenda byloja, kad užaugę Romulas ir Remas įkūrė Romos miestą 753 metais prieš mūsų erą toje vietoje, kur juos atrado vilkė. Vėliau, iškilus ginčui dėl valdžios, Romulas nužudė Remą ir tapo vieninteliu Romos valdovu.

Vilkė ir dvyniai pavaizduoti remiantis skulptūra „Vilkė Kapitolijoje“, datuojama 6-uju amžiumi prieš mūsų erą. Originali skulptūra stipriai nukentėjo senovėje ir buvo atkurta renesanso laikais. Dvyniai, kuriuos matome šiandien, iš pastarojo periodo. Ši skulptūra tapo Romos miesto simboliu.

Kolona – sportininkas ir minia: ši scena vaizduoja sportininką, dešine ranka dedantį sau ant galvos karūną, o kairėje rankoje laikantį palmės lapą kaip pergalės ženklą. Nors jis pats yra nuogas, jį supantys žmonės dėvi togas. Keletas kitų sportininkų taip pat su karūnomis, simbolizuojančiomis pergalę.

Tekstas: plakato tekste naudojama ne šiandien Vakarų Europoje paplitusi arabiška, bet senovės Romos skaičių sistema (romėniški skaičiai). Šie romėniški skaičiai plakate suteikė 1960 metų Romos olimpinėms žaidynėms šlovingą senovės dvasią. Tekstas skelbia: „XVII olimpados žaidynės, Roma, 25.VIII–11.IX“; o ant kapitelio užrašyta: „Roma MCMLX“.

Klausimai diskusijai

Koks plakatų, kaip komunikacijos priemonės, naudojimo poveikis?

13 veiklos aprašas

Sportas ir menas šiuolaikinėse olimpinėse žaidynėse

Olimpinio ugdymo temos: Pagarba, darna, tobulumo siekimas.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Kūrybiškumas, bendradarbiavimas, problemų sprendimas, mokymasis dėlionės principu, karuselinis minčių lietus.

Mokymosi rezultatai

Vizualinio meno įgūdžių, padedančių perduoti pagrindinę olimpizmo žinią, ugdymas.

Parsisiuntimas

13 veiklos aprašas iš lšteklių bibliotekos

↑ **Seulas 1988 metai**
Seulo olimpinų žaidynių talismanas – draugiškas tigras Hodoris. Tigras minimas daugelyje Korėjos legendų

Logotipai ir talismanai – tapatybės kūrimas

Logotipų, talismanų ir olimpinio deglo nuotraukas galima pasitelkti besimokančiųjų supažindinimui su vaizdiniais elementais, kuriuos olimpinų žaidynių miestai naudoja savosios kultūros ir meno tradicijoms perteikti. Tai padės jiems suprasti kultūrinius skirtumus.

↑ **Turinas 2006 metai**
Turino olimpinų žaidynių talismanai – švelni, dali ir elegantiška sniego gniūžtė Nevė (viršuje kairėje) ir linksmas, žaismingas ledukas Glizas (viršuje dešinėje). Šie talismanai sukurti siekiant įkūnyti žiemos sporto šakų esmę ir jaunąją kartą, kupiną gyvybingumo ir energijos

📖 Pirmas tekstas skaitymui – Talismanai

Dažnai miestas, kuriame vyksta olimpinės žaidynės, pasirenka savo talismanu gyvūną, turintį specialią simbolinę reikšmę priimančiai šaliai. Maskva (SSRS) 1980 metais pasirinko lokiuką Mišą, Sarajevas (Jugoslavija) 1984 metais – vilkiuką Vučko, Kalgaris (Kanada) 1988 metais – poliarines meškutes Hidę ir Houđę. Kartais talismanais tampa animacinių filmukų veikėjai.

📖 Antras tekstas skaitymui – Logotipai, emblemos, simboliai

Logotipas yra emblema arba simbolis, nurodantis miesto, kuriame vyksta olimpinės žaidynės, ir Organizacinio komiteto tapatybę. Tai vizualinis renginio atpažinimo ženklas. Čia pateikiame du logotipo pavyzdžius: Meksiko vasaros olimpinų žaidynių (Meksika) 1968 metais ir Lillehamerio (Norvegija) žiemos žaidynių 1994 metais.

14 veiklos aprašas

Logotipai ir talismanai

Olimpizmo ugdymo temos:

Darna, pagarba, pastangomis pelnytas džiaugsmas.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Konstruktivistinis mokymas, kūrybiškumas, skaitymo klubai.

★ Mokymosi rezultatai

Žinių perduodančių simbolių svarbos suvokimas.

↓ Parsisiuntimas

14 veiklos aprašas iš lėteklių bibliotekos

↑ **Lillehameris 1994 metai**
Įkvėptas gamtos, dangaus ir sniego Lillehamerio žiemos olimpinų žaidynių logotipas jungia šiaurės pašvaistę (lot. *Aurora borealis*), penkis olimpinis žiedus ir snaiges

← **Meksikas 1968 metai**
Logotipe matome penkis olimpinis žiedus ir žaidynių metus. Šiai emblemai pasirinkti tradiciniai Meksikos indėnų huičolių keramikos ir gobelenų raštai

„Olimpizmo tikslas yra sportu ugdyti harmoningą žmoniją siekiant sukurti taikią visuomenę, besirūpinančią žmogaus orumo saugojimu.“

Olimpinė chartija

↑ Sočis 2014 metai: vyrų kalnų slidinėjimo sidabro medalio laimėtojas Christofas Innerhoferis (Italija) ir aukso medalio laimėtojas Matthiasas Mayeris (Austrija) švenčia pergalę ant pakylos gėlių įteikimo ceremonijos metu

3 skyrius.

Olimpizmo propagavimas per sportą ir olimpines žaidynes

Šiame skyriuje aptarsime organizacijas ir renginius, propaguojančius ir pristatančius olimpizmą plačiajai visuomenei.

Olimpinis judėjimas	56
Olimpinis muziejus ir Olimpijų studijų centras	58
Olimpijų sporto šakų programa	60
Jaunimo olimpinės žaidynės (JOŽ)	62
Kliūčių įveikimas – moterys olimpinėse žaidynėse	65
Paralimpinės žaidynės – „Judėjimo dvasia“	68
Pasaulio sportininkų sutikimas – olimpijų žaidynių organizavimas	70
Miestai, rengiantys olimpines žaidynes	72
Olimpinis kaimelis	73
Olimpijų žaidynių indėlis į tvarų vystymąsi	74
Olimpijų žaidynių iššūkių įveikimas	77

Olimpinis judėjimas

Olimpinis judėjimas yra organizacijų, olimpinių žaidynių organizacinių komitetų, korporacijų ir žmonių, pasišventusių sportui, jo idėjoms ir vertybėms, sudarančioms olimpizmo pagrindą, tinklas.

Klausimai diskusijai

Kodėl olimpinės žaidynės ir olimpinis judėjimas patrauklus daugeliui šalių ir kultūrų visame pasaulyje?

Tarptautinis olimpinis komitetas

Tarptautinis olimpinis komitetas prižiūri kiekvienų olimpinių žaidynių organizavimą ir koordinuoja su jomis susijusias sporto, kultūros ir švietimo veiklas. TOK nariai yra įtakingi asmenys, kurie daug davė sportui. Šie žmonės veikia kaip TOK atstovai savo šalyse.

TOK nariai nėra nacionalinių vyriausybių atstovai. Kartais TOK nariui tenka atstovauti TOK daugiau nei vienoje šalyje. Kai kurie TOK nariai atstovauja sportininkams, o kiti yra atėję iš tarptautinių sporto federacijų.

TOK narių skaičius šiuo metu negali viršyti 115, neskaitant visų garbės narių. Nariai susitinka kartą per metus TOK sesijoje.

Nacionalinis olimpinis komitetas (NOK)

Daugiau nei 200 šalių ir teritorijų siunčia sportininkus žygiuoti paskui savąją vėliavą olimpinių žaidynių atidarymo ceremonijos metu. Kiekviena iš šių šalių ir teritorijų turi Nacionalinį olimpinį komitetą (NOK). NOK kiekvienoje šalyje ir teritorijoje yra atsakingas už savo šalies ar teritorijos sportininkų komandą ir už olimpinio judėjimo vertybių puoselėjimą ir sklaidą jos ribose.

Olimpinių žaidynių organizacinis komitetas (OŽOK)

Kai miestui balsavimo keliu suteikiama teisė organizuoti olimpinės žaidynės, jis visų pirma privalo įsteigti Olimpinių žaidynių organizacinį komitetą. Komitetą sudaro nuolat besiplečianti grupė ekspertų ir savanorių, kurie ateinančius septynerius metus praleis planuodami kiekvieną žaidynių aspektą, statys sporto objektus, organizuos sporto ir kultūros renginius ir paruos miestą priimti tūkstančius sportininkų, žiūrovų ir žiniasklaidos atstovų. OŽOK taip pat atsakingas už olimpinių žaidynių finansavimo užtikrinimą. O tuo pačiu metu ir už paralimpinių žaidynių organizavimą, kurios vyksta praėjus 10 dienų po olimpinių žaidynių Tarptautiniam paralimpiniam komitetui prižiūrint.

Tarptautinės sporto federacijos (TSF)

Olimpinio sporto šakų varžybų taisyklės ir protokolai turi būti vienodi visiems sportininkams, nepriklausomai nuo šalies, iš kurios jie atvyksta. Todėl kiekvieną sporto šaką kuruoja tarptautinė sporto federacija. Yra 28 vasaros sporto šakų tarptautinės federacijos ir 7 žiemos sporto šakų tarptautinės federacijos. Jos atsako už techninius dalykus ir vadybą. Taip pat nustato atrankos kriterijus žaidynių dalyviams, vadovaudamosi Olimpinę chartija ir išvien su TOK kovodamos su dopingo vartojimu sporte.

TOK komisijos

TOK komisijos yra darbo grupės, atsakingos už konkrečių dalykų stebėseną ir priežiūrą, taip pat patarimus TOK prezidentui ir rekomendacijas TOK Vykdomajam komitetui. TOK komisijos: 2022 metų olimpinių žaidynių koordinavimo komisija, 2024 metų miestų, olimpinių žaidynių rengimo kandidatų, vertinimo komisija, Sportininkų palydos komisija, Audito komitetas, Komunikacijos ir koordinacijos komisija 3-ioms vasaros jaunimo žaidynėms Buenos Airėse 2018 metais, Koordinacinė komisija 3-ioms žiemos jaunimo olimpinėms žaidynėms Lozanoje 2020 metais, Koordinacinė komisija XXXI olimpinėms žaidynėms Rio de Žaneire 2016 metais, Koordinacinė komisija XXXII Tokijo olimpinėms žaidynėms 2020 metais, Koordinacinė komisija XXIII žiemos olimpinėms žaidynėms Pjongčange 2018 metais, Kultūros ir olimpinio paveldo, TOK paskyrimų, Etikos, Vertinimo, Finansų, TOK narių rinkimo, TOK atstovų Pasaulinės antidopingo agentūros vykdomajame komitete ir fondo valdyboje, Teisinių reikalų, Rinkodaros, Medicinos ir mokslo, Olimpino kanalo, Olimpino kanalo paslaugų, Olimpino švietimo, Olimpinių žaidynių koordinavimo, Olimpinių programos, Olimpino solidarumo, Viešųjų ryšių ir socialinės plėtros per sportą, Sportininkų, Sporto ir aktyvios visuomenės, Tvarumo ir paveldo, Moterų sporte ir Jaunimo olimpinių žaidynių koordinavimo komisijos.

Olimpinių žaidynių rėmėjai

Didžiąją dalį pajamų olimpinis judėjimas gauna iš teisių transliuoti olimpinės žaidynės pardavimo visuomenės informavimo įmonėms. Be to, jį remia keletas tarptautinių korporacijų per olimpinių partnerių programą. Beveik visos surinktos lėšos paskirstomos sportui per nacionalinius olimpinis komitetus, olimpinių žaidynių organizacinius komitetus ir tarptautines federacijas.

Olimpinis pasaulis

Sporto universalumą ir olimpizmo vertybes patvirtina nacionaliniai olimpiniai komitetai kiekvienoje iš toliau nurodytų teritorijų:

Afrika

Alžyras (ALG)
 Angola (ANG)
 Beninas (BEN)
 Botsvana (BOT)
 Burkina Faso (BUR)
 Burundis (BDI)
 Kamerūnas (CMR)
 Žalioji kofetė (CPV)
 Centrinė Afrikos Respublika (CAF)
 Čadas (CHA)
 Komorai (COM)
 Kongas (CGO)
 Kongo Demokratinė Respublika (COD)
 Džibutis (DJI)
 Egiptas (EGY)
 Pusiaujo Gvinėja (GEQ)
 Eritrėja (ERI)
 Etiopija (ETH)
 Gabonas (GAB)
 Gambija (GAM)
 Gana (GHA)
 Gvinėja (GUI)
 Bisau Gvinėja (GBS)
 Dramblio Kaulo Krantas (CIV)
 Kenija (KEN)
 Lesotas (LES)
 Liberija (LBR)
 Libija (LBA)
 Madagaskaras (MAD)
 Malavis (MAW)
 Malis (MLI)
 Mauritanija (MTN)
 Mauricijus (MRI)
 Marokas (MAR)
 Mozambikas (MOZ)
 Namibija (NAM)
 Nigeris (NIR)
 Nigerija (NGR)
 Ruanda (RWA)
 San Tomė ir Prinsipė (STP)
 Senegalas (SEN)
 Seišeliai (SEY)
 Siera Leonė (SLE)
 Somalis (SOM)
 Pietų Afrika (RSA)
 Pietų Sudanas (SSD)
 Sudanas (SUD)
 Svazilandas (SWZ)
 Tanzanijos Jungtinė Respublika (TAN)
 Togas (TOG)
 Tunisas (TUN)
 Uganda (UGA)
 Zambija (ZAM)
 Zimbabvė (ZIM)

Amerikos

Antigva ir Barbuda (ANT)
 Argentina (ARG)
 Aruba (ARU)
 Bahamos (BAH)
 Barbadosas (BAR)
 Belizas (BIZ)
 Bermudai (BER)
 Bolivija (BOL)
 Brazilija (BRA)
 Kanada (CAN)
 Didžiosios Britanijos Mergelių Salos (IVB)
 Kaimanų salos (CAY)
 Čilė (CHI)
 Kolumbija (COL)
 Kosta Rika (CRC)
 Kuba (CUB)
 Dominika (DMA)
 Dominikos Respublika (DOM)
 Ekvadoras (ECU)
 El Salvadoras (ESA)
 Grenada (GRN)
 Gvatemala (GUA)
 Gajana (GUY)
 Haitis (HAJ)
 Hondūras (HON)
 Jamaika (JAM)
 Meksika (MEX)
 Nikaragva (NCA)
 Panama (PAN)
 Paragvajus (PAR)
 Peru (PER)
 Puerto Rikas (PUR)
 Sent Kitsas ir Nevis (SKN)
 Sent Lusija (LCA)
 Sent Vinsentas ir Grenadinai (VIN)
 Surinamas (SUR)
 Trinidadas ir Tobagas (TTO)
 Jungtinės Amerikos Valstijos (USA)
 Urugvajus (URU)
 JAV Virdžinijos salos (ISO)
 Venesuela (VEN)

Azija

Afganistanas (AFG)
 Bahreinas (BRN)
 Bangladešas (BAN)
 Butanas (BHU)
 Brunėjaus Darusalamas (BRU)
 Kambodža (CAM)
 Kinijos Liaudies Respublika (CHN)
 Kinijos Taipėjus (TPE)

Korėjos Demokratinė Liaudies Respublika (PRK)
 Honkongas, Kinija (HKG)
 Indija (IND)
 Indonezija (INA)
 Irakas (IRQ)
 Irano Islamo Respublika (IRI)
 Japonija (JPN)
 Jordanija (JOR)
 Kazachstanas (KAZ)
 Korėjos Respublika (KOR)
 Kuveitas (KUW)
 Kirgizija (KGZ)
 Laoso Liaudies Demokratinė Respublika (LAO)
 Libanas (LIB)
 Malaizija (MAS)
 Maldyvai (MDV)
 Mongolija (MGL)
 Mianmaras (MYA)
 Nepalas (NEP)
 Omanas (OMA)
 Pakistanas (PAK)
 Palestina (PLE)
 Filipinai (PHI)
 Kataras (QAT)
 Saudo Arabija (KSA)
 Singapūras (SIN)
 Šri Lanka (SRI)
 Sirijos Arabų Respublika (SYR)
 Tadžikija (TJK)
 Tailandas (THA)
 Rytų Timoro Demokratinė Respublika (TLS)
 Turkmėnija (TKM)
 Jungtiniai Arabų Emyratai (UAE)
 Uzbekija (UZB)
 Vietnamas (VIE)
 Jemenas (YEM)

Europa

Albanija (ALB)
 Andora (AND)
 Armėnija (ARM)
 Austrija (AUT)
 Azerbaidžanas (AZE)
 Baltarusija (BLR)
 Belgija (BEL)
 Bosnija ir Hercegovina (BIH)
 Bulgarija (BUL)
 Kroatija (CRO)
 Kipras (CYP)
 Čekijos Respublika (CZE)
 Danija (DEN)
 Estija (EST)
 Suomija (FIN)
 Prancūzija (FRA)
 Gruzija (GEO)

Vokietija (GER)
 Didžioji Britanija (GBR)
 Graikija (GRE)
 Vengrija (HUN)
 Islandija (ISL)
 Airija (ITL)
 Izraelis (ISR)
 Italija (ITA)
 Kosovas (KOS)
 Latvija (LAT)
 Lichtenšteinas (LIE)
 Lietuva (LTU)
 Liuksemburgas (LUX)
 Makedonija (MKD)
 Malta (MLT)
 Moldavijos Respublika (MDA)
 Monakas (MON)
 Juodkalnija (MNE)
 Nyderlandai (NED)
 Norvegija (NOR)
 Lenkija (POL)
 Portugalija (POR)
 Rumunija (ROU)
 Rusijos Federacija (RUS)
 San Marinas (SMR)
 Serbija (SRB)
 Slovakija (SVK)
 Slovėnija (SLO)
 Ispanija (ESP)
 Švedija (SWE)
 Šveicarija (SUI)
 Turkija (TUR)
 Ukraina (UKR)

Okeanija

Amerikos Samoa (ASA)
 Australija (AUS)
 Kuko salos (COK)
 Mikronezijos Federacinės valstijos (FSM)
 Fidžis (FIJ)
 Guamas (GUM)
 Kiribatis (KIR)
 Maršalo Salos (MHL)
 Nauru (NRU)
 Naujoji Zelandija (NZL)
 Palau (PLW)
 Papua Naujoji Gvinėja (PNG)
 Samoa (SAM)
 Saliamono Salos (SOL)
 Tonga (TGA)
 Tuvalu (TUV)
 Vanuatu (VAN)

Olimpinis muziejus ir Olimpijų studijų centras

Įkurti Loanos mieste (Šveicarija), netoli TOK būstinės, Olimpinis muziejus ir Olimpijų studijų centras tapo olimpinio judėjimo švietimo centrais.

Mintis įkurti muziejų ir Olimpijų studijų centrą kilo baronui P. de Kubertenui, kuris atgaivino olimpinės žaidynes XIX amžiuje. Kadangi P. de Kubertenas visų pirma buvo pedagogas, jis laikėsi nuomonės, kad olimpinis judėjimas turi siekti ugdymo tikslų, kurie šį judėjimą pirmiausia ir įkvėpė. Jis rašė: „Man nepavyko tobulai įgyvendinti to, ko norėjau. Bet tikiu, kad Olimpijų studijų centras padėtų geriausiai išsaugoti ir tęsti mano darbą.“

Praėjus keletui metų po TOK būstinės įkūrimo Lozanoje, P. de Kubertenas suformavo šiame mieste Olimpinio muziejaus branduolį, atsakingą už žaidynių paveldo rinkimą ir saugojimą, Mon Repos viloje. 1982 metų birželio 23 dieną Olimpinis muziejus išskilmingai atidarytas Loanos centre (Ruchoneto aveniu), o tą pačių metų spalio 11 dieną darbą pradėjo biblioteka ir Olimpijų studijų centras (OSC) to paties pastato antrame aukšte.

1993 metais Olimpinis muziejus ir Olimpijų studijų centras persikėlė į esplanadą priešais Ženevos ežerą. Šiuo metu centrą sudaro biblioteka, Ryšių su universitetais, Istorinių archyvų, Tyrimų ir informacijos paslaugų skyriai. Minėtuose skyriuose laikoma ir tvarkoma visa informacinė medžiaga apie olimpinės žaidynes.

Šiandien Olimpijų studijų centras – viena iš svarbiausių rašytinės, vaizdinės ir garsinės informacijos apie olimpinį judėjimą ir olimpinės žaidynes vietų. Neseniai gerokai atnaujintas Olimpinis muziejus siūlo lankytojams nuolatinę ekspoziciją su daugybe įdomių interaktyvių eksponatų ir reguliariai rengiamas specialias parodas. Jis taip pat turi aktyvią programą mokykloms.

15 veiklos aprašas

Olimpinis muziejus

Olimpizmo ugdymo temos: Pastangomis pelnytas džiaugsmas, tobulumo siekimas, kilnus elgesys, pagarba kitiems.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Domėjimasis, Sokrato metodas, kūrybiškumas, bendradarbiavimas, problemų sprendimas, mokymasis dėlionės principu, karuselinis minčių lietus, dalijimasis nuomonėmis ratu, multimedijų pristatymai.

★ Mokymosi rezultatai

Susidomėjimas olimpinėmis temomis ir sėmimasis įkvėpimo iš jų.

↓ Parsisiuntimas

15 veiklos aprašas iš lėsteklių bibliotekos

Olimpinis muziejus ir Olimpinių studijų centras

↑ Olimpinis muziejus Lozanoje. Viršuje iš dešinės pagal laikrodžio rodyklę: olimpičių paliaubų siena Londono olimpinėse žaidynėse 2012 metais; pačiūžų pora su dailiojo čiuožimo olimpinės čempionės Sonjos Henie autografu; Jeano Cardoto sukurta P. de Kuberteno statula Lozanoje; olimpičių žaidynių piktogramos nuolatinėje ekspozicijoje

Olimpinių sporto šakų programa

Olimpinių sporto šakų programa metai iš metų auga, reguliariai papildoma naujomis sporto šakomis. Kad sporto šaka būtų įtraukta į olimpinę programą, ją turi kuruoti tarptautinė federacija, kurią pripažįsta Tarptautinis olimpinis komitetas.

↑ Londonas 2012 metai: Alistairas Brownlee iš Didžiosios Britanijos lenkia ispaną Javierą Gomezą ir savo brolių Jonathaną vyrų triatlone

SPORTO ŠAKŲ PROGRAMA RIO 2016

- Badmintonas
- Baidarių ir kanojų sportas
- Boksas
- Buriavimas
- Dviračių sportas
- Dziudo
- Fechtavimasis
- Futbolas
- Gimnastika
- Golfas
- Imtynės
- Irklavimas
- Krepšinis
- Lengvoji atletika
- Rankinis
- Regbis
- Šaudymas
- Šaudymas iš lanko
- Šiuolaikinė penkiakovė
- Stalo tenisas
- Sunkioji atletika
- Tekvondo
- Tenisas
- Tinklinis
- Triatlonas
- Vandens sportas
- Žirginis sportas
- Žolės riedulys

🗨️ Klausimai ir užduotys diskusijai

- Kokios olimpinės sporto šakos populiarios jūsų šalyje? Ar jūsų šalyje kultivuojamos išvardytos ar panašios sporto šakos?
- Kokios tradicinės sporto šakos, neįtrauktos į olimpinę programą, populiarios jūsų šalyje?
- Jeigu esama tokių sporto šakų, pagrįskite, kodėl jas reikėtų įtraukti į olimpinę programą.
- Sudarykite sporto šakų sąrašą nuo pirmųjų sporto šakų atkūrus olimpines žaidynes iki naujausių sporto šakų olimpiniame programme.

↓ Pekinas 2004 metai: Haris Papadopoulosas iš Kipro, Benas Ainslie iš Didžiosios Britanijos ir Timas Goodbody iš Airijos varžosi Fino klasės varžybose Čingdao olimpiame buriavimo centre

↑ Sočis 2014 metai: Julia Dujmovits iš Austrijos varžosi moterų snieglenčių paraleliniame slalome

SPORTO ŠAKŲ PROGRAMA SOČIS 2014

Akmenslydis
Biatlonas
Bobslėjus
Čiuožimas
Ledo rutulys
Rogučių sportas
Slidinėjimas

Tekstas skaitymui

Tokios žiemos sporto šakos kaip čiuožimas ir slidinėjimas populiarios tose pasaulio dalyse, kur šaltos žiemos temperatūros paverčia vandenį ledu, o lietų – sniegu. Slydimas, sklendimas ar šuoliai nuo snieguotų kalvų su slidėmis, pačiūžomis ar rogutėmis teikia didelį malonumą vaikams ir suaugusiesiems šalyse, kuriose žiemos šaltos. Olimpinių chartija byloja: „Tikrai tos sporto šakos, kurios praktikuojamos mažiausiai 25 šalyse ir 3 kontinentuose, gali būti įtrauktos į žiemos olimpinių žaidynių programą.“

↓ Vankuveris 2010 metai: Kanados vartininkas Roberto Luongo praleidžia įvartį vyrų ledo rutulio varžybose tarp JAV ir Kanados komandų kovoje dėl aukso medalių

16 veiklos aprašas

Olimpinių sporto šakų programa

Olimpizmo ugdymo temos: Darna, tobulumo siekimas, kilnus elgesys, pagarba kitiems, pastangomis pelnytas džiaugsmas.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki vyresnių klasių mokinių (15–18 metų).

Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Konstruktivistinis mokymas, domėjimasis, „Forumo teatro“ metodas, klausimai ir atsakymai, apskritasis stalas, įvado ir pabaigos kortelių pildymas.

Mokymosi rezultatai

- Supratimas, kad skirtingose pasaulio dalyse užsiimama skirtingomis sporto šakomis.
- Supratimas, kad olimpinių sporto šakų programa metams bėgant kinta, jog apimtų kuo įvairesnes sporto šakas.

Parsisiuntimas

16 veiklos aprašas iš Išteklų bibliotekos

Jaunimo olimpinės žaidynės (JOŽ)

Jaunimo olimpinės žaidynės (JOŽ) yra aukščiausio lygio pasaulinis įvairių sporto šakų renginys sportininkams nuo 15 iki 18 metų, kuris sujungia švietimą ir kultūrą, įkvėpdamas jaunus dalyvius gyventi pagal olimpinės vertybes ir tapti tikrais olimpizmo ambasadoriais.

Pirmąjį kartą JOŽ vyko Singapūre 2010 metų vasarą. Po dviejų metų žiemos jaunimo olimpinės žaidynės vyko Insbruke, o antrosios vasaros JOŽ – Nandzinge 2014 metais. Naujausios JOŽ įvyko Lilehameryje 2016 metais. Kitos vasaros jaunimo olimpinės žaidynės vyko Buenos Airėse (Argentina) 2018 metais, o žiemos jaunimo olimpinės žaidynės – vyks Lozanoje (Šveicarija) 2020 metais.

Nuo pat pradžių planuota, kad JOŽ taps daugiau nei sporto renginiu. Šios žaidynės veikia kaip katalizatorius, padedantis burti viso pasaulio jaunus žmones. Jie atsiduria ypatingoje aplinkoje, kurioje sportinė veikla sujungiama su švietimu ir kultūra. Dalyviai varžosi sporto

aikštelėse, paskui jiems suteikiama proga dalyvauti seminaruose, kuriuose jie sužino apie svarbius įgūdžius sportininko karjerai ir patiria olimpinės vertybes.

↓ Insbrukas 2012 metai: dvi dalyvės rodo ant rankų nupieštą JOŽ emblema

Faktai ir skaičiai

- Pirmosios jaunimo olimpinės žaidynės (JOŽ) vyko Singapūre 2010 metais. Pirmosios žiemos jaunimo olimpinės žaidynės – Insbruke 2012 metais.
- JOŽ turi dvi pagrindines vienodai svarbias programas: Sportinių varžybų ir Kultūros ir švietimo.
- JOŽ sportininkai varžosi vienoje iš trijų amžiaus grupių: 15–16, 16–17, 17–18 metų, priklausomai nuo sporto šakos.
- Singapūre 2010 metais kiekvienam NOK buvo garantuotos keturios „universalios vietos“.
- Singapūre 5 proc. komandinių rungčių atstovavo iš skirtingų lyčių atstovų sudarytos komandos ir (arba) jas sudarė keli NOK.
- JOŽ žiemos programą sudaro 7 sporto šakos.
- JOŽ vasaros programą sudaro 26 sporto šakos.
- Žiemos ir vasaros JOŽ vyksta atitinkamai 10 ir 12 dienų.
- 205 nacionaliniai olimpiniai komitetai buvo pakviesti dalyvauti Singapūro žaidynėse 2010 metais.
- 1100 sportininkų dalyvavo žiemos JOŽ Lilehameryje 2016 metais.
- 3800 sportininkų dalyvavo vasaros JOŽ Nandzinge 2014 metais.

↓ Lilehameris 2016 metai: mokymosi ir dalijimosi žiniomis (*Learn & Share*) diena – jaunuolis stengiasi įveikti virvės kliūčių ruožą prie Olimpino solidarumo stendo

↑ Nandzingas 2014 metai: moterų triatlono sidabro medalio laimėtoja Stephanie Jenks (JAV) ir bronzos medalio laimėtoja Emilie Morier (Prancūzija) sveikina auksą pelniusią Brittany Dutton (Australija)

JOŽ DNR

Jaunimo olimpietų žaidynių (JOŽ) DNR pagrindas – jaunystės dviasia ir dinamika. Žaidynių DNR įrodo, kad:

- Sportas turi išskirtinę galią vienyti žmones.
- JOŽ gali padėti dalyviams įgyti žinių apie naujas kultūras, turtingas tradicijas ir skirtingas vertybes.
- JOŽ skatina dalyvius padaryti viską, ką gali, sporto varžybose.
- JOŽ tiki jaunų žmonių gebėjimu būti energingais ir aistringais olimpietų vertybių ambasadoriais ir paveikti savo bendruomenių jaunimą.
- JOŽ gali būti naujų iniciatyvų ir idėjų platforma.

JOŽ sporto šakų programa

Išskirtinis JOŽ ypatumas – atvirumas tarptautinių sporto federacijų naujovėms. Federacijos gali siūlyti naujus renginius ir varžybų formatus, tokius kaip tarptautines ar iš skirtingų lyčių atstovų sudarytas komandas arba ribotą žaidėjų skaičių komandoje. Pavyzdžiui, žolės riedulys penki prieš penkis buvo pirmą kartą išbandytas Nandzinge 2014 metais, o leidimasis vienvietėmis ledrogėmis – Lilehameryje 2016 metais. Į programą neįtrauktas sporto šakas taip pat galima pristatyti per mokymosi ir dalijimosi patirtimi (*Learn & Share*) veiklas. Riedlenčių sportas, riedučių sportas, sportinis laipiojimas ir ušu kaip tik tokia forma buvo pristatyti Nandzingo sporto laboratorijoje 2014 metais. JOŽ sporto šakų programa turi būti lanksti ir suteikti rengiančiam miestui galimybę parinkti sporto šakai vietą, priklausomai nuo turimų sportinių objektų ir infrastruktūros.

Mokymasis ir dalijimasis patirtimi (*Learn & Share*)

JOŽ mokymosi ir dalijimosi patirtimi veikla sutelkta į penkias pagrindines temas:

- **Olimpizmą**
- **Ilgūdžių ugdymą**
- **Gerovę ir sveiką gyvenimą**
- **Socialinę atsakomybę**
- **Saviraišką**

Jaunimo olimpių žaidynių organizacinis komitetas (JOŽOK) kartu su Tarptautiniu olimpiu komitetu organizuoja interaktyvią ir novatorišką mokymosi ir dalijimosi patirtimi veiklą. Tai paverčia šias penkias temas įdomia ir paveikia patirtimi. Mokymosi ir dalijimosi patirtimi (*Learn & Share*) programa vykdoma per žaidynes. Joje dalyvauja sportininkai, treneriai, regiono, kuriame vyksta žaidynės, jaunimas ir t. t. Organizaciniam komitetui suteikiama galimybė lanksčiai organizuoti šią veiklą, nenukrypstant nuo minėtų tikslų ir temų.

Be to, Tarptautinis olimpinis komitetas sukūrė keletą programų, siekdamas propaguoti olimpinės vertybes jauniems dalyviams prieš jaunimo olimpinės žaidynes, jų metu ir po jų:

- **JOŽ ambasadoriai** – šiais ambasadoriais tampa garsūs sportininkai, pasirenkami dėl jų veiklos pasaulyje, padedančios kelti JOŽ prestižą, ir gebėjimo rasti bendrą kalbą su jaunąja auditorija. Dalyvaudami tokioje veikloje prieš žaidynes jie skatina jaunas žmones visame pasaulyje aktyviai sportuoti.
- **Sportininkai** – sektini pavyzdžiai – tai vis dar dalyvaujantys varžybose arba neseniai užbaigę sportinę karjerą sportininkai, kuriuos rekomenduoja jų sporto šakos tarptautinė federacija. Jie atvyksta į žaidynes, kad pasakotų apie savo patirtį ir duotų patarimų jaunesiems sportininkams, tokiu būdu įsijungdami į mokymosi ir dalijimosi patirtimi veiklą. Jų tarptautinės federacijos taip pat įtraukia juos į į tokią veiklą kaip sporto šakų pristatymas.
- **Jaunieji ambasadoriai** – tai jauni motyvuoti sportu besidomintys žmonės nuo 18 iki 25 metų, kuriuos išrenka Nacionalinis olimpinis komitetas (NOK). Jie atvyksta į žaidynes kaip NOK delegacijos atstovai, padeda skleisti JOŽ dvasią ir skatina sportininkus dalyvauti mokymosi ir dalijimosi patirtimi veikloje.
- **Jaunieji reporteriai** – tai jauni karjeros siekiantys žurnalistai nuo 18 iki 24 metų, atvykstantys į žaidynes pagal sporto žurnalistų mokymo programą. Šiuos žmones parenka Nacionalinis olimpinis komitetas. Jie dirba su profesionaliais instruktoriais ir žurnalistais visų Jaunimo olimpių žaidynių metu. Programa apima fotografavimą, rašymą ir televizijos siužetų kūrimą. 15 geriausių Jaunųjų reporterių programos dalyvių iš vasaros JOŽ pakviečiami atvykti į ateinančias žiemos JOŽ suteikiant jiems galimybę įgyti daugiau patirties ir panaudoti savo gebėjimus.

17 veiklos aprašas

Jaunimo olimpinės žaidynės (JOŽ)

Olimpizmo ugdymo temos: Darna, tobulumo siekimas, kilnus elgesys, pagarba kitiems, pastangų teikiamas džiaugsmas.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Konstruktivistinis mokymas, apklausa, „Forumo teatro“ metodas, klausimai ir atsakymai, apskritis stalo, įvado ir pabaigos kortelių pildymas.

★ Mokymosi rezultatai

- Jaunimo olimpių žaidynių, kaip būdo įkvėpti jaunas žmones priimti olimpizmą, svarbos suvokimas.
- Žinių apie sportininkų skatinimą tapti ambasadoriais, būti pilietiškais ir atsakingais, įgijimas.

↓ Parsisiuntimas

17 veiklos aprašas iš lėsteklių bibliotekos

↑ Jaunoji sportininkė Pasaulio kultūros kaimelyje

„Su olimpinio judėjimu nesuderinama jokia diskriminacijos forma šalies ar asmens atžvilgiu iš rasinių, religinių, politinių, lyties ar kitokių paskatų.“

Olimpinės chartijos (2004 metai) pagrindinis principas #5

Kliūčių įveikimas – moterys olimpinėse žaidynėse

Nuo pirmųjų šiuolaikinių olimpinų žaidynių supratimas apie moteris ir sportą keitėsi iš lėto. TOK aktyviai skatina moteris dalyvauti sporte ir užsiimti fizine veikla. Šiame skirsnyje pateiktos kelios puikios istorijos apie moteris, kurios tapo olimpinėmis čempionėmis.

↑ Sočis 2014 metai: Anna Sloan iš Didžiosios Britanijos varžybose su Kanados komanda moterų akmenslydžio pusfinalyje akmenslydžio centre „Ledianoj kub“

1900 metais, praėjus ketveriems metams po pirmųjų šiuolaikinių olimpinų žaidynių Atėnuose, moterys pirmą kartą oficialiai dalyvavo žaidynėse Paryžiuje.

Tarp 997 sportininkų, dalyvavusių Paryžiaus olimpinėse žaidynėse, buvo 22 moterys. Jos varžėsi penkiose sporto šakose: tenise, buriavime, krokete, žirginiame sporte ir golfe. Nuo praėjusio amžiaus 8-ojo dešimtmečio moterų, dalyvaujančių žaidynėse, skaičius labai išaugo. Šiandien moterys sudaro daugiau negu 40 proc. visų olimpinų žaidynių dalyvių, o TOK vis papildo olimpinę programą rungtimis, kuriose dalyvauja moterys. Nuo 1991 metų visos naujos sporto šakos, siūlomos į olimpinę programą, privalo turėti moterims skirtas rungtis.

18 veiklos aprašas

Kliūčių įveikimas – moterys sporte

Olimpizmo ugdymo temos: Darna, tobulumo siekimas, kilnus elgesys, pagarba kitiems, pastangomis pelnytas džiaugsmas.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Parsisiuntimas

18 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Vaidmenų žaidimai, domėjimasis, „Forumo teatro“ metodas, dienoraščiai, atsiliepimų žurnalai, tinklaraščiai, vaizdo dienoraščiai.

★ Mokymosi rezultatai

- Supratimas, kad istoriškai merginos ir moterys olimpinėse žaidynėse neturėjo tokių pačių galimybių kaip vyrai.
- Supratimas, kad šiandien TOK veikla suteikia moterims lygias galimybes ir kad šis principas yra įtvirtintas Olimpinėje chartijoje (pagrindinis principas #5).

Gabriela Sabatini (Argentina)

Argentiničių tenisininkė Gabriela Sabatini buvo trečioji pasaulio raketė. Pasitraukusi iš didžiojo sporto 1996 metais, ji įdėjo tiek pat jėgų ir energijos, kad „gražintų sportui bent dalį tų dalykų, kuriuos gavo iš jo“. G. Sabatini finansavo Argentinos teniso federacijos programą jauniems tenisininkams. Taip pat moterų teniso turnyrus ir nemokamus teniso kursus vaikams, neviešindama šios veiklos.

Japonijos nacionalinė moterų futbolo komanda

Japonijos moterų futbolo komanda, savo šalyje žinoma kaip *Nadeshiko Japan*, pasiekė didelių pokyčių savo šalies moterų sporte, o konkrečiai – moterų futbole. Tuo metu, kai Japonija gedėjo cunamio ir atominės katastrofos aukų, ši komanda laimėjo FIFA moterų pasaulio futbolo čempionatą 2011 metais ir pateko į 2012 metų Londono olimpinės žaidynės.

Šiuo metu *Nadeshiko Japan* veteranės daro viską, kad išpopuliarintų moterų futbolo, ir ugdo naująją nacionalinės komandos žaidėjų kartą, organizuodamos meistriskumo kursus visoje šalyje. Masinės informacijos priemonės plačiai nušvietė šią iniciatyvą ir padarė didelį poveikį ne tik moterų futbolui, bet ir kitoms moterų kultivuojamoms sporto šakoms Japonijoje.

Tegla Loroupe (Kenija)

Tegla Loroupe (2011 metais pelniusi TOK Moterų ir sporto komisijos apdovanojimą) nepaisant skurdžios vaikystės sugebėjo tapti tarptautine sporto ikona ir sektinu pavyzdžiu daugeliui moterų gimtojoje Kenijoje ir už jos ribų. Buvusi pasaulio maratono rekordininkė, olimpietė ir pirmoji Afrikos moteris, kuri laimėjo Niujorko Maratoną, T. Loroupe įkvėpė daugelį moterų dar ir savo nuolankumu, kantrybe, darbštumu ir komandine dvasia. Savo lėšomis ji įkūrė Teglos Loroupe taikos fondą, kuris ugdo, įgalina ir remia moteris ir bendruomenes konfliktų alinamose trijose Rytų Afrikos šalyse. Šis fondas organizuoja daug varžybų, kuriose dalyvauja vis daugiau moterų ir merginų, suteikdamas joms fizinių, socialių ir ekonominių galių. Taip pat sudaro joms sąlygas treniruotis, pasiruošti vietinėms ir tarptautinėms varžyboms. Be to, T. Loroupe remia moteris sporto administracijoje.

Zahra Nematī (Iranas)

Laimėjusi auksą šaudymo iš lanko rungtyje 2012 metų Londono parolimpinėse žaidynėse, Zahra Nematī įėjo į istoriją ir tapo pirmąja Irano moterimi, iškovojusia aukščiausią apdovanojimą olimpinėse ar parolimpinėse žaidynėse. Jos sėkmę Londone plačiai aprašė Irano spauda ir tai ne tik padėjo keisti keisti požiūrį į žmones su negalia ir taip pat įkvėpė šalies moteris užsiimti sportu. Gimusi 1985 metų balandį Zahra turėjo tekvondo juodąjį diržą, bet patyrė stuburo traumą per avariją 2004-aisiais. Praėjus porai metų po avarijos, universiteto studentė pradėjo šaudyti iš lanko ir netrukus įrodė visiems, kad negalia – ne kliūtis siekti pergalių. 2011 metų šaudymo iš lanko pasaulio čempionate Italijoje ji pasiekė pasaulio rekordą visuose keturiuose nuotoliuose ir 30 m rungtyse. 2012 metais Londone Zahra pasiekė parolimpinį rekordą ir laimėjo auksą individualioje ir bronzą komandinėje rungtyse. Šios moters pasiekimai, ryžtas, drąsa ir motyvacija pavertė ją sektinu pavyzdžiu Irano visuomenėje ir pagausino šaudymu iš lanko užsiimančių neįgalių žmonių gretas. 2013 metais Z. Nematī pelnė apdovanojimą už sportinę dvasią.

Cathy Freeman (Australija)

Cathy Freeman gimė Makėjaus mieste Kvinslando valstijoje. Savo pirmąjį medalį laimėjo būdama aštuonerių metų mokyklos sporto varžybose. Jos šeima buvo neturtinga kaip daugelis Australijos čiabuvių ir kentė diskriminaciją. Sykį laimėjusi lenktynes pradinėje mokykloje, C. Freeman turėjo stebėti, kaip baltaodės mergaitės, kurias ji nugalėjo, atsiima prizus. Iki 1989 metų ją treniravo patėvis Bruce'as Barberis. Šeimai teko įdėti daug pastangų, kad surinktų pinigų, kurių reikėjo dalyvavimui varžybose Sidnėjuje, Kanberoje ir Melburne. 1989 metais šeima persikėlė į Brisbeiną, kad būtų arčiau dukros, kuri laimėjo Kuralbino tarptautinės mokyklos stipendiją. Ten ją profesionaliai treniravo Mike'as Danila.

Šiandien C. Freeman yra Cathy Freeman fondo įkūrėja ir vadovė. Fondo tikslas – mažinti atotrūkį tarp čiabuvių ir baltųjų vaikų ugdymo.

Carina Vogt (Vokietija)

Vokietė Carina Vogt įėjo į istoriją laimėjusi pirmąją olimpinę moterų šuolių su slidėmis rungtį Sočyje 2014 metais. Anksčiau jai niekada nepavyko laimėti nė vienos Pasaulio taurės rungties.

Moterų šuolių su slidėmis debiutas įvyko Sočyje 2014 metais, praėjus 90 metų nuo to laiko, kai vyrai varžėsi pirmosiose atnaujintose žiemos žaidynėse 1924 metais.

Klausimai diskusijai

- Yra daug priežasčių, dėl kurių jaunoms moterims sunku tapti olimpinėmis žaidynių čempionėmis. Aptarkite keletą iš jų.
- Praeityje vyravo nuomonė, kad moterys neįstengs bėgti ilgų maratonų distancijų. Iki 1984 metų į olimpinės žaidynės nebuvo įtrauktas moterų maratonas. Joan Benoit (JAV) tapo pirmąja moterimi, kuri laimėjo aukso medalį šioje rungtyje. Kodėl, jūsų nuomone, žmonėms atrodė, kad moterys neįstengs atlaikyti maratonų bėgimo?
- Ar jūsų bendruomenė arba šalis remia moterų ir merginų dalyvavimą fiziniame veikloje? Kodėl taip arba kodėl ne? Kaip jums atrodo, ar jos turėtų sportuoti, dalyvauti varžybose ir fiziniame veikloje? Kodėl taip arba kodėl ne?
- Pakalbinkite sportininkę iš savo bendruomenės. Kodėl jai svarbus sportas? Kokias kliūtis jai teko įveikti? Kaip ji tai padarė? Ar gavo kokią nors konkrečią pagalbą?

Stamata Revithi (Graikija)

Graikė Stamata Revithi bėgo 40 km maratoną 1896 metų vasaros olimpinėse žaidynėse. Moterys nebuvo įtrauktos į varžybas, bet S. Revithi primygtinai reikalavo leisti jai bėgti. S. Revithi bėgo praėjus dienai po vyrų oficialių varžybų pabaigos. Nors ji įveikė maratono trasą maždaug per 5 valandas ir 30 minučių, o liudininkai pasirašė ir patvirtino jos laiką, jai nebuvo leista įeiti į Panathinaiko stadioną varžybų pabaigoje. Ji ketino pateikti savo dokumentus Graikijos olimpiniam komitetui tikėdamasi, kad ji pripažins jos laimėjimą, bet nežinia, ar jis tai padarė. Neišliko jokių duomenų apie S. Revithi likimą po olimpinės žaidynės.

Pagal šiuolaikinius šaltinius, dar viena moteris, Melpomenė taip pat dalyvavo 1896 metų maratone. Bet olimpinės žaidynių istorikai linkę manyti, kad S. Revithi ir Melpomenė – tas pats asmuo.

Paralimpinės žaidynės – „Judėjimo dvasia“

Tarptautinis paralimpinis komitetas (TPK) organizuoja ir koordinuoja paralimpines žaidynes, sudarydamas sąlygas sportininkams su negalia siekti sportinio meistriškumo, įkvėpti pasaulį.

Paralimpinės žaidynės – prestižiškiausi sporto renginiai sportininkams su negalia. Pagrindinis dėmesys jose skiriamas ne dalyvių negaliai, bet sportiniams pasiekimams. Nuo Londono olimpinių žaidynių 2012 metais priimančias miestas privalo surengti ir paralimpines žaidynes per vieną mėnesį po olimpinių žaidynių uždarymo ceremonijos.

Klausimai diskusijai

- Tarptautinio paralimpinio komiteto devizas – „Judėjimo dvasia“. Ar jums patinka šis devizas? Kodėl?
- Kodėl paralimpiniai sportininkai įkvepia mus?
- Sukurkite plakatą, vaizduojantį „Judėjimo dvasią“.
- Paaškindite toliau pateiktų citatų reikšmę savais žodžiais.

„Jūs galite gyventi dvejojai. Sėdėti tarp keturių sienų, įkišti galvą į smėlį kaip stručiai ir tikėtis, kad viskas praeis, arba užsimauti bokso pirštines, iškelti kumščius ir rinktis geriausią jums suprantamą gyvenimą.“

Ljiljana Ljubisic (Kanada), 4 kartus tapusi paralimpinių žaidynių medalininke disko metimo rungtyje

„Svarbiausia yra atradimas. Mano atradimas toks, kad plaukimas atvėrė duris viskam: pirmiausia suteikė man laisvę, paskui – vietą visuomenėje.“

Béatrice Hess (Prancūzija), 25 kartus paralimpinė medalininkė plaukimo rungtyse

↑ Londonas 2012 metais: australė Kelly Cartwright varžosi moterų šuolių į tolį varžybose Olimpijame stadione per paralimpines žaidynes

19 veiklos aprašas

Paralimpinės žaidynės – „Judėjimo dvasia“

Olimpizmo ugdymo temos: Darna, tobulumo siekimas, kilnus elgesys, pagarba kitiems, pastangų teikiamas džiaugsmas.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Sokrato metodas, patirtinis mokymasis.

★ Mokymosi rezultatai

Supratimas, kaip sportininkai su negalia gali treniruotis ir dalyvauti varžybose.

↓ Parsisiuntimas

19 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

↑ Londonas 2012 metai: italas Federico Morlacchi plaukia peteliškės stiliumi vyrų 100 metrų rungtyje paralimpinėse žaidynėse vandens sporto centre

↑ Vankuveris 2010 metai: Allison Jones iš JAV varžosi moterų didžiojo slalomo rungtyje paralimpinėse žaidynėse Vistler Kriksaide

Pasaulio sportininkų sutikimas – olimpinį žaidynių organizavimas

Olimpines žaidynes rengiantys miestai prisiima didžiulę organizacinę ir finansinę atsakomybę, kai kelia savo kandidatūrą rengti olimpines žaidynes. Šiame skirsnyje panagrinėsime, ką reiškia organizuoti savo mieste olimpines žaidynes.

Tekstas skaitymui

Teprasidea žaidynės! Vankuveris laimi teisę jas organizuoti 2010-aisiais¹

2003 metų liepos 2 dienos rytą didelė minia žmonių, apsirengusių raudonai ir baltai, išgirdo žinią, kad Vankuveris laimėjo konkursą rengti olimpines ir paralimpines žaidynes 2010 metais... Vos tik TOK prezidentas Jacquesas Rogge'as pranešė šią naujieną, šalies Vyriausybės rūmai sudrebėjo nuo šūksnių – konfeti pažiro nuo lubų, o tūkstantinė minia džiaugsmingai pašoko iš vietų, mojuodama Kanados vėliavomis ir baltais rankšluosčiais. Džiūgavimai ir sveikinimai tęsėsi keletą minučių...

Klausimai diskusijai

- Kokias emocijas patiria žmonės, kuriuos matote nuotraukoje? Kaip jums atrodo, kodėl tokia daugybė žmonių išgyvena šiuos jausmus? Apie kokias olimpines vertybes byloja šis pasakojimas?

OLIMPINIŲ ŽAIDYNIŲ ORGANIZACINIO KOMITETO UŽDAVINIAI²

- Parinkti, o prireikus ir sukurti sporto infrastruktūrą, paruošti varžybų vietas, stadionus ir objektus treniruotėms.
- Užtikrinti, kad būtų visa reikiama įranga.
- Atkreipti dėmesį į aplinkos apsaugos ir tvarumo klausimus.
- Vienodai vertinti kiekvieną į programą įtrauktą sporto šaką ir užtikrinti, kad varžybos atitiktų tarptautinių sporto federacijų (TSF) taisykles.
- Apgyvendinti sportininkus, jų palaikymo grupes ir oficialias delegacijas.
- Užtikrinti medicines paslaugas.
- Organizuoti transporto paslaugas.
- Patenkinti visuomenės informavimo priemonių poreikius: užtikrinti, jog informacijos srautas ir žaidynių nušvietimas būtų visapusiškas ir aukščiausios kokybės.
- Organizuoti kultūrinės ir švietėjiškas programas, kurios yra būtinas olimpinį žaidynių elementas.
- Užtikrinti, kad žaidynių metu priimančiame mieste nevyktų jokių politinių demonstracijų ar susirinkimų.
- Parengti oficialią žaidynių ataskaitą dviem TOK oficialiomis kalbomis – anglų ir prancūzų – ir išplatinti per dvejus metus nuo žaidynių pabaigos.

Tekstas skaitymui

Tarptautinis olimpinis komitetas nusprendė, kad XXXII olimpiados žaidynės vyks Tokijuje 2020 metais. Tokijas nurungė Stambulą ir Madridą po dviejų balsavimo turų 125-os TOK sesijos, vykusios Buenos Airėse, metu.

„Sveikiname Tokijo miestą, išrinktą rengti 2020 metų olimpinės žaidynes, – pasakė tuometinis TOK prezidentas Jacquesas Rogge'as, kurio 12 metų kadencija baigėsi 2013 metų rugsėjo 10 dieną. – Tokijas iš pat pradžių pateikė labai stiprią techninę paraišką. Kitaip ir negalėjo varžydamasis su dviem labai reikšmingomis Stambulo ir Madrido paraiškomis. Visi trys miestai pajėgūs surengti puikias žaidynes 2020 metais, bet galiausiai būtent Tokijo paraiška paliko geriausią įspūdį TOK nariams, kviesdamas mus „atrasti rytdieną“ surengiant gerai organizuotas ir saugias žaidynes, kurios sustiprins olimpinės vertybes, atskleisdamos sporto naudą naujajai kartai.“

Klausimai diskusijai

- Kokios emocijas patiria žmonės šioje nuotraukoje?
- Kokius darbus Londono miestas turėjo padaryti, kad suplanuotų ir parengtų 2012 metų olimpinės žaidynes? Kaip manote, ar tai buvo sunku? Kodėl?

20 veiklos aprašas

Olimpinių žaidynių organizavimas

Olimpinio ugdymo temos: Darna, tobulumo siekimas, kilnus elgesys, pagarba kitiems, pastangomis pelnytas džiaugsmas.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Sokrato metodas, domėjimasis, projektinis mokymasis, individualus pritaikymas, bendradarbiavimas, klausimai ir atsakymai, apskritasis stalas, multimedijų pristatymai.

Mokymosi rezultatai

- Žinių apie tai, kaip šalis gauna teisę organizuoti olimpinės žaidynes, įgijimas.
- Žinių apie tai, kaip olimpinės žaidynės gali pasitarnauti priimančios šalies ir miesto kultūros populiarinimui, įgijimas.
- Žinių apie tai, kaip olimpinių žaidynių organizavimas gali keisti visuomenę, įgijimas.

Parsisiuntimas

20 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

 Japonijos sostinės gyventojai džiaugiasi, kad miestas laimėjo teisę rengti olimpinės žaidynes 2020 metais

Miestai, rengiantys olimpinės žaidynes

Detaliai įvertinusi pretenduojančius miestus, TOK sesija suteikia vienam iš jų teisę organizuoti ir priimti vasaros arba žiemos olimpinės žaidynes.

Olimpinės žaidynės yra dvejopos: vasaros ir žiemos. Kiekvienos vyksta kas ketveri metai. Žiemos žaidynės apima tas sporto šakas, kurioms reikia sniego ar ledo.

VASAROS OLIMPINĖS ŽAIDYNES ORGANIZAVĘ IR ORGANIZUOSIANTYS MIESTAI

Data	Miestas
1896 metai	Atėnai, Graikija
1900 metai	Paryžius, Prancūzija
1904 metai	Sent Luisas, JAV
1908 metai	Londonas, Didžioji Britanija
1912 metai	Stokholmas, Švedija
1916 metai	Žaidynės nevyko dėl karo
1920 metai	Antverpenas, Belgija
1924 metai	Paryžius, Prancūzija
1928 metai	Amsterdamas, Nyderlandai
1932 metai	Los Andželas, JAV
1936 metai	Berlynas, Vokietija
1940 metai	Žaidynės nevyko dėl karo
1944 metai	Žaidynės nevyko dėl karo
1948 metai	Londonas, Didžioji Britanija
1952 metai	Helsinkis, Suomija
1956 metai	Melburnas, Australija ir Stokholmas, Švedija (žirginio sporto šaka)
1960 metai	Roma, Italija
1964 metai	Tokijas, Japonija
1968 metai	Meksiko miestas, Meksika
1972 metai	Miunchenas, Vakarų Vokietija
1976 metai	Monrealis, Kanada
1980 metai	Maskva, SSSR
1984 metai	Los Andželas, JAV
1988 metai	Seulas, Korėjos Respublika
1992 metai	Barselona, Ispanija
1996 metai	Atlanta, JAV
2000 metai	Sidnėjus, Australija
2004 metai	Atėnai, Graikija
2008 metai	Pekinas, Kinija
2012 metai	Londonas, Didžioji Britanija
2016 metai	Rio de Žaneiras, Brazilija
2020 metai	Tokijas, Japonija

ŽIEMOS OLIMPINĖS ŽAIDYNES ORGANIZAVĘ IR ORGANIZUOSIANTYS MIESTAI

Data	Miestas
1924 metai	Šamoni, Prancūzija
1928 metai	Sankt Moricas, Šveicarija
1932 metai	Leik Plesidas, JAV
1936 metai	Garmišas-Partenkirchenas, Vokietija
1940 metai	Žaidynės nevyko dėl karo
1944 metai	Žaidynės nevyko dėl karo
1948 metai	Sankt Moricas, Šveicarija
1952 metai	Oslas, Norvegija
1956 metai	Kortina d'Ampecas, Italija
1960 metai	Sko Valis, JAV
1964 metai	Insbrukas, Austrija
1968 metai	Grenoblis, Prancūzija
1972 metai	Saporas, Japonija
1976 metai	Insbrukas, Austrija
1980 metai	Leik Plesidas, JAV
1984 metai	Sarajevas, Jugoslavija
1988 metai	Kalgaris, Kanada
1992 metai	Albervilis, Prancūzija
1994 metai	Lilehameris, Norvegija
1998 metai	Naganas, Japonija
2002 metai	Solt Leik Sitis, JAV
2006 metai	Turinas, Italija
2010 metai	Vankuveris, Kanada
2014 metai	Sočis, Rusija
2018 metai	Pjongčangas, Korėjos Respublika
2022 metai	Pekinas, Kinijos Liaudies Respublika

? Prieš teksto skaitymą užduokite šiuos klausimus

Kokie miestai, jūsų nuomone, galėtų rengti vasaros olimpinės žaidynes? O žiemos olimpinės žaidynes? Ar miestas, esantis jūsų kaimynystėje, galėtų imtis šios užduoties?

📖 Tekstas skaitymui

Iš pradžių žiemos sporto šakos nebuvo įtrauktos į olimpinę programą. Tačiau jos pelnė didelį populiarumą daugelyje šiaurės šalių, kurios labai norėjo jų įtraukimo. 1924 metais Šamoni kalnų kurorte (Prancūzija) įvyko žiemos sporto šakų varžybų savaitė. Tarptautinis olimpinis komitetas rėmė šį renginį, kuris turėjo labai didelį pasisekimą, ir netgi sutiko jam suteikti pirmųjų žiemos olimpinių žaidynių statusą. Nuo to laiko žiemos olimpinės žaidynės vyksta kas ketveri metai. Iš pradžių jos būdavo rengiamos tais pačiais metais kaip ir vasaros žaidynės. Bet dabar tarp abiejų žaidynių daroma dviejų metų pertrauka.

? Prieš teksto skaitymą užduokite šiuos klausimus

Kokių poreikių kyla žmonėms, gyvenantiems kaimelyje?

Kokių ypatingų poreikių turi sportininkai?

Olimpinis kaimelis

Olimpinis kaimelis – itin svarbi kiekvienų olimpinių žaidynių vieta. Jame visų dalyvaujančių šalių sportininkai valgo, miega, ilsisi ir draugiškai bendrauja.

📖 Tekstas skaitymui

Žaiskite drauge, gyvenkite drauge. Olimpinis kaimelis. Olimpinėse žaidynėse dalyvaujantiems sportininkams reikia ne tik stadionų varžyboms, bet ir vietos miegui, valgymui ir poilsiui. Tam ir skirtas olimpinis kaimelis.

Olimpiniame kaimelyje kiekviena šalis turi savo erdvę, bet jame taip pat yra bendros vietos valgymui ir poilsiui, kuriose visų šalių atstovai būna drauge. Be vietų, skirtų valgymui ir miegui, olimpiniame kaimelyje dar yra parduotuvių, kuriose sportininkai gali nusipirkti reikiamų daiktų, ir laisvalaikio vietų, kuriose jie leidžia laiką, kai nedalyvauja varžybose.

Įsivaizduokite! Nėra nei šalis skiriančių sienų, nei žmones skiriančių barjerų, išskyrus kalbos barjerą. Netgi tarpusavyje kariaujančių šalių atstovai gali gyventi, valgyti ir pramogauti drauge.

💬 Klausimai diskusijai

Jeigu būtumėte olimpiečiai, gyvenantys olimpiniame kaimelyje žaidynių metu, kokie dalykai jums būtų svarbūs, kad jaustumėtės patogiai ir saugiai? Kaip jūs susidraugautumėte su žmonėmis iš kitų šalių? Ar būtų lengva susidraugauti? Kodėl taip arba kodėl ne? Ką jūs norėtumėte valgyti?

Tarptautinis olimpinis komitetas teigia, kad olimpinis kaimelis prisideda prie geresnio ir taikesnio pasaulio kūrimo. Ar galėtumėte pateikti keletą tai patvirtinančių argumentų?

21 veiklos aprašas

Olimpinis kaimelis

Olimpizmo ugdymo temos: Pagarba, tobulumo siekimas, kilnus elgesys.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Dalijimasis nuomonėmis ratu, diskusija, Sokrato metodas.

★ Mokymosi rezultatai

- Olimpino kaimelio, kaip olimpinių vertybių propagavimo centro, svarbos supratimas.
- Olimpino kaimelio, jungiančio žmones ir ugdančio savitarpio supratimą, svarbos pripažinimas.

↓ Parsisiuntimas

21 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

← Sočis 2014 metai: olimpiniai žiedai olimpiniame kaimelyje

Olimpinių žaidynių indėlis į tvarų vystymąsi

Įsipareigodamas tvariam vystimuisi, TOK išskyrė tris pagrindinius prioritetus: aplinkos problemas, socialinį teisingumą ir ekonominį našumą. TOK aktyviai skatina olimpinių žaidynių organizacinius komitetus ieškoti būdų pasaulio tvarumo darbotvarkei stiprinti planuojant ir rengiant olimpinės žaidynės.

„Dabartinės kartos poreikiai turi būti tenkinami nekeliant pavojaus būsimoms kartoms tenkinti savųjų.“

**„Mūsų bendra ateitis“
Brundtland komisijos ataskaita (1987).**

Olimpinės žaidynės priimančiosios miestai – sėkmingi pavyzdžiai

Olimpinės žaidynės organizuojantys miestai šiuo metu kuria daug įvairių planų, kaip apsaugoti aplinką ir skatinti tvarų vystymąsi. Toliau rasite keletą pavyzdžių, kuriuos galite panaudoti kaip pagrindą diskusijai apie tai, ką reikėtų daryti norint saugoti aplinką ir skatinti tvarumą savo bendruomenėje.

↑ Vankuveris 2010 metais: nacionalinis Kanados simbolis – inukšukas: akmeninė skulptūra

Lilehameris 1994 metais

Pirmosios „žaliosios žaidynės“, kurios tausojo energiją, švietė visuomenę: nesaikinga šiluma, sklindanti nuo ledo paviršių ir oro kondicionierių Hamerio olimpinėje arenoje, buvo perdirbta į šilumą kitose šios varžybos vietos plotuose. Informaciją apie aplinkos apsaugą organizacinis komitetas spausdino ant žaidynių bilietų.

Naganas 1998 metais

Nykstančios rūšies Gifu drugelio (lot. *Luehdorfia japonica*) apsauga: vyrų kalnų slidinėjimo varžybos finišo vieta buvo miške, kuriame veisiasi šie drugeliai. Daugiau nei 300 žmonių, įskaitant olimpinių žaidynių savanorius ir vietos vidurinių mokyklų žemesnių klasių mokinius, padėjo persodinti žolę, ant kurios maitinasi retieji drugeliai. Minėti mokiniai taip pat pasodino šios žolės ant tramplino šuoliams su slidėmis, kad paskatintų Gifu drugelius dėti kiaušinėlius ir ten.

Sidnėjus 2000 metais

Miesto aplinkos puoselėjimas Tūkstantmečio parke: Sidnėje buvo išvalytas senas pramoninis rajonas norint sukurti didžiulį naują miesto parką, kuriame užtektų vietos olimpiniam stadionui ir kitiems olimpiniam statiniams. Šiame parke taip pat saugoma retos varlių rūšies – auksinės australinės kvaksės (lot. *Litoria aurea*) – buveinė.

Turinas 2006 metais

Supratimą apie klimato kaitą skatinanti HECTOR programa: žiemos olimpinės žaidynės tiesiogiai priklauso nuo klimato sąlygų pastovumo, šalto oro ir sniego. Visa tai yra tikrieji sporto varžybos „iššūkiai“. Dėl šios priežasties Turino žiemos olimpiniai žaidynių organizacinis komitetas aplinkos politikos prioritetu pasirinko klimato apsaugą. HECTOR programa (angl. *Heritage, Climate, Torino*) padėjo žmonėms suvokti klimato kaitos problemos svarbą ir atlygino nuostolius už šiltnamio efektą sukeliančių dujų, susidariusių žaidynių metu, emisiją.

Pekinas 2008 metais

Permainos, peržengusios olimpinio miesto ribas: pagrindiniais Pekino organizacinio komiteto aplinkos programos prioritetais tapo pažanga, apsauga ir sąmoningumo didinimas. Olimpinių objektų statybai ir olimpinio parko įrengimui buvo pasirinktos nekenksmingos aplinkai ir energiją tausančios statybinės medžiagos. Daug pastangų įdėta Pekino ir aplinkinių vietovių apželdinimui, oro kokybės gerinimui, viešų nuotekų šalinimo ir atliekų tvarkymo sistemų tobulinimui.

Vankuveris 2010 metais

Integruotas planavimas ir bendruomenės paveldo saugojimas: 2010 metais Vankuveryje vykusios žiemos olimpinės žaidynės – puikus pagarbaus ir atsakingo įsipareigojimo aplinkai planavimo proceso pavyzdys. Olimpiniams kaimeliui ir jo aplinkai buvo suteiktas aukščiausias LEED sertifikatas kaip tvaraus miesto planavimo etalonui. Šiluma pastatams šildyti buvo išgaunama iš nuotekų. Ričmondo olimpinio greitojo čiuožimo stadiono stogas buvo sukonstruotas iš medienos, gautos nupjovus kinivarpių pažeistus medžius. Lietaus vanduo, surenkamas nuo šio stadiono stogo, buvo naudojamas tualetams nuskalauti. Po žaidynių olimpiniai statiniai tapo universaliais centrais, tarnaujančiais vietos bendruomenei. Žaidynių organizatoriai užtikrino kitų Vankuverio aplinkos paveldo objektų ilgalaikę apsaugą, įkūrę ne pelno siekiančią instituciją darbui su bendruomenės grupėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis, valstybinėmis institucijomis ir privačiu sektoriumi rengiant tvarius projektus, susijusius su sportu ir poilsiu.

Londonas 2012 metai

„Link vieningos planetos olimpinių žaidynių“: tvarumas tapo pagrindiniu Londono paraiškos punktu. Bendradarbiaudami su „BioRegional“ bendrove ir Pasaulio gamtos fondu (PGF) organizatoriai išskėlė idėją „Link vieningos planetos olimpinių žaidynių“. Šios idėjos principai buvo išplėtoti Londono tvarumo plane, pagrindinį dėmesį skiriant penkioms temoms: klimato kaitai, atliekų tvarkymui, bioįvairovei, įtraukčiai ir sveikai gyvensenai. Šios temos suteikė Londono planui tvarių olimpinių žaidynių organizavimo struktūrą ir buvo įtrauktos į visus tris pagrindinius etapus: pasirengimo, žaidynių ir paveldo.

Londonas parodė, kad priešolimpinis tvarumo planas pasitvirtino ir turėjo tvarų poveikį vienerius metus po žaidynių ir ilgiau. Šio plano siekis buvo atnaujinti apleistas miesto bendruomenės, skatinti sveikesnę ir geresnę gyvenseną Jungtinėje Karalystėje ir už jos ribų, keisti žmonių supratimą apie negalią ir įkvėpti visas kartas dalyvauti sporte. Sukūrė infrastruktūrą ir surengė Londono olimpinės žaidynės partnerės, t. y. statybos, viešojo maitinimo, turizmo sektoriaus ir renginių organizavimo bendrovės, pademonstravo vieningos tvarumo veiklos vertę.

Sočis 2014 metai

Tvarų vystymąsi skatinančios priemonės: Sočio olimpinių žaidynių misija – derinti jas organizuojančių partnerių pastangas, žinias ir patirtį veiksmingam tvaraus vystymosi principų integravimui į visus žaidynių rengimo ir vykdymo aspektus. Sočio olimpinių žaidynių organizatoriai ir gausūs partneriai dirbo kaip komanda, kad pasiektų tvarių tikslų, pagrįstų šiomis temomis:

- sveika gyvensena;
- pasauliu be barjerų;
- kultūra ir nacionalinėmis vertybėmis;
- darna su gamta;
- ekonominiu klestėjimu;
- šiuolaikinėmis technologijomis.

Sočio olimpinių žaidynių organizatoriai panaudojo tvarų vystymąsi skatinančias priemones bendradarbiaudami su Jungtinių Tautų Aplinkos apsaugos programa (JTAAP), Jungtinių Tautų Vystymo programa (JTVP) ir nepriklausomomis aplinkosaugos organizacijomis, tokiomis kaip Pasaulio gamtos fondas ir „Greenpeace“. Šios tarptautinės profesinės patirties panaudojimas labai padėjo apsaugant ir (arba) atkuriant sudėtingas ekosistemas ir sudarė sąlygas unikalios ekologinio paveldo puoselėjimui, kuris nenutrūko ir žaidynėms pasibaigus. Kiti svarbūs klausimai buvo kultūra, švietimas ir vietos gyventojų dalyvavimas.

2013 metams Rusijoje prigijo „muziejų metų“ pavadinimas, nes dėl Sočio žaidynių organizavimo pagausėjo savanorių gretos visoje šalyje, be to, buvo įkurtas Rusijos tarptautinis olimpinis universitetas.

? Prieš teksto skaitymą užduokite šiuos klausimus

- Ką reiškia žodis „aplinka“?
- Kodėl reikia saugoti aplinką?

📖 Tekstas skaitymui**Bobslėjus – iššūkis aplinkosaugai**

Bobslėjaus varžybose iš dviejų ar keturių sportininkų sudarytos komandos leidžiasi žemyn mylios ilgio ledu padengta trasa aerodinaminėse rogėse 145 km per valandą greičiu. Komanda, kurios bendras laikas pasirodo geriausias po dviejų rungčių, gauna auksą. Paprastai 1500 metrų ilgio bobslėjaus trasos yra labai stačios ir įrengtos kalnų šlaituose. Jos padengtos dirbtiniu ledu ir reikalauja ypatingai jautrių laiko nustatymo įrenginių. Šių trasų įrengimas labai brangus ir tenka priimti daug sudėtingų su aplinkosauga susijusių sprendimų.

22 veiklos aprašas**Olimpinių žaidynių indėlis į tvarų vystymąsi**

Olimpizmo ugdymo temos: Darna, pagarba kitiems.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

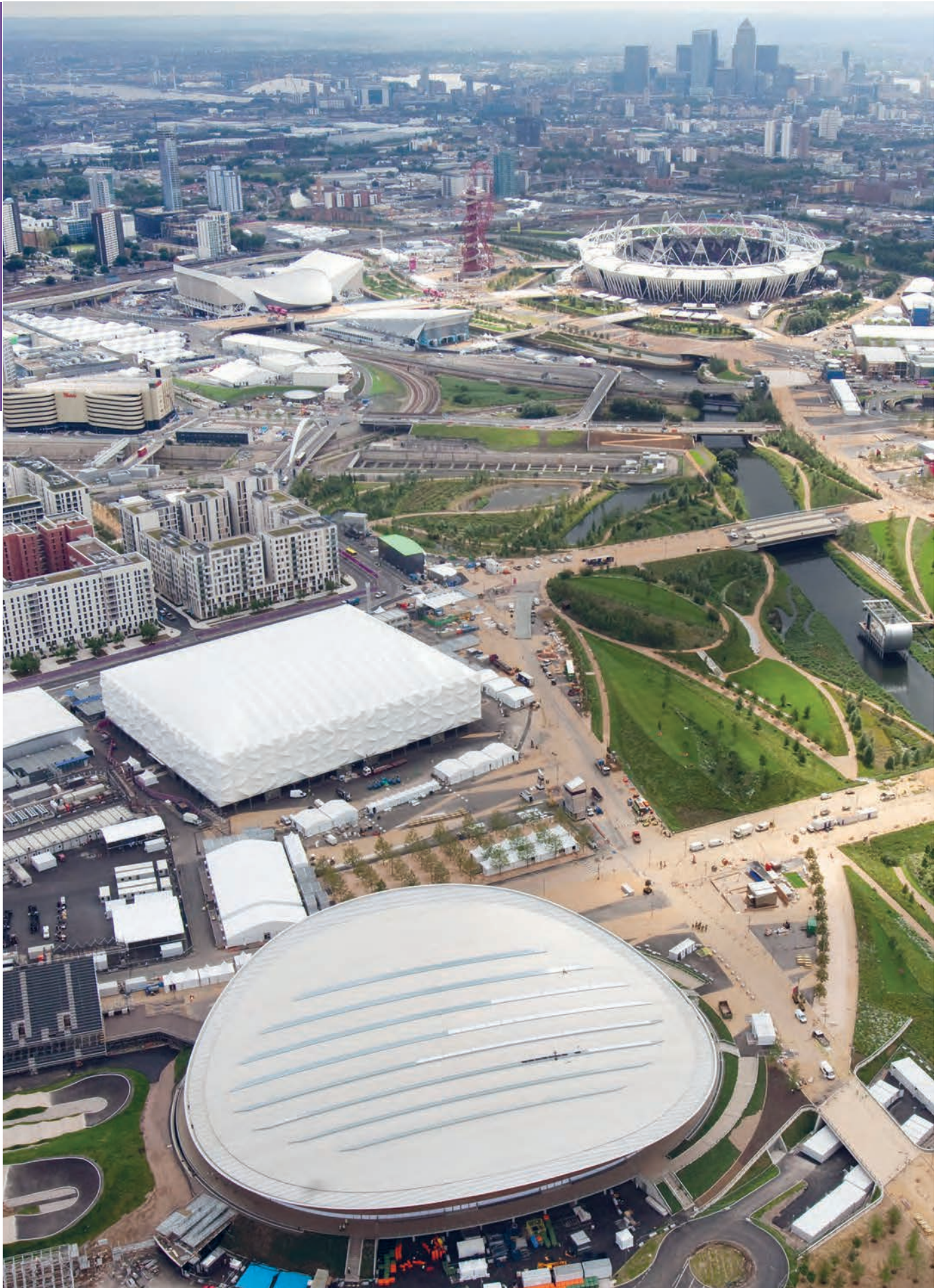
Domėjimasis, konstruktyvistinis mokymas, projektinis mokymasis, dienoraščiai, atsiliepimų žurnalai, tinklaraščiai, kūrybiškas mąstymas, problemų sprendimas.

★ Mokymosi rezultatai

Poreikio gerbti aplinką supratimas.

↓ Parsisiuntimas

22 veiklos aprašas iš lėstelių bibliotekos

↑ Londonas 2012 metai: Olimpino parko vaizdas iš lėktuvo

Olimpinių žaidynių iššūkiai

Kaip ir kiekviena organizacija, TOK susiduria su sunkumais. Kartais susidaro situacijos, priešingos olimpinio judėjimo vertybėms ir keliančios grėsmę pasitikėjimui jomis.

Klausimai diskusijai

Nustatykite olimpinio judėjimo vertybių konfliktą kiekvienoje toliau pateiktoje situacijoje:

- **Olimpinių žaidynių nutraukimas dėl karo:** 1916, 1940 ir 1944 metais olimpinės žaidynės nebuvo rengiamos dėl Pirmojo ir Antrojo pasaulinių karų. Kaip tai prieštarauja olimpinio judėjimo vertybėms?
- **Boikotai:** pasiaiškinkite, dėl kokių priežasčių kai kurios šalys boikotavo olimpinės žaidynės, pavyzdžiui: Monrealyje 1976 metais, Maskvoje 1980 metais, Los Andžele 1984 metais. Kaip jaustumėtės būdamas sportininku, kuris tikėjosi laimėti aukso medalį olimpinėse žaidynėse, bet negalėjo dalyvauti, nes jo šalis nusprendė jas boikotuoti?
- **Miuncheno tragedija:** kas įvyko 1972 metų Miuncheno olimpinių žaidynių metu? Kaip reagavo TOK? Šio įvykio pasekmė ta, kad TOK ir organizaciniai komitetai dabar išleidžia daug lėšų ir skiria labai didelį dėmesį dalyvių saugumui olimpinėse žaidynėse. Panagrinėkite kompleksines procedūras, skirtas olimpinių žaidynių saugumui užtikrinti.
- **Dopingo skandalai:** kas yra dopingas? Kokios medžiagos laikomos nelegaliomis? Kodėl? Kodėl dopingo vartojimas prieštarauja olimpinėms vertybėms? Kodėl kai kurie sportininkai vartoja nelegalias medžiagas? Panagrinėkite procedūras, naudojamas tikrinti, ar sportininkai vartoja nelegalias medžiagas. Kokios bausmės skiriamos už dopingo vartojimą?
- **Vidaus korupcija:** prieš 2002 metų žiemos olimpinės žaidynės Solt Leik Sityje buvo nustatyta, jog daug TOK narių priėmė dovanas už tai, kad balsavo už šį miestą konkurse metu. TOK atliktas tyrimas atskleidė daug TOK narių netinkamo elgesio pavyzdžių. Todėl daug jų atsistatydino ar buvo pašalinti iš organizacijos. Kodėl šis TOK narių elgesys prieštaravo olimpinėms vertybėms?

„Per 107 gyvavimo metus olimpinis judėjimas išgyveno daug krizių: žaidynių nutraukimą dviejų pasaulinių karų metu, boikotus, Miuncheno tragediją, dopingo skandalus, korupciją. Ir kaskart TOK imdavosi taisyti padėtį. Tačiau nusiraminti nereikėtų.“

Buvusio TOK prezidento Jacqueso Rogge'o olimpinė ataskaita (2004 metai)

23 veiklos aprašas

Olimpinių žaidynių iššūkių įveikimas

Olimpizmo ugdymo temos: Darna, tobulumo siekimas, kilnus elgesys, pagarba kitiems, pastangomis pelnytas džiaugsmas.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Kryptingos diskusijos, Sokrato metodas, mąstymo įgūdžių ugdymas, mokymasis dėlionės principu, karuselinis minčių lietus, dalijimasis nuomonėmis ratu, dienoraščiai, atsiliepimų žurnalai, įvado ir pabaigos kortelių pildymas.

Mokymosi rezultatai

Žinių apie sunkumus, su kuriais susidūrė olimpinės žaidynės praeityje, įgyjimas ir supratimas, kaip galima juos įveikti.

Parsisiuntimas

23 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

↑ XIII olimpinio kongreso atidarymo ceremonija Kopenhagoje 2009 metais: TOK prezidentas Jacquesas Rogge'as ir Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Ban Kimunas pasirašo ant kamuolio, kuris bus parduodamas aukcione, skirtame humanitarinei pagalbai

4 skyrius.

Olimpizmo ugdymo temų dėstymas

Sporto kultūra	80
Lengvosios atletikos sporto rungtys senovės Graikijoje	82
Pagrindinių principų aptarimas	83
Penkios olimpizmo ugdymo temos	84
A. Sporto ir fizinės veiklos pastangomis pelnytas džiaugsmas	85
Patiriamas džiaugsmas	87
Pajuskime olimpinę dvasią – Olimpinė diena	89
B. Mokymasis kilniai elgtis	90
Kas yra kilnus elgesys?	91
Gyvenimas pagal kilnaus elgesio taisyklės	92
Kilnus elgesys bendruomenės sporte	94
Kilnaus elgesio programos įgyvendinimas	96
Kilnaus elgesio keliami įpareigojimai treneriams	97
Kilnaus elgesio keliami įpareigojimai tėvams	98
Kilnaus elgesio keliami įpareigojimai sportininkams ir dalyviams	99
C. Pagarba sau, kitiems ir aplinkai	100
Gyvenimas, laikantis pagarbos principų	101
Žmogaus teisės – pagarbos ir pripažinimo pagrindas	102
Turėti teises reiškia turėti ir pareigas	103
„Aš turiu svajonę“	104
Sudėtingų sprendimų priėmimas	105
D. Padaryti viską, ką gali, siekiant tobulumo	106
Gyvenimo tobulinimas	107
Ilgas kelias į pergalę – sportininko istorija	110
Varžybų pabaiga	111
Padaryti viską, ką gali	112
E. Harmoningas gyvenimas – kūno, valios ir proto darna	113
Darnos paieškos	114
Aktyvus gyvenimas	115
Aktyvaus gyvenimo būdai	116

Sporto kultūra

„Niekas neatskleidžia visuomenės taip gerai, kaip sportas, kuriuo ji užsiima.“

Jamesas Micheneris

„Sportas yra visuomenės mikropasaulis.“
Billie Jeanas Kingas

Sportas – pagrindinis daugelio visuomenių kultūros elementas. Šimtmečiais ir net tūkstantmečiais sportą naudojo įvairiems tikslams, pavyzdžiui, patikrinti kario fizinius įgūdžius kovoje (senovės Graikija). Šiuolaikiniame kontekste sportas pasitelkiamas burti draugėn sportininkus, bendruomenes, net tautas per šventes, propaguojančias varžybas ir taiką. Kai kuriose kultūrose sportu stengiamasi išreikšti fizinį judėjimo grožį, nes artistiškumas sporte – svarbi sėkmės dalis (tai įrodo daug antikinių olimpinų žaidynių rungčių, o ir šiuolaikinių žaidynių dailiojo čiuožimo ir gimnastikos varžybos). Kitose kultūrose sportas suprantamas kaip politinės ideologijos skleidimo įrankis arba kaip priemonė sportininkams įveikti ekonominius nepriteklis.

Olimpinų vertybių kilmė – senovės Graikijos palikimas

Senovės Graikijos filosofijos supratimas padeda mums įvertinti šiuolaikinio olimpinio judėjimo varomąsias jėgas. Taip pat naudinga palyginti jį su kitų kultūrų filosofijomis.

Olimpinės žaidynės ir kitos senovės Graikijos šventės apėmė ne tik sportinę veiklą, bet taip pat dramos, poezijos ir muzikos konkursus. Minėtos šventės stiprino kultūrinės vertybes ir principus. Pasitelkę senovės graikų vertybių ugdymo patirtį, mes šiandien galime turtinti savąsias vertybes. Lygiai kaip anais tolimesiais laikais, šis vadovas siūlo įvairius vertybių ugdymo metodus, įskaitant pasakojimus, dialogą, dramą, poeziją, muziką ir šokį. Įvairių mokymo priemonių naudojimas įgalina pedagogus tenkinti įvairius poreikius ir kuo labiau patraukti jaunus žmones.

„Sportas ne tik fizinė veikla; jis skatina sveikatą ir padeda užkirsti kelią šiuolaikinės visuomenės ligoms ar netgi išgydyti jas. Taip pat jis yra švietimo įrankis, talkinantis puoselėti pažintinį vystimąsi; mokytis socialinio elgesio, vienyti bendruomenes.“

Thomas Bachas, TOK prezidentas

Senovės graikų principų ir vertybių supratimas

Senovės graikai turėjo principus ir vertybes, kuriais rėmėsi diegdami elgesį ir pažiūras, skirtas savo visuomenės problemoms spręsti. Jie siekė išugdyti karingus žmones, atsidavusius savo šaliai, bet mokačius draugiškai sugyventi su kaimynais, kad išvengtų nereikalingų karų. Būtent šių vertybių pagrindu atsirado šiandieninių olimpinų žaidynių devizas – „Greičiau, aukščiau, tvirčiau“.

Pagrindinės olimpinio judėjimo vertybės – tobulėjimas, pagarba ir draugystė – yra modernus senovės graikų vertybių pritaikymas. Ir būtent siekiant padėti ugdyti šias vertybes buvo sukurtos šios penkios olimpizmo ugdymo temos:

- pastangomis pelnytas džiaugsmas;
- gyvenimas pagal kilnaus elgesio taisykles;
- pagarba sau, kitiems ir aplinkai;
- tobulumo siekimas;
- kūno, valios ir proto darna.

↑ Londonas 2012 metai: Darius Draudvila iš Lietuvos varžosi vienoje iš vyrų dešimtkovės rungčių – disko metime

Nors senovės graikų olimpinės žaidynės turėjo didelės įtakos šiuolaikinių žaidynių judėjimui, sporto šakos akivaizdžiai peržengė ribotus pasirinkimus, kuriuos siūlė senovės Olimpjos žaidynės. Šiuolaikinės olimpinės žaidynės apima sporto šakas, atspindinčias unikalias jas rengiančių šalių kultūrinės tapatybes (Rio de Žaneiro žaidynėse – kapueira, Pekino žaidynėse – ušu). Nors senovinės tradicinio sporto šakos, tokios kaip lengvoji atletika, tebegerbiamos, bet pripažįstama, kad naujos, populiaros tarp pasaulio sportininkų, nusipelnė būti įtrauktos į žaidynes (triatlonas, tekvondo ir t. t.).

Tradicinės sporto šakos

Klausimai diskusijai:

- Ar jūsų šalyje yra tradicinių sporto šakų, kurios atsirado prieš daugelį metų?
- Kas užsiėmė šiomis sporto šakomis?
- Kokiais įrenginiais jie naudojosi?
- Kaip būdavo išrenkami nugalėtojai?
- Kaip apdovanodavo nugalėtojus?
- Ar šios sporto šakos pasikeitė lyginant su ištakomis?

Kadangi sportas gali reikšti nevienodus dalykus skirtingoms kultūroms, ar atsiras tarp jų sąlyčio taškų, jeigu jų neviensime? Olimpinis judėjimas nuolat pasitelkia sportą taikai bei tarpusavio supratimui stiprinti ir pasaulio sportininkų pasiekimams aukštinti. Tokios vertybės kaip kilnus elgesys, pagarba ir tobulėjimas sudaro olimpinės dvasios pagrindą. Olimpinių vertybių ugdymo programa sukurta siekiant, kad jaunieji jos dalyviai suvoktų šių vertybių reikšmę savo gyvenime.

Lengvosios atletikos sporto rungtys senovės Graikijoje

Panaudokite šią temą paskatinti besimokančiuosius išbandyti įvairias sporto veiklas ir parodyti, kad skirtingos kultūros turi nevienodas sporto tradicijas.

Išbandykite kai kurias senovės olimpinių žaidynių sporto šakas.

Bėgimas – bėgimo varžybos

Senovės graikai naudojo ilgio matą – stadiją. Stadija lygi maždaug 200 metrų. Dviejų stadijų lenktynėse bėgikai nubėgdavo vieną stadiją, apsisukdavo ir bėgdavo atgal prie starto linijos. Jūs galite tai išbandyti maždaug 50 metrų distancijoje. To visiškai pakaks jauniems žmonėms.

Maratono pavadinimas kilęs iš garsios graikų mūšio vietos. Kareivis nubėgo 42 km iš mūšio lauko į Atėnus nešdamas žinią apie pergalę ir vos ją pasakęs numirė. Jūs galite patirti, ką reiškia bėgti maratoną, organizuodami 1–2 km bėgimą aplink mokyklą ar bendruomenės teritoriją. Pasiruoškite bėgimui reguliariai bėgiodami trumpus atstumus. Atminkite: ilgiau bėgant reikia nusistatyti tinkamą tempą. Prieš pradėdami bėgimo programą, kreipkitės pagalbos į trenerį.

- Ar jūsų šalyje ar bendruomenėje organizuojamos bėgimo varžybos? Jeigu taip, kodėl jums nepabandžius jose sudalyvauti?

Šuoliai – šuolis į tolį

Senovės Graikijoje sportininkai varžėsi šuolių į tolį iš vietos rungtyje, naudodami svorius, kad toliau nušoktų. Jūs galite išbandyti šį būdą laikydami po svorį kiekvienoje rankoje. Mosuokite rankomis, kai šokate ant kilimėlio ar smėlio. Palyginkite atstumą, kurį galite nušokti mosuodami rankomis su svoriais ir be jų.

- Ar jūsų šalyje esama šuolių varžybų? Jeigu taip, kodėl jums nepabandžius jose sudalyvauti?

Metimas – ieties ir disko metimas

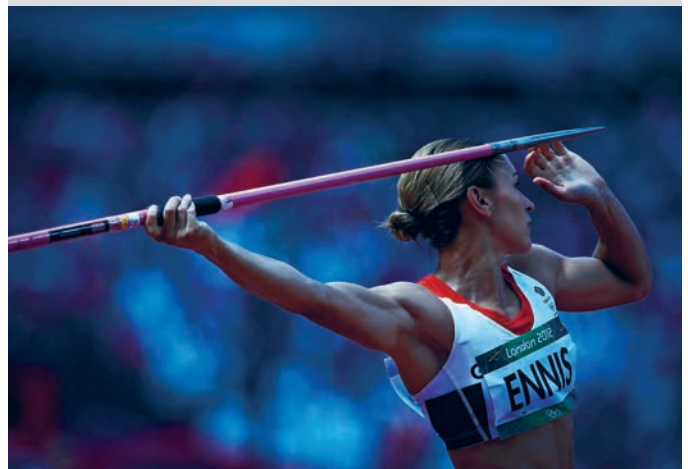
Senovės Graikijoje ieties ir disko metimas buvo reikalingas kariams mūšiuose. Tiesą sakant, daugelis joje praktikuojamų sporto šakų atsirado iš įgūdžių, reikalingų kare.

Vadovaujant suaugusiajam jūs galite išbandyti ieties metimą. Palyginkite savo metimus, naudodami skirtingas kūno padėtis: metimą iš stovimos padėties ir įsibėgėjus.

Norint išbandyti disko metimą galima naudoti bet kokį kamuolį, žiedą, didelį akmenį arba diską. Išmėginkite įvairias metimo ir stovėsenos padėtis ir palyginkite rezultatus.

- Ar jūsų šalis turi tradicinę metimo rungtį? Jeigu taip, kodėl jos neišbandyti vadovaujant suaugusiajam?

↓ Londonas 2012 metai: septynkovininkė Jessica Ennis (Didžioji Britanija) ruošiasi mesti ietį

Pagrindinių principų aptarimas

Ši veikla padės dalyviams suprasti pagrindinius olimpizmo principus.

Pagrindinės vertybės, kildinamos iš olimpizmo principų, yra tobulėjimas, pagarba ir draugystė. Tikimasi, kad kiekvienas olimpinės šeimos narys savo elgesiu įkūnys šias pagrindines vertybes.

? Prieš teksto skaitymą užduokite šiuos klausimus

Principai yra bendrai priimti įsitikinimai, kurių laikomasi ilgą laiką ir kuriais žmonės vadovaujasi savo gyvenime. Vertybės, kurios kyla iš šių principų, lemia mūsų elgesį.

Išskiriami šie pagrindiniai olimpinio judėjimo principai:

Pirmas principas: kūno, valios ir proto darna, pasiekama jungiant sportą su kultūra ir švietimu.

Antras principas: sporto pavertimas harmoningo žmonijos vystymosi įrankiu.

Trečias principas: sportavimas – žmogaus teisė. Kiekvienam žmogui reikia suteikti galimybę užsiimti sportu jo nediskriminuojant.

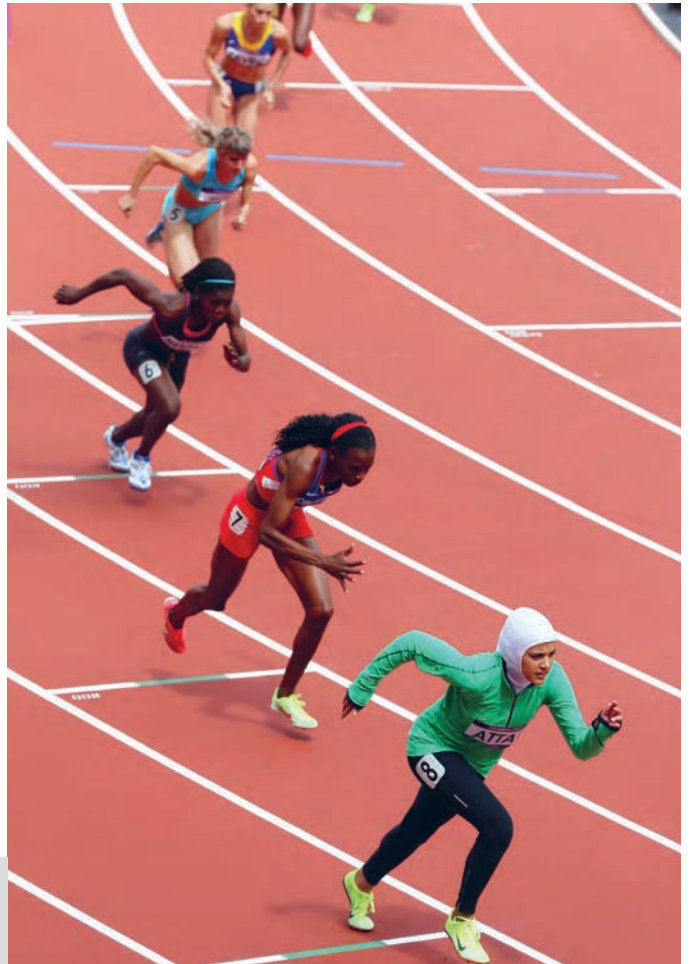
🗨️ Klausimai diskusijai

1. Kokių pagrindinių principų laikomasi jūsų bendruomenėje ir mokykloje?
2. Grupėje aptarkite, kaip šie principai gali pagerinti bendruomenės narių ar mokyklos gyvenimą.
3. Kaip suprasti, kad žmogaus turi teisę kažką dalyti? Kokias dar žmogaus teises galite išvardyti?

Ką mokyklos, bendruomenės ir šalies požiūriu praktiškai reiškia teiginys, kad „sportavimas yra žmogaus teisė“?

🗨️ Klausimai diskusijai

Kaip vadovavimasis pagrindinėmis olimpinėmis vertybėmis atspindi olimpizmo principus?

→ Londonas 2012 metai: Sarah Attar iš Saudo Arabijos varžosi moterų 800 metrų bėgimo rungtyje

Penkios olimpizmo ugdymo temos

Olimpinis judėjimas apima penkias pagrindines ugdymo temas, kad padėtų jauniems žmonėms suprasti olimpizmo principus ir jais vadovautis.

Kad palengvintų olimpinių vertybių įsisąmoninimą ir darytų įtaką jaunų žmonių elgesiui, TOK priėmė ir smulkiai išnagrinėjo tris pagrindines olimpines vertybes, kad sukurtų penkias olimpizmo ugdymo temas.

A. Pastangomis pelnytą džiaugsmą

Jauni žmonės išsiugdo fizinius, elgesio ir intelekto įgūdžius ir naudojami jais, mesdami iššūkį sau ir vieni kitiems fizinėje veikloje, judėjime, žaidime ir sporte.

B. Kilnus elgesys

Iš pradžių sąvoka „kilnus elgesys“ buvo daugiausia vartojama sporte. Bet palaipsniui prigijo įvairesniame ir platesniame kontekste, peržengusi sporto ribas. Mokymasis kilniai elgtis sporte gali ugdyti ir stiprinti panašų elgesį kasdieniame gyvenime.

C. Pagarba kitiems

Kai jauni žmonės, gyvenantys daugiakultūriame pasaulyje, išmoksta priimti bei gerbti įvairovę ir taikiai elgtis, jie skatina taiką ir santarvę tarp tautų.

D. Tobulumo siekimas

Dėmesio sutelkimas į tobulumą gali padėti jauniems žmonėms priimti teisingus sveikus sprendimus ir siekti tapti pačiais geriausiais bet kurioje jų pasirinktoje srityje.

E. Kūno, valios ir proto darna

Mokymasis vyksta ne tik galvoje, bet ir visame kūne, o fizinis raštingumas ir mokymasis per judėjimą gerina dorovinio ir intelektualinio mokymosi rezultatus.

↑ Brazilai bėgioja ristele Lagoa rajone, kur vyko 2016 metų Rio de Žaneiro olimpinių žaidynių irklavimo varžybos

A. Sporto ir fizinės veiklos pastangomis pelnytas džiaugsmas

Jauni žmonės išsiugdo fizinius, elgesio ir intelekto įgūdžius, ir naudojami jais mesdami iššūkį sau ir vieni kitiems fizinėje veikloje, judėjime, žaidimuose ir sporte.

Vaikai ir fizinė veikla

- Maži vaikai iš prigimties yra labai jūdūs. Bet augdami tampa mažiau aktyviais. Didžiausias aktyvumo sumažėjimas pastebimas paauglystėje, ypač tarp mergaičių ir jaunų merginų. Jaunus žmones reikia motyvuoti, panaudojant įvairius įkvėpiančius metodus ir veiklas, aiškiai parodant padarytą pažangą.
- Skirtingais amžiaus tarpsniais vaikai auga nevienodu tempu ir patiria sunkumų. Todėl sportinę veiklą reikia pritaikyti taip, kad ji būtų tinkama besimokančiųjų amžiui ir atitiktų jų gebėjimų ir įgūdžių lygį.
- Nors niekada ne per vėlu mokytis motorinių įgūdžių, daugelį (jeigu ne didžiąją dalį) įgūdžių, reikalingų suaugusiųjų sporte ir pramogose, išsiugdome anksti. Kūno kultūros ir sporto programoms turėtų būti teikiamas prioritetas mokyklos ugdymo programose ir bendruomenės gyvenime.
- Sporte įvairovė yra gyvenimo druska! Jeigu vaikai supažindinami su kuo įvairesne fizine veikla, labai tikėtina, kad jie ras tokią, kuri jiems taps įkvėpimo ir entuziazmo šaltiniu.
- Sujunkite mokyklų kūno kultūros programas su sporto klubų ir bendruomenės programomis ir turima baze.

„Jeigu vaikams nesuteikiama nė trupučio spontaniškumo ar galimybės pajusti mankštintis teikiamą malonumą, kitaip tariant, jeigu jie yra verčiami, jiems tai tikrai paliks nemalonius prisiminimus, jie jaus pagiežą ir antipatiją tam sportui, kurį taip norėta jiems įpiršti.“

Pjeras de Kubertenas¹

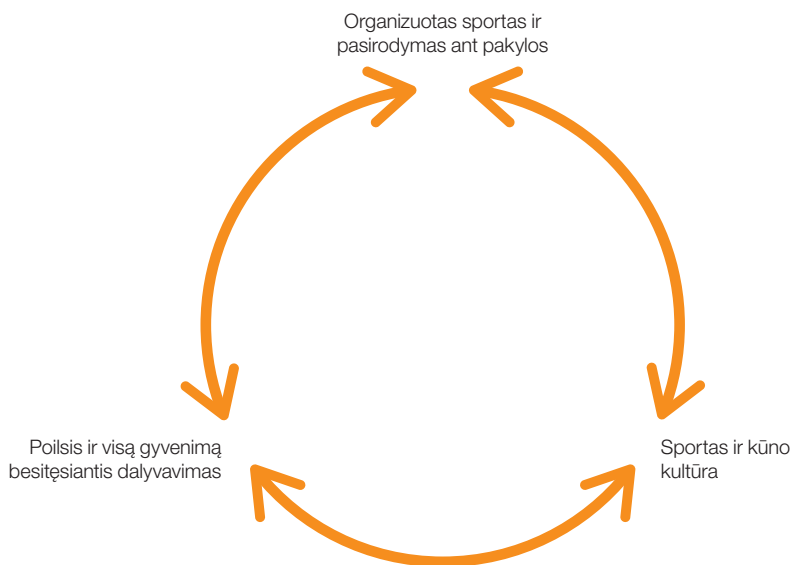
↑ Berniukai bėga estafetėje Tarptautinės lengvosios atletikos federacijos Vaikų lengvosios atletikos programoje Nandzinge (Kinijoje) 2014 metais

„Olimpinis ugdymas grindžiamas sportu ar fiziniu lavinimu ir susietas su vertybių ugdymu. Abu šie aspektai padeda ugdyti charakterį ir daro visuomenę geresnę.“

R. Gessmanas²

Fiziškai aktyvaus gyvenimo ciklas³

„Sportas svarbus tuo, kad atveria galimybes tvariam tobulėjimui. Mes pripažįstame nuolat augantį sporto indėlį į taiką ir plėtrą, skatinant toleranciją ir pagarbą, sudarant galimybes atsiskleisti moterims ir jaunimui, individams ir bendruomenėms, taip pat siekiant sveikatos, švietimo ir socialinės įtraukties tikslų.“

Mūsų pasaulio kaita: 2030 metų tvarios raidos darbotvarkė, Jungtinės Tautos (2015 metai)

24 veiklos aprašas

Sporto ir fizinės veiklos pastangomis pelnytas džiaugsmas

Olimpizmo ugdymo temos:

Pastangomis pelnytas džiaugsmas, tobulumo siekimas, kilnus elgesys, darna, pagarba kitiems.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Diskusija, refleksija, bendradarbiavimas.

★ Mokymosi rezultatai

Pripažinimas, kad fizinė veikla svarbi kiekvieno dalyvio gerai savijautai užtikrinti.

↓ Parsisiuntimas

24 veiklos aprašas iš lėsteklių bibliotekos

Patiriamas džiaugsmas

Šiame skirsnyje pateikti pasakojimai apie garsius sportininkus liudija gerojo pavyzdžio galią. Panaudokite juos, kad padėtumėte besimokantiems išsiaiškinti, kokios savybės būdingos sportui atsidavusiems žmonėms.

? Prieš teksto skaitymą užduokite šiuos klausimus

Ar kada nors esate sutikę kokią nors garsenybę ar skaitę apie garsų sportininką? Kodėl jie garsūs? Ką jie turėjo padaryti, kad pelnytų sėkmę? Išties daug pasiekusiems sportininkams būdingas ne tik „džiaugsmas“ bet ir „orumas“, pagarba sau ir kitiems.

📖 Tekstas skaitymui

Bėgimas dėl džiaugsmo – Kipchoge'as Keinas (Kenija)

Kipchoge'as Keinas, berniukas iš Nandžio kalnų Kenijoje, nuo mažų dienų žinojo: jeigu nori gauti išsilavinimą, teks bėgti. Būdamas vos penkerių Kipas, kaip jį vadino šeimoje, sužinojo, kad mokykla yra už keturių mylių. Kadangi visuomeninio transporto nebuvo, teliko vienintelis būdas pasiekti mokyklą – bėgti. Taigi kiekvieną dieną jis bėgdavo į mokyklą ir atgal. Purvinas takelis, vedantis iš kaimo į mokyklą, ilgainiui tapo šiam mielam berniukui tvirtai suplūktu ir gerai pažįstamu taku. Bėgant metams, Kipas padidino nubėgamą atstumą: grįždavo namo pietų, o paskui vėl skuosdavo į mokyklą, kad po pamokų parlėktų į savo kaimą – 16 mylių kasdien. Sulig kiekviena nubėgta mylia Kipo kūne tyliai vyko įspūdingi pokyčiai. Jis susikūrė neįtikėtiną aerobinę sistemą. Sistemą, kuri netrukus suteikė jam nuostabią galimybę varžytis su pačiais geriausiais Kenijos bėgikais. Tiems, kurie matė, kaip Kipas kiekvieną dieną skuta į mokyklą ir atgal, buvo visiškai aišku, kad jam patinka bėgioti. Jis tapo tikru sportininku, judėjo gracingai ir lengvai. Atrodė, kad sportinė sėkmė neišvengiamai jam nusišypsos.

Kipo gyvenimas netikėtai pasisuko liūdna linkme, kai dar vaikystėje mirė jo tėvai. Jis tapo našlaičiu, bet jo įgyta patirtis jau ruošė jam stulbinančius netikėtumus.

Baigęs mokyklą Kipas įstojo į Kenijos policijos pajėgas ir tapo fizinio rengimo instruktoriumi. Jis tikriausiai rodė kietą pavyzdį jauniems policijos kadetams, kurie stengėsi kopijuoti jo sveiko gyvenimo įpročius ir įgyti tokią pat fizinę ištvermę. Kipo pasiekimai varžybose padėjo jam pakliūti į 1968 metų Meksiko olimpinės žaidynės. Šios žaidynės pasirodė ypač sunkios ilgų distancijų bėgikams, kadangi Meksikas įsikūręs aukštai virš jūros lygio. Daug sportininkų pasidavė, bet tik ne K. Keinas. Ilgus metus bėgiojęs Nandžio kalnuose, taip pat esančiuose aukštai virš jūros lygio, jis lengvai įveikė minėtus sunkumus ir laimėjo aukso ir sidabro medalius šiose olimpinėse žaidynėse.

Kipas ir toliau siekė tobulumo. Bėgiojimas jam buvo ne tik sportas, bet ir gyvenimo būdas, pomėgis, kuriam jautė didelę aistrą. Praėjus ketveriems metams po Meksiko olimpinės žaidynių, Kipas startavo 3000 metrų bėgime su kliūtimis. Galbūt tąsyk jis prisiminė tuos nesuskaičiuojamus kartus, kai bėgo purvinu takeliu, kad gautų išsilavinimą? Galbūt, bet mes niekada to nesužinosime. O štai kad po kelių minučių jam ant kaklo jau kabojo aukso medalis, žinome tikrai. Beje, tai dar nebuvo Kipo sportinių pasiekimų pabaiga. Atvirksčiai, tam tikrais atžvilgiais tik pradžia.

Galbūt dėl našlaičio patirties, o galbūt dėl ryžto siekti sėkmės K. Keinas kartu su žmona Phyllise paskyrė savo gyvenimą kilniam tikslui – padėti jauniems žmonėms. Kipas ir Phyllisė jau turėjo septynis

↑ Kipchoge'o Keino mokyklos atidarymas Eldorete, Kenijoje 2010 metais

savus vaikus, kai ryžosi pasiimti dar benamių mažylių ir juos užauginti. Pradėjo nuo vieno, paskui atsirado du, vėliau keturi. Netrukus pora prižiūrėjo 30, 40, 70, 100 našlaičių. Kaip žmogus, suprantantis švietimo svarbą, Kipas atidarė pradinę, o vėliau ir vidurinę mokyklą.

Kipchonge'ą Keiną, žmogų, kuris išaugo labai skurdžioje aplinkoje, pagerbė Kenijos prezidentas Mwai Kibaki: įteikė jam aukščiausią Kenijos apdovanojimą – Degančios ieties ordiną. Iki šiol šis sportininkas tęsia savo nuostabų darbą kaip Tarptautinio olimpinio komiteto narys.

🗨️ Klausimai diskusijai

- Kas įrodo pastangomis pelnytą džiaugsmą K. Keino gyvenime?
- Kaip pastangomis pelnytas džiaugsmas įgalino K. Keiną padėti savo bendruomenei?

Klausimai diskusijai

- Kaip manote, kodėl Cecilia Tait tvirtina, kad sportas ugdo charakterį, teikia viltį ir stiprina orumą?
- Kaip bendruomenė šventė sportininkės pasiekimus?
- Kokie jūsų pasiekimai teikia jums viltį, orumą ir džiaugsmą?

← Cecilia Tait, tuometinis TOK prezidentas Jacquesas Rogge'as ir TOK narys Ivanas Dibosas (Peru) po TOK Moterų ir sporto komisijos apdovanojimo įteikimo 2003 metais

Tekstas skaitymui

Drąsiai ir išdidžiai – Cecilia Tait⁴ (Peru)

Cecilia Tait užaugo vieno kambario pašūrėje Peru sostinės Limos lūšnynuose. Joje nebuvo elektros ir vandentiekio, bet greta, visai prie slenksčio, plytėjo savo rankomis įrengta tinklinio aikštelė. Taigi Cecilijai, kuri sulaukusi keturiolikos pasiekė „per aukštą ūgį mergaitei“ (maždaug 1,8 m), labai pasisekė.

Talentinga tinklininkė pasiskolino brolio batus, kad pabandytų patekti į klubo komandą. Iš ten perėjo į nacionalinę komandą, bet didesnę laiko dalį praleido nešiodama kamuolius ir vandenį, kol dešiniarankė puolėja išsinarino kulkšnių varžybų su Sovietų Sąjunga metu ir treneris šūktelėjo C. Tait: „Ei, tu!“ Jis net nežinojo jos vardo. Cecilija buvo kairiarankė, bet pademonstravo tokį fantastinį žaidimą (kaip pati prisimena, vis dėl adrenalino), kad Peru komanda laimėjo. Taip gimė nauja „Zurda de Oro“ („Aukštinė kairiarankė“). Tuo metu C.Tait vos tesukako šešiolika.

Paskui ji kaip profesionalė žaidė Japonijoje, Italijoje ir Brazilijoje. Bet 1988 metais, būdama 26 metų, sugrįžo į Peru komandą Seulo olimpinėse žaidynėse. Tuo metu Peru siautėjo pilietinis karas, bet kai šalies tinklinio komanda pradėjo skinti pergales, visos kovojančios grupuotės sudėjo ginklus ir stebėjo žaidynes. Pirmą kartą per dešimt metų šalis tapo vieninga.

Peru nelaimėjo aukso, bet pelnė sidabrą, ir C. Tait tapo tautos didvyre. Kandidatas į prezidentus Mario Vargas Liosa bandė atsivilioti ją į politiką, bet ji labiau domėjosi sportu. O tada susižeidė kelį: „Vaikystėje aš valgiau nepakankamai, kad kūnas tinkamai sustiprėtų“. Ją operavo Vokietijoje. 1996 m. ji grįžo į Peru ir savo lėšomis sukūrė tinklinio programą mergaitėms. Ji ėjo per lūšnynus šaukdama: „Kas nori pakeisti savo gyvenimą, eikite šen!“ Netrukus ji jau treniravo 800 mergaičių, bet dėmesio reikalavo gerokai daugiau, taigi ji stengėsi išrūpinti vyriausybės finansavimą. Bet nesėkmingai. Tada C. Tait nutarė kandidatuoti į valstybės tarnybą. 2000 metais ji prisijungė prie kandidato į prezidentus Alejandro Toledo politinės kampanijos ir buvo išrinkta didele balsų dauguma. Dirbdama valstybinį darbą ji pagimdė antrą dukrą. „Aš dirbau iki pat tos dienos, kai ji gimė, – džiugiai šypsodamasi sakė C. Tait. – Tai vis sporto privalumai!“

C. Tait misija šalies Kongrese – skleisti sporto teikiamą naudą visiems. Ji dirbo, kad Jaunimo sporto reikalų direktoratas būtų pakeltas į valstybinį lygmenį, ir pasiekė, kad visos pradinės mokyklos turėtų kūno kultūros mokytojus. Jos tikslas – „pakeisti skurde gyvenančių žmonių nuostatas. Sportas ugdo charakterį, viltį, orumą.“

25 veiklos aprašas

Humanizmo pergalė – olimpinių žaidynių istorijos

Olimpizmo ugdymo temos:

Pagarba kitiems, darna, kilnus elgesys, tobulumo siekimas, pastangomis pelnytas džiaugsmas.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Diskusija, refleksija, bendradarbiavimas.

Mokymosi rezultatai

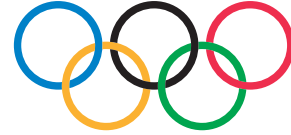
Supratimas, kad fizinė veikla svarbi kiekvieno dalyvio gerai savijautai užtikrinti.

Parsisiuntimas

25 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

Pajuskime olimpinę dvasią – Olimpinė diena

Olimpinės dienos ar savaitės organizavimas – puikus būdas propaguoti olimpizmą ir olimpines vertybes vietos bendruomenėse.

OLYMPIC DAY

Olimpinė diena arba savaitė

Kasmet birželio 23-ąją Olimpinė diena šlovina sportą ir olimpines vertybes: tobulėjimą, pagarbą ir draugystę.

Olimpinė diena – gerokai daugiau nei sporto renginys, nes ši diena išjudina visą pasaulį.

Remdamiesi trimis pagrindiniais principais – **judėti, sužinoti ir atrasti** – nacionaliniai olimpiniai komitetai (NOK) organizuoja sporto, kultūrinę ir švietimo veiklą visame pasaulyje.

Kai kurios šalys įtraukė Olimpinės dienos renginius į mokyklų ugdymo programą. Pastaraisiais metais daug nevyriausybinių organizacijų rengia koncertus ir parodas šiai dienai paminėti.

JUDĖTI

Būkite aktyvūs Olimpinę dieną. Kvietimas „judėti“ gali reikšti įvairią fizinę veiklą bet kurio amžiaus ir gebėjimų žmonėms.

SUŽINOTI

Sužinokite apie sporto reikšmę visuomenei ir olimpines vertybes.

ATRASTI

Išbandykite naujas sporto šakas ir dalykus, kurių niekada anksčiau nedarėte.

Ištekčiai

TOK gairės Olimpinės dienos rengimui, skirtos nacionaliniams olimpiniais komitetams, pateikia smulkią informaciją ir veiklos aprašus, kad padėtų organizuoti ir paminėti Olimpinę dieną.

Norėdami prisidėti prie Olimpinės dienos rengimo susisiekite su Nacionaliniu olimpiu komitetu (NOK). Apsilankykite tinklalapyje www.olympic.org ir sužinokite savo NOK kontaktinę informaciją.

Informacijos apie šias gaires taip pat galite rasti NOK tinklalapyje (<http://extranet.olympic.org>).

↑ Olimpinė diena Botsvanoje

↑ Olimpinė diena Tongoje

B. Mokymasis kilniai elgtis

Iš pradžių sąvoka „kilnus elgesys“ buvo daugiausia vartojama sporte. Bet palaipsniui prigijo įvairesniame ir platesniame kontekste, peržengusi žaidimo ribas. Mokymasis kilniai elgtis sporte gali ugdyti ir stiprinti panašų elgesį kasdieniame gyvenime.

„Kilnus elgesys yra žmogaus teisių klausimas. Būtent per ugdymą kiekvienas iš mūsų ir mes visi... galime įgyti daugiau žinių apie visuotines žmogaus teises.“

Koichiro Matsura, UNESCO generalinis direktorius.
Žmogaus teisės ir būtinybė žinoti.
UNESCO, 2001 metų sausis

Iš pradžių sąvoka „kilnus elgesys“ reiškė žaidimą ar varžymąsi pagal taisykles. Jas nustatydavo teisėjai ir pareigūnai ir vertė vykdyti, pasitelkę nuobaudas ir bausmes. Šiandien kilnaus elgesio prasmė peržengė sporto ir taisyklių laikymosi ribas. „Kilnaus elgesio dvasią“ sunku apibrėžti, bet lengva atpažinti pagal tam tikrą elgesį (pavyzdžiui, rankų paspaudimą varžybos pasibaigus). Ši sąvoka

tapo tokia populiari, kad beveik kiekviena šalis susikūrė jos atitikmenį savoje kalboje. Nors kilnus elgesys iš pradžių įsitvirtino Europos ir Amerikos kultūros vertybių sistemoje, bet galiausiai tapo visame pasaulyje pripažintu pagrindiniu žmogaus teisių principu.

Kilnus elgesys nėra savaime suprantamas dalykas vaikams ar jaunuoliams, dalyvaujantiems komandinėje ar grupinėje veikloje. Tiesą sakant, daugelyje šalių atlikti tyrimai patvirtina susirūpinimą, kad kai kurios konkurencingo sporto šakos prisideda prie nesąžiningo elgesio: sukčiavimo, piktnaudžiavimo draudžiamais preparatais ir agresijos apraiškų.⁵ Kilnų elgesį sporte ir gyvenime reikia ugdyti. O kadangi manoma, kad vaikai labai imlūs, mokymas kilniai elgtis yra naudinga ugdymo koncepcija.⁶

Vaikai labai gerai jaučia, kas sąžininga, o kas ne. Todėl kilnaus elgesio reikia mokyti pradinėse, o ir aukštesniosiose klasėse. Toliau pateikti pavyzdžiai iliustruoja plačias šios koncepcijos pritaikymo galimybes.

↑ Londonas 2012 metai: teisėja Veronika Szucs skelbia Nicolă Adams iš Didžiosios Britanijos nugalėtoja moterų bokso iki 51 kg kategorijoje po finalinės kovos su kine Cancan Ren „ExCeL“ arenoje

Kas yra kilnus elgesys?⁷

Panaudokite šio skirsnio informaciją padėti besimokantiejiems suvokti kilnaus elgesio prasmę ir atskirti kilnų elgesį nuo nekilnaus.

„Kilnus elgesys reiškia, kad aš gerbiu ir savo komandos žaidėjus, ir varžovus. Kartais sunkiau varžytis kilniai.“

Keturiolikmetis mokinys

„Aš stengiuosi varžytis kilniai, tai yra laikytis taisyklių. Bet žaidime, kurį tikrai norime laimėti, kartais tenka padaryti taktinę pražangą.“

Keturiolikmetis futbolininkas

„Kilnus elgesys reiškia ne tik rašytinių taisyklių laikymąsi: greičiau jis apibudina teisingą sportininkų požiūrį ir kilnią varžymosi dvasią...“

Tarptautinė kilnaus elgesio chartija

Klausimai diskusijai

Ar sutinkate su visais pateiktais teiginiais?

Kodėl taip arba kodėl ne?

Ką, jūsų manymu, reiškia kilnus elgesys?

Aptarkite keletą situacijų, kuriose sunku išlaikyti kilnaus elgesio dvasią.

26 veiklos aprašas

Gyvenimas pagal kilnaus elgesio taisykles

Olimpizmo ugdymo temos: Kilnus elgesys, pagarba, darna.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Konstruktivistinis mokymas, kūrybiškumas, problemų sprendimas, bendradarbiavimas, vaidmenų žaidimai, refleksija, diskusija.

Mokymosi rezultatai

Supratimas, kad kilnus elgesys svarbus ne tik sporte, bet ir gyvenime.

Parsisiuntimas

26 veiklos aprašas iš lėsteklių bibliotekos

Gyvenimas pagal kilnaus elgesio taisykles

Istorijos apie kitų žmonių kilnų elgesį įkvėpia. Besimokantieji gali papasakoti arba užrašyti savo kilnaus elgesio istorijas, patys perskaitytę arba išklausę toliau pateiktus pasakojimus.

? Prieš teksto skaitymą užduokite šiuos klausimus

Prisiminkite atvejį, kai kas nors pasielgė su jumis netikėtai kilniai — kai aukodamas savo interesus stengėsi jums padėti. Kaip jautėtės? Kodėl toks elgesys vadinamas kilniu?

Tekstas skaitymui

Kilnus elgesys bobslėjaus trasoje⁸

Eugenio Monti jėjo į olimpinio kilnaus elgesio istoriją per Innsbruko žiemos olimpinės žaidynės (Austrija) 1964 metais. Italas buvo vienas iš geriausių pasaulio bobslėjininkų. Ledrogės yra stiklo pluošto kokonas ant pavažos, kurios skrieja 150 km per valandą greičiu ledine trasa, įrengta kalnų šlaituose. Jose telpa du arba keturi sportininkai. Vairininko ir jo komandos draugų užduotis – išlaikyti ledrogės stabilias dideliu greičiu lekiant vingiuota trasa ir kirsti finišo liniją greičiausiai.

E. Monti jau buvo laimėjęs bronzos medalį keturviečių ledrogių varžybose, bet išties dar norėjo laimėti olimpinį auksą dviviečių ledrogių rungtyje. Kartu su komandos draugu laukdamas savo eilės trasos viršuje, jis staiga pastebėjo didelę sumaištį ties pagrindinių varžovų Robino Dixono ir Tonio Nasho iš Didžiosios

Britanijos ledrogėmis. Pasirodė, kad sulūžo sklendė, kuri prilaikė galinę ašį. Be šios sklendės anglai negalėjo dalyvauti varžybose. Ką reikėjo daryti?

Nė minutės nedvejodamas E. Monti paskolino varžovų porai savo rogių sklendę. T. Nashas ir R. Dixonas nusileido trasa ir laimėjo aukso medalį. E. Monti gavo pasitenkinti trečiajia vieta. Už šį poelgį Tarptautinis kilnaus elgesio komitetas (TKEK) skyrė sportininkui apdovanojimą.

E. Monti neatsisakė savo svajonės laimėti olimpinį auksą. Nors sulaukęs 40 metų, vėl treniravosi, kad galėtų dalyvauti žiemos olimpinėse žaidynėse 1968 metais. Jo meistriškumas ir patirtis galiausiai atnešė sėkmę. E. Monti laimėjo aukso medalius ir dviviečių, ir keturviečių ledrogių rungtyse.

Klausimai diskusijai

- Kaip jums atrodo, kodėl E. Monti paskolino pagrindinių varžovų komandai savo rogių sklendę, nors suprato, kad dėl to gali nelaimėti aukso medalio, apie kurį svajėjo ilgus metus?
- Ar visi taip pasielgtų? Kodėl taip arba kodėl ne?
- Kas E. Montiui atrodė svarbiau už pergalę?
- Bobslėjus – viena iš tų sporto šakų, kurioje laimėjimo galimybė labai priklauso nuo įrangos kokybės. Ar tai teisinga? Kodėl taip arba kodėl ne? Kokioms dar sporto šakoms reikia brangios ir modernios įrangos?

Tekstas skaitymui

Ačiū už slidžių lazda!⁹

Kanadiečiai dėkoja norvegų treneriui už slidininkei Sarai Renner paskolintą slidžių lazda per varžybas

Šlovę ir pagarbą pelnę Norvegijos slidinėjimo treneris Bjornaras Håkensmoenas, ištiesęs Kanados sportininkei Sarai Renner pagalbos ranką, kai lygumų slidinėjimo varžybose Turino olimpinėse žaidynėse sulūžo jos slidžių lazda.

Atsidėkodama S. Renner nusiuntė B. Håkensmoeni butelį vyno. Kanados slidinėjimo federacija perdavė padėką. Norvegijos delegacijos vadovas taip pat galėjo tikėtis Kanados olimpinio komiteto padėkos laiško. Ši paskolinta slidžių lazda padėjo S. Renner ir jos komandos draugei Beckie'i Scott laimėti sidabrą.

„Pasielgiau taip instinktyviai, – paaiškino B. Håkensmoenas. – Man nereikėjo ilgai galvoti. Norvegijos komandos, o ir mano politika paprasta – mes privalome padėti vieni kitiems ir varžytis vienodomis sąlygomis. Kiekvienam reikia turėti dvi slides ir dvi lazdas.“

Paskolinti S. Renner atsarginę slidžių lazda B. Håkensmoeniui atrodė savaime suprantama. Kitiems tai yra olimpinės dvasios, kuri siekiant medalių kartais prarandama, pavyzdys.

Klausimai diskusijai

- Kas Norvegijos treneriui atrodė svarbiau už olimpinį medalį?
- Norvegijos komanda baigė lenktynes ketvirta, be medalio. Ar kilnu padėti kitai komandai, jeigu tai gali pakišti koją savajai?

↑ Norvegijos slidinėjimo treneris Bjornaras Håkensmoenas

Tekstas skaitymui

Kilnus elgesys audringoje jūroje

Buvo šeštadienis, 1988 metų rugsėjo 24-oji. Kanados buriuotojas Lorensas Lemjė (Lawrence Lemieux) plaukė antras „Star“ klasės varžybose Seulo olimpinėse žaidynėse. Varžybos vyko sudėtingomis oro sąlygomis, pučiant stipriam vėjui audringoje jūroje ties Korėjos krantais. Bet patyrusiam buriuotojui tai nebuvo naujiena. Tad jis sparčiai vijosi lyderį, pasiryžęs rungtis dėl aukso medalio.

Tik staiga akies krašteliu pastebėjo tuščią valtį bangose. Šaltame vandenyje prie jos borto kepurnėjos žmogus ir mojavo rankomis. Netikėtai atsiritusi banga nubloškė jį į jūrą.

L. Lemjė nedvejodamas pakeitė kursą, kad galėtų priplaukti prie iškritusio žmogaus, ir ištraukė jį iš vandens. Tada nuplukdė jo valtį

prie kranto, kad ten jam būtų suteikta pagalba. Po šios gelbėjimo operacijos L. Lemjė sugrįžo į varžybų trasą, bet įveikė ją smarkiai atsilikęs nuo lyderių. Veikdamas olimpinių varžybų dvasia, jis atsisakė galimybės laimėti, kad padėtų kitam nelaimės ištiktam sportininkui.

Pripažindamas kilnų kanadiečio poelgį, Tarptautinis olimpinis komitetas įteikė jam specialų apdovanojimą. L. Lemjė pasijuto ir pamalonintas, ir nustebintas, kad žiniasklaida skyrė tiek daug dėmesio tam, ką, pasak buriuotojo, jo vietoje būtų padaręs bet kuris jūreivis. „Pirmoji buriavimo taisyklė: jeigu matai, kad ką nors ištiko bėda, padedi“, – tvirtino jis.

Klausimai diskusijai

- Kuo panašus Norvegijos trenerio ir Kanados buriuotojo supratimas apie pergalę?
- Ar sutinkate su jais? Kodėl taip arba kodėl ne?

Klausimai diskusijai

- Šios istorijos apie kilnų elgesį individualiose sporto šakose. Bet dažnai kilnaus elgesio nepaisoma komandinėse, tokiose kaip futbolas ar ledo ritulys. Panagrinėkite priežastis, lemiančias šio pobūdžio problemas būtent komandinio sporto šakose. Kaip sporto organizacijos stengiasi suvaldyti problemines situacijas? Ar jų pastangos lydi sėkmę? Kodėl taip arba kodėl ne?
- Aptarkite temą: „Pralaimėjusieji visada laimi kilnaus elgesio apdovanojimus.“ Ar tai tiesa? Jeigu taip, ar tai nenuvertina apdovanojimo?

Kilnus elgesys bendruomenės sporte

Daug sporto organizacijų susiduria su tokiomis problemomis kaip nepagarbus sportininkų ir žiūrovų elgesys ir su siekiu „laimėti bet kokia kaina“, kurį demonstruoja kai kurie sporto atstovai. Spręsti šias problemas galima ugdant „kilnaus elgesio kultūrą“.

↑ Turinas 2006 metai: Kanados atstovė Sara Renner dalyvauja moterų 10 kilometrų slidinėjimo varžybose

Kilnus elgesys naudingas visiems

Vykdydama kilnaus elgesio programą organizacija gali:

- patvirtinti, kad dalyvavimas – tai teisė ir kad kartu su teisėmis gaunamos ir pareigos;
- pradėti kurti organizacinę kultūrą, siūlančią mokytojams, treneriams, dalyviams, tėvams ir pareigūnams patrauklią teigiamų vertybių sistemą;
- akivaizdžiai įsipareigoti skatinti kilnų elgesį, saugumą ir pagarbą;
- pabrėžti fizinių ir sportinių įgūdžių teikiamą malonumą ir tobulėjimą;
- prisiimti įsipareigojimą paversti įvairiapusį dalyvavimą programoje teigiama patirtimi visiems dalyviams – sportininkams, mokiniams, žiūrovams, mokytojams, treneriams, tėvams, pareigūnams ir savanoriams;
- pateikti aiškius lūkesčius ir gaires visiems organizacijos nariams ir prisiimti atsakomybę už šiuos lūkesčius;
- sukurti ateities viziją ir išsamias gaires, padėsiančias organizacijai vykdyti savo programas.

Klausimai diskusijai

Kurkime pokyčių klimatą! Nuo ko pradėsime?

Ar jums reikia kilnaus elgesio programos? Panagrinėkite šią idėją atsakydami į toliau pateiktus klausimus kartu su savo organizacijos nariais:

- Ar jums kelia susirūpinimą:
 - netinkamo požiūrio į varžovus ir bendraamžius demonstravimas?
 - netinkamo požiūrio į mokytojus, trenerius, oficialiuosius asmenis ar tėvus demonstravimas?
 - sportininkų, mokinių ar tėvų, žiūrovų netinkama kalba?
 - priekabiavimas arba įžeidinėjimas?
 - merginų ir jaunų moterų arba kitų kultūrinių tradicijų žmonių nepakankamas įtraukimas į mūsų veiklą?
 - veikloje nebedalyvaujančių asmenų skaičius?
 - geresnio mūsų organizacijos įvaizdžio kūrimas?
 - energijos švaistymas neigiamiems dalykams?
 - sukčiavimas?
- Ar mūsų organizacija numatė strategijas ar intervencijas šioms problemoms spręsti?
- Ar mūsų vadovybė (vykdomasis komitetas, administracija ir pan.) įsipareigojo vykdyti kilnaus elgesio politiką?
- Ar mūsų organizacijos tikslai ir misija reiškia teigiamų vertybių, tokių kaip kilnus elgesys ir pagarba visiems su organizacija susijusiems žmonėms, puoselėjimą?
- Ar mūsų organizacijos tikslai ir misija reiškia mūsų dalyvių ar mokinių saugumą, malonios ir geros aplinkos kūrimo skatinimą?
- Ar mūsų organizacijos ar mokyklos tikslai ir misija reiškia jos švietėjišką vaidmenį perteikiant žinias ir ugdant įgūdžių dalyvių amžiui tinkamais būdais?
- Ar turime komitetą ar asmenį, atsakingą už kilnaus elgesio ir kitas problemas mūsų organizacijoje?
- Ar mūsų organizacija ar mokykla užtikrina, kad visi aiškiai suprastų kilnaus elgesio programos tikslus ir lūkesčius?
- Ar mūsų organizacija turi elgesio kodeksą žaidėjams, tėvams ir treneriams ar mokytojams?

Mūsų kilnaus elgesio ateities vizija – padėties vertinimas

Ruošdamiesi pokyčiams apmąstykite šiuos dalykus:

- Mūsų organizacijos ar mokyklos veiklos kryptys ir stipriosios pusės, kurios padėtų palaikyti ar skatinti kilnaus elgesio iniciatyvą, pavyzdžiui: stiprus lyderis, tėvų įsipareigojimas, lėšos, gabūs vaikai.
- Svarbiausios kliūtys kilniam elgesiui pasiekti.
- Mūsų kilnaus elgesio tikslai: po penkerių metų žmonės sakys, kad mūsų organizacija...
- Kilnaus elgesio skatinimo veikla, kurią galėtumėme pradėti įgyvendinti šiais metais.
- Mes žinosime, kad mums pavyko, kai...

Kilnaus elgesio programos įgyvendinimas¹⁰

Atlikus bendrą esamos padėties vertinimą, toliau nurodyti žingsniai padės jums judėti link kilnaus elgesio organizavimo ar mokyklos vizijos.

	Taip	Ne	Šiuo metu vykdoma	Kas atsakingas?
1. Gaukite savo vykdomojo komiteto ar administracijos pritarimą ilgalaikiam kilnaus elgesio įsipareigojimui.	☐	☐	☐	
2. Suformuluokite kilnaus elgesio politiką, nurodydami tokius rezultatus kaip pagarba, saugumas, teigiamos vertybės, įgūdžių ugdymas, linksnumas.	☐	☐	☐	
3. Renkite susirinkimus, kad užtikrintumėte pagrindinių trenerių ir (arba) mokytojų įsipareigojimą. (Pastaba: atranka turėtų priklausyti nuo jų pasiryžimo vykdyti kilnaus elgesio politiką).	☐	☐	☐	
4. Suburkite palaikymo komandą, dirbsiančią drauge su administracija ar administratoriumi sprendžiant kilnaus elgesio problemas.	☐	☐	☐	
5. Planuokite kilnų elgesį propaguojančias priemones (sutartis, informacinius biuletenius, brošiūras, plakatus, kilnaus elgesio pakomitečius, apdovanojimus, išankstinius varžybų pristatymus).	☐	☐	☐	
6. Ieškokite finansinės paramos (privataus sektoriaus ar kitokios) kilnaus elgesio iniciatyvos sudėtinėms dalims.	☐	☐	☐	
7. Stiprinkite trenerių, žaidėjų ir tėvų bendradarbiavimą. Parenkite kilnų elgesį reklamuojančias skrajutes ar naujienlaiškius, pristatančius kilnaus elgesio programą kiekvienam, dalyvaujantiems organizacijos ar mokyklos veikloje.	☐	☐	☐	
8. Renkite susitikimus su kiekviena komanda ar klase ir su tėvais. Šių susitikimų metu išdalykite sutartis arba gaires, pristatykite kilnaus elgesio programą ir ją propaguojančias priemones. Išdalykite kilnaus elgesio naujienlaiškį.	☐	☐	☐	
9. Pakabinkite patalpoje gaires, transparantus ar plakatus, reklamuojančius kilnaus elgesio programą. Pakabinkite plakatus, kuriuose nurodyti kilnaus elgesio principai ir sportininkų atsakomybė, persirengimo kambariuose ir prausyklose.	☐	☐	☐	
10. Paruoškite išankstinius varžybų ar fizinio aktyvumo veiklų pristatymus ar informacinius pranešimus apie kilnų elgesį. Išplatinkite juos komandoms ar klasėms.	☐	☐	☐	
11. Parenkite ir išplatinkite komandų vertinimo lenteles.	☐	☐	☐	
12. Pasitelkite savanorius išrinkti kilnaus elgesio laimėtojus: komandas, mokinius, žaidėjus ar klases. Planuokite laimėtojų pristatymus.	☐	☐	☐	
13. Parenkite ir išplatinkite teisėjų vertinimo lenteles. Planuokite ir įgyvendinkite jaunių globėjimo programą.	☐	☐	☐	

Kilnaus elgesio keliami įpareigojimai treneriams

Jaunų sportininkų treneriai turi rūpintis, kad jaunuoliai vystytųsi ir tobulintų savo įgūdžius, kilniai elgtųsi, daug dirbtų, mokytųsi pritaipyti prie komandos, pajustų sporto ir fizinio aktyvumo teikiamą malonumą ir svarbiausia – išmokytų gerbti komandos draugus, trenerius, varžovus, teisėjus ir jų sprendimus, taip pat patį sportą.

Kaip treneriai mes sutinkame laikytis šių gairių:

1. Mes aktyviai skatinsime ir remsime kilnaus elgesio idėją, kuri apima: pagarbą taisyklėms, varžovams, oficialiems asmenims ir jų sprendimams, įtrauktį ir nuolatinę savitvardą.
2. Mes būsime organizuoti ir pasirengę visoms treniruotėms ir žaidimams, kad galėtume maksimaliai panaudoti šiai veiklai skirtą laiką.
3. Mes atvirai nekritikuosime nei vieno mūsų komandos sportininko, varžovų komandų, oficialių asmenų ar trenerių.
4. Mes sąžiningai ir pagarbiai elgsimės su visais sportininkais.
5. Mes būsime dėmesingi, stengsimės užtikrinti visų sportininkų saugumą ir atsižvelgti į jų poreikius.
6. Mes pabrėšime pagarbos, komandinio žaidimo ir malonumo, kurį teikia žaidimas, svarbą ir stengsimės išugdyti sportininkams meilę sportui.
7. Mes gerai suprantame, kad mūsų pasirinktas treniravimo metodas sukurtas visų pirma jaunų žmonių, o ne trenerių ar tėvų, poreikiams tenkinti.
8. Mes stengsimės mokyti mūsų sportininkus ne laimėti bet kokia kaina, bet daug ir atkakliai dirbti siekiant laimėjimo.
9. Mes gerbsime kitus trenerius ir dirbsime su jais, kad užtikrintumėme didžiausią naudą sportininkams.

Parašas: _____ Data: _____

Komanda: _____

Šios „sutarties“ kopija, kurią pasirašo visas trenerių kolektyvas, turėtų būti įteikta kiekvieno komandos sportininko tėvams sezono pradžioje.

Kilnaus elgesio keliami įpareigojimai tėvams

Jaunų sportininkų tėvai turėtų sutikti laikytis toliau pateiktų gairių ir užtikrinti, kad visi, kas lydės juos stebėti, kaip jų vaikai dalyvauja sportinėje veikloje, darytų tą patį.

„Sutarties“ kopijas reikėtų išplatinti tėvams sezono pradžioje, kad jie pasirašytų ir grąžintų jas komandos vadovui.

1. Mes visada aktyviai skatinsime ir remsime kilnaus elgesio idėjas, įskaitant pagarbą taisyklėms; varžovams, oficialiems asmenims ir jų sprendimams, įtrauktį ir nuolatinę savitvardą.
2. Mes prisiimsime atsakomybę už saugų jaunų žmonių transportavimą į suplanuotas žaidynes ir treniruotes reikiamu laiku.
3. Mes gerbsime sprendimą, kad persirengimo kambariuose arba pasiruošimo varžyboms, treniruotėms ar kitiems renginiams vietose gali būti tik vienas iš vaiko tėvų. Mes pasirūpinsime, kad sportininkų broliai ir seserys, draugai ar kiti giminaičiai nebūtų įleidžiami į tas siauram ratui skirtas vietas.
4. Mes gerbsime kiekvieno sportininko poreikį turėti savo erdvę ir laiką, skirtą bendrauti su treneriu prieš ir po varžybų ar treniruočių.
5. Mes patikėsime treniravimą personalui, niekada netrukdydysime ir nekenksime treneriams. Mes neskatinsime savo vaiko žaisti nepaisant trenerio nurodymų ar planų.
6. Visas pastabas ir pageidavimus mes perduosime ne tiesiogiai treniruojančiam personalui, bet komandos vadovui. Prireikus vadovas paskirs tėvų susitikimą su treneriais.
7. Mes remsime komandą, kai mūsų prašys tai daryti: padėsime rinkti lėšas, dalyvausime komandos susirinkimuose ir renginiuose.
8. Mes užtikrinsime, kad mūsų vaikas būtų aprūpintas tinkamu ir saugiu inventoriumi.

..... Grąžinkite pasirašytą sutartį nurodytam komandos vadovui:

Vardas: _____

Aš sutinku laikytis šių gairių.

Parašas: _____ Data: _____

Komanda: _____

Kilnaus elgesio keliami įpareigojimai sportininkams ir dalyviams

Ši sutartis padės sportininkams įsipareigoti ir laikytis principų, reglamentuojančių jų elgesį sporto aikštėje ir už jos ribų.

1. Aš laikysiuosi visų kilnaus elgesio taisyklių. Aš gerbsiu žaidimo taisykles, varžovus, oficialiuosius asmenis ir jų sprendimus. Aš padėsiu užtikrinti, kad visi mano komandos draugai gautų galimybę dalyvauti žaidime. Aš niekada neprarasiu savitvardos.
2. Aš esu komandos dalis ir dirbsiu komandoje.
3. Laimėti ne viskas. Svarbiausias dalykas – padaryti viską, ką gali, kiekvienose varžybose ir treniruotėse.
4. Aš gerbsiu savo komandos draugus.
5. Jeigu aš laimėsiu, padėkosiu savo komandos draugams už tai, kad padėjo man pasiekti pergalę. Jeigu mes pralaimėsime, aš skatinsiu savo komandos draugus ir stengsiuosi jiems labiau padėti kitą kartą.
6. Aš vykdysiu trenerio nurodymus.
7. Sportas teikia džiaugsmą, bet mokykla – svarbesnė.

..... Grąžinkite pasirašytą sutartį nurodytam komandos vadovui:

Vardas: _____

Aš sutinku laikytis šių gairių.

Parašas: _____ Data: _____

Komanda: _____

C. Pagarba sau, kitiems ir aplinkai

Kai jauni žmonės, gyvenantys daugiakultūriniame pasaulyje, išmoksta priimti ir gerbti įvairovę ir taikiai elgtis, jie skatina taiką ir šalių tarpusavio supratimą.

Kaip šalis gali suteikti taiką visuomenei, kurioje gajai istoriškai susiformavusi neapykanta, klesti prieštaringos vertybės ar didelė turinė nelygybė? Tai tikras iššūkis sporto lyderiams ir pedagogams. Amžiams bėgant pagrindinė ugdymo užduotis išliko ta pati – puoselėti ir perduoti visuomenėje vyraujančios kultūros tradicijas. Bet daugiakultūrinės visuomenės lyderiams tenka kitokia užduotis – ugdyti besimokančiųjų, kurie priima ir gerbia kitų kultūrų žmones, bendruomenes.

Pavyzdžiui, nuo apartheido pabaigos Pietų Afrikos gyventojai dirbo visi drauge, kad sukurtų naują visuomenę. Visuomenę, kurioje gerbiami visų rasių žmonės. Sporto lyderiams ir pedagogams tenka svarbus vaidmuo šiame procese.

Bet ką reiškia pagarba kitiems? Ir dar svarbesnis klausimas – kaip lyderiai moko šios pagarbos. Kuo ypatinga klasė, kurioje vaikai mokosi gerbti ir priimti kultūrinius skirtumus? Kokios veiklos padės vaikams ir jaunuoliams išmokti taikiai sugyventi ir dabar, ir ateityje, kai suaugęs? Tai klausimai, kurie keliama šiame skirsnyje.

Daugiakultūrinis ugdymas prasideda mokyklos administratorių ir mokytojų širdyse ir protuose. Daugiakultūrinio ugdymo mokytojai turėtų laikytis šių principų:

- Visi žmonės ir visos kultūros turi vertybes, todėl visi žmonės, įskaitant moteris, vaikus, neįgaliuosius, etnines mažumas ir t. t., turi žmogaus teises ir pareigas bendruomenei.
- Smurtas – ne geriausias konfliktų sprendimo būdas.
- Vaikus reikia mokyti priimti kultūrinius skirtumus ir juos gerbti. Tai turi būti kiekvienos veiklos mokyklos programoje ir kiekvienos mokykloje praleistos dienos dalis. Rasizmas ir nepakantumas dažnai yra nežinojimo ir baimės rezultatas. Kai žmonės gyvena, dirba ir pramogauja kartu, jie pradeda suprasti ir priimti skirtumus.
- Šeimoms ir bendruomenėms tenka svarbus vaidmuo remiant ar menkinant jūsų pastangas mokytis gerbti ir pripažinti kitus. Reikalaukite, kad tėvai ir bendruomenė remtų jūsų pastangas.

Įžvalgos, susijusios su pagarba sau ir kitiems

- Tradicijoms tenka pagrindinis vaidmuo kuriant pagarba sau ir kitiems paremtą visuomenę.
- Įvairovės pripažinimas sudaro gerą pagarbos kitiems ugdymo pagrindą.
- Prietarų įveikimas skatina toleranciją ir pagarbą kitiems.

„Olimpinio judėjimo tikslas yra prisidėti prie taikaus ir geresnio pasaulio sukūrimo ugdant jaunimą per sportą, praktikuojamą pagal olimpizmą ir jo vertybes.“

Olimpinė chartija

„Iš esmės naujoji ugdymo programa puoselės švietimą, aprėpiančią žmogaus teisių kultūrą, daugiakalbystę ir kultūrų įvairovę, taip pat jautrumą santarvei ir tautinės savimonės vertybėms.“

Profesorius S. Bengu,

Pratarmė Pietų Afrikos 2005 metų ugdymo programai

↑ Londonas 2012 metai: vyrų 5000 metrų bėgimo pabaigoje Mo Farahas iš Didžiosios Britanijos (kairėje), kuris atbėgo trečias, sveikina Rene Herrerą iš Filipinų, kuris atbėgo paskutinis

Gyvenimas laikantis pagarbos principų

Sportininkai, rodantys pagarbą ir orumą varžybose, yra sektinas pavyzdys jaunimui

Tekstas skaitymui

Taktiškumas sudėtingoje situacijoje – Michelle Kwan (JAV)

Niekas nenori pralaimėti svarbių varžybų. Labai sunku olimpiečiui negauti medaliu, kurio iš jo visi tikėjosi. Labai sunku neparodyti nusivylimo. Labai sunku atsakinėti į žiniasklaidos klausimus. Labai sunku nesiliauti treniruotis, kai žinai, kad tavo svajonė niekada neišsipildys.

Moterų dailiojo čiuožimo varžybose Nagano žiemos olimpinėse žaidynėse 1998 metais jaunutė paauglė Michelle Kwan iš JAV parodė pasauliui, kaip priimti triuškinantį pralaimėjimą kilnaus elgesio dvasioje. Iš M. Kwan buvo tikimasi olimpinio aukso. Ji buvo pasaulio čempionė ir geriausiai pasirodė didžiojoje dalyje varžybų, kurios vyko tais metais. Bet olimpių varžybų vakarą taip pat labai jaunutė jos komandos draugė Tara Lipinski finale parodė neįtikėtiną programą ir nugalėjo M. Kwan, kuriai atiteko sidabro medalis.

Bet svarbiausia šio pasakojimo dalis – M. Kwan elgesys po varžybų. Spaudos konferencijoje, kuri vyko po finalo, ji elgėsi su T. Lipinski kaip su gera drauge ir paprastai pasakė: „Gal tai ir nėra tos spalvos medalis, kurio aš norėjau, bet aš jį priimsiu... Toks gyvenimas, ar ne?“¹¹

↑ Naganas 1998 metais. JAV dailiojo čiuožimo atstovė Michelle Kwan pasirodė moterų vienėčių varžybose

„Visi visada prisimins ją dėl jos elgesio. Ji – viena iš aukščiausios klasės visų laikų sportininkių“, – pareiškė vienas žiūrovas.

O kitas patikino: „Niekada nemačiau, kad sportininkas priimtų triuškinantį pralaimėjimą su tokia savitvarda, orumu ir brandumu kaip jaunutė mergina Michelle Kwan“.

Klausimai diskusijai

- Kodėl žmonės žavėjosi M. Kwan elgesiu jai laimėjus ne aukso, bet sidabro medalį? O ar jūs žavėtės ja? Kodėl taip arba kodėl ne?
- Kaip nemokantys garbingai pralaimėti sportininkai elgiasi, kai patiria nesėkmę varžybose? Kaip jums atrodo, kas lemia tokį jų elgesį? Kokį poveikį toks netinkamas elgesys daro kitiems sportininkams? Žiūrovams? Sportui?
- Kaip jūs galite parodyti pagarbą savo varžovams arba kitai komandai varžybų metu? Kaip jūs galite parodyti, kad mokate pralaimėti, kai jūsų komanda sutriuškinama varžybose?

27 veiklos aprašas

Pagarba sau ir kitiems

Olimpizmo ugdymo temos: Pagarba.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Domėjimasis, debatų įgūdžių ugdymas, kūrybiškumas, problemų sprendimas, bendradarbiavimas, skaitymo klubai.

Mokymosi rezultatai

Supratimas, kad pagarba yra galingas įrankis, keičiantis ir mūsų pačių, ir kitų žmonių gyvenimus.

Parsisiuntimas

27 veiklos aprašas iš lėsteklių bibliotekos

Žmogaus teisės – pagarbos ir pripažinimo pagrindas

1948 metais Jungtinės Tautos sutarė dėl Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos formuluotės. Šis dokumentas nusako pagrindinius visuomenės, kurioje kiekvienas jos narys turi teisę į orumą ir laisvę, principus.

? Prieš teksto skaitymą užduokite šiuos klausimus

- Kokios teisės ginamos jūsų bendruomenėje?
- Koku būdu tai daroma?

Pagrindiniai žodžiai: įgimtas, neatimamas, barbariškas, siekimas, priverstas, kreipimasis pagalbos, dar kartą patvirtintas, jurisdikcija, suteikti ar aprūpinti (kuo), suverenitetas.

Tekstas skaitymui

Visuotinė žmogaus teisių deklaracija¹²

Preambulė:

- Visų žmonių giminės narių prigimtinio orumo ir lygių bei neatimamų teisių pripažinimas yra laisvės, teisingumo ir taikos pasaulyje pagrindas.
- Žmogaus teisių nepaisymas ir niekinimas pastūmėjo vykdyti barbariškus aktus, kurie papiktino žmonijos sąžinę, ir didžiausiu paprastų žmonių siekiu buvo paskelbtas pasaulio, kuriame žmonės turi žodžio bei įsitikinimų laisvę ir yra išlaisvinti iš baimės ir skurdo, sukūrimas.
- Būtina, kad žmogaus teises saugotų įstatymo galia, idant žmogus nebūtų priverstas, nerasdamas jokios kitos išeities, sukilti prieš tironiją ir priespaudą.
- Būtina skatinti draugiškų tautų santykių plėtrą.
- Jungtinių Tautų Chartijoje tautos vėl patvirtino savo tikėjimą pagrindinėmis žmogaus teisėmis, žmogaus, kaip asmenybės, orumu ir vertybe, lygiomis moterų ir vyrų teisėmis ir pasiryžo skatinti socialinę pažangą bei geresnio gyvenimo didesnės laisvės sąlygomis siekį.
- Valstybės narės yra įsipareigojusios bendradarbiaudamos su Jungtinėmis Tautomis siekti, kad būtų skatinama visuotinė pagarba žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms ir jų būtų paisoma.
- Bendras šių teisių ir laisvių supratimas yra nepaprastai svarbus, idant šis įsipareigojimas būtų visiškai įvykdytas.

- Generalinė Asamblėja skelbia šią Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją kaip siekiamybę, kurios turi siekti visos tautos ir visos valstybės, kad kiekvienas asmuo ir kiekvienas visuomenės organas, visuomet paisydami šios Deklaracijos, stengtųsi pasinaudodami mokymu ir švietimu skatinti pagarbą šioms teisėms ir laisvėms ir pažangiomis nacionalinėmis bei tarptautinėmis priemonėmis užtikrinti, kad jos būtų visuotinai ir tikrai pripažįstamos bei taikomos tiek pačių valstybių narių, tiek jų jurisdikcijai priklausančių teritorijų žmonėms.

1 straipsnis

Visi žmonės gimsta laisvi ir lygūs savo orumu ir teisėmis. Jiems yra suteiktas protas ir sąžinė, ir jie turi elgtis vienas su kitu kaip broliai.

2 straipsnis

Kiekvienas turi teisę naudotis visomis šioje Deklaracijoje paskelbtomis teisėmis ir laisvėmis be jokių skirtumų, pavyzdžiui: dėl rasės, odos spalvos, lyties, kalbos, religijos, politinių ar kitokių įsitikinimų, nacionalinės ar socialinės kilmės, turtinės, gimimo ar kitokios padėties. Be to, neturi būti daroma jokio skirtumo dėl šalies ar teritorijos, kuriai priklauso asmuo, politinio, teisinio ar tarptautinio statuso, nesvarbu, ar ji būtų nepriklausoma, globojama, nesavavaldi arba jos suverenitetas būtų kaip nors kitaip apribotas.

3 straipsnis

Kiekvienas turi teisę į gyvybę, laisvę ir asmens saugumą.

Klausimai diskusijai

- Išvardykite žmogaus teises, apie kurias kalbama Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje. Ką reiškia terminas „asmens saugumas“?
- Kokios yra diskriminacijos, taip pat žmogaus, šeimų ir bendruomenių teisių pažeidimo pasekmės?
- Ar galite pateikti problemų, susijusių su žmogaus teisėmis pasaulyje, pavyzdžių? Jūsų šalyje? Jūsų bendruomenėje? Jūsų mokykloje ar klasėje?
- Kokių veiksmų gali imtis žmonės, kad apgintų savo teises?
- Kodėl svarbu nagrinėti tautos žmogaus teises?

Turėti teises reiškia turėti ir pareigas

Šiame skirsnyje besimokantiejiems siūloma išsiaiškinti, kas yra teisės ir pareigos, sudarant klasės ar grupės teisių ir pareigų chartiją.

Klausimai diskusijai

- Aptarkite situaciją savo bendruomenėje, kai nevertinamos jaunų žmonių teisės. Kodėl taip atsitiko? Kaip būtų galima išspręsti šią problemą?
- Aptarkite situaciją, kai jauni žmonės neįvykdė savo pareigos gerbti kitų teises. Kokie jų motyvai? Kaip galima išspręsti problemą?
- Kokių priemonių imtumėtės savo ar kitų žmonių teisėms apginti?

28 veiklos aprašas

Mano teisės = mano pareigos

Olimpinio ugdymo temos: Pagarba, darna, kilnus elgesys.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Mokymasis dėlionės principu, karuselinis minčių lietus, dalijimasis nuomonėmis ratu, Sokrato metodas, įvado ir pabaigos kortelių pildymas.

Mokymosi rezultatai

Skirtumo tarp atskirų asmenų ir grupių teisių ir pareigų supratimas.

Parsisiuntimas

28 veiklos aprašas iš lėsteklių bibliotekos

„Aš turiu svajonę“¹³

Šioje garsioje ir įkvepiančioje kalboje Martinas Liuteris Kingas jaunesnysis kreipėsi į tūkstančius žmonių masiniame mitinge, vykusiame JAV tuo metu, kai tamsiaodžiai Amerikoje kovojo už savo žmogaus teises. Ši kalba siuntė žinią visam pasauliui, kuriame vyksta konfliktai tarp įvairių rasių, religijų ir tradicijų žmonių.

Tekstas skaitymui

„Aš turiu svajonę, kad vieną dieną ši tauta pakils ir patirs tikrąją savo įsitikinimų prasmę: „Mes laikome akivaizdžia tiesa, kad visi žmonės yra sukurti lygūs...“

Aš turiu svajonę, kad mano keturi vaikai kada nors gyvens šalyje, kurioje apie juos bus sprendžiama ne pagal odos spalvą, o pagal jų asmenines savybes.

Šiandien aš turiu svajonę...

Tai yra mūsų viltis...

Teskamba laisvės varpas.

Ir kai jis suskambės iš kiekvieno miestelio ir kaimelio, iš kiekvienos valstijos ir miesto, mes sugebėsime priartinti tą dieną, kai visi Dievo vaikai – juodieji ir baltieji, žydai ir kitatikiai, protestantai ir katalikai – galės susikibę rankomis giedoti senos afroamerikiečių religinės giesmės žodžius: „Pagaliau laisvi! Pagaliau laisvi! Ačiū, Dieve Visagali, mes pagaliau laisvi!“

Martinus Liuteris Kingas jaunesnysis

Perskaityt šią ištrauką, pasiklausykite Dr. Kingo kalbos www.youtube.com/watch?v=3vDWWy4CMhE

↑ Amerikos pilietinių teisių judėjimo lyderis Martinus Liuteris Kingas jaunesnysis (1929–1968) kreipiasi į minią žygio į Vašingtoną metu 1963-aisiais

Klausimai diskusijai

- Kokią svarbiausią žinią Dr. Kingas perduoda savo kalboje? Kokia buvo jo svajonė?
- Yra daina „Juos reikia rūpestingai mokyti“. Kaip žmonės mokomi negerbti ar nemėgti kitų žmonių? Kodėl jie mokomi nepagarbiai elgtis su kitais žmonėmis?
- Kokios priežastys sukelia konfliktus tarp skirtingų rasių ar kultūrų žmonių?
- Kokių priemonių imtumėtės šiandien, kad padėtumėte jauniems žmonėms atrasti taiką ir pagarbą gyvenime?

Sudėtingų sprendimų priėmimas

Sportas, o ir gyvenimas, dažnai mums pateikia dilemų. Kai atsiduriame sudėtingose situacijose, priimame sprendimus, kurie, mūsų nuomone, yra geriausi tuo metu. Sulaukę vyresnio amžiaus galime pasinaudoti savo patirtimi, kuri padeda mums susitvarkyti su tokiais moralinę reikšmę turinčiais dalykais kaip sukčiavimas sporte. Mes jau esame įgudę atskirti, kas yra tikrai gerai ar blogai, ir naudotis šiomis pamokomis ugdydami jaunos sportininkus. Liūdna, bet yra pavyzdžių, kai sportininkai nepaklūsta taisyklėms, kurios privalomos sporte, ir tai gali gluminti jaunos žmones. Taigi svarbi jaunųjų sportininkų ugdymo dalis – įgūdžių, kurie suteiktų jiems moralinį aiškumą sporte susidaranciose sudėtingose situacijose, formavimas.

29 veiklos aprašas

Sudėtingų sprendimų priėmimas

Olimpizmo ugdymo temos: Pagarba, darna, kilnus elgesys.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Kryptinga diskusija, Sokrato metodas, problemų sprendimas, bendradarbiavimas, mąstymo įgūdžių ugdymas, bendravimo įgūdžių ugdymas, kūrybiškumas.

★ Mokymosi rezultatai

Įgūdžių, padedančių susidūrus su sunkumais priimti sprendimus remiantis olimpinėmis vertybėmis, formavimas.

↓ Parsisiuntimas

29 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

D. Padaryti viską, ką gali, siekiant tobulumo

Susitelkimas į tobulumą gali padėti jauniems žmonėms daryti teigiamus sveikus pasirinkimus ir siekti būti geriausiais bet kurioje pasirinktoje srityje.

„Mes esame tai, ką nuolat darome. Todėl tobulėjimas – ne veiksmas, o įprotis.“

Aristotelis, filosofas
(384–322 pr. Kr.)

„Ką tik gali padaryti ar svajoji galys padaryti – imkis. Drąsoje glūdi galia, magija ir genialumas!“

Johanas Volfgangas Gėtė,
vokiečių poetas (1749–1832)

Jauniems žmonėms reikia saugios socialinės ir fizinės aplinkos, kad galėtų teisingai pasirinkti ir tapti pačiais geriausiais pagal savo galimybes. Pagrindinis sveikos bendruomenės prioritetas – gera jaunų žmonių savijauta. Sveika aplinka:

- yra švari ir saugi;
- atitinka visų vaikų ir jaunuolių – merginų ir vaikų, turinčių mokymosi, klausos, regos ar kitą negalią– poreikius;
- suteikia galimybes vaikams ir įvairaus amžiaus jauniems žmonėms kasdien dalyvauti fizinėje veikloje;
- yra aplinka be diskriminacijos, priekabiavimo ir bauginimų;
- yra vieta, kur vertinami ir gerbiami individualūs skirtumai ir kultūrinės tradicijos;
- yra tokia aplinka, kurioje pripažįstamas svarbus tėvų ir bendruomenės vaidmuo ugdant sveikus vaikus ir jaunimą.

↑ Singapūras 2010 metai: Fanny Beisaron (Izraelis), Miguelis Valente Fernandesas (Portugalija), Eszter Dudás (Vengrija) ir Alois Knablis (Austrija) iš „Europa 1“ komandos po pergalės triatlono mišrioje estafetėje jaunimo olimpinėse žaidynėse

30 veiklos aprašas

Daryti viską, ką gali, siekiant tobulumo

Olimpizmo ugdymo temos:

Tobulumo siekimas, darna.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Domėjimasis, bendradarbiavimas, kūrybiškumas, dienoraščiai, atsiliepimų žurnalai, tinklaraščiai, vaizdo dienoraščiai, karuselinis minčių lietus, mokymasis dėlionės principu, dalijimasis nuomonėmis ratu.

★ Mokymosi rezultatai

- Supratimas, kad tobulumo siekimas yra savo galimybių ribų patikrinimas ir proga tobulėti.
- Supratimas, kad šis principas galioja visose gyvenimo srityse.

↓ Parsisiuntimas

30 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

Gyvenimo tobulinimas

Tobulėjimas yra požiūris.

? Prieš teksto skaitymą užduokite šiuos klausimus

Kaip sportininkai pasiekia tobulumo savo sporto šakose?

📖 Tekstas skaitymui

Geriausia XX amžiaus kinų sportininkė – Deng Yaping

Kinijoje labai populiarus stalo tenisas, o Deng Yaping – viena geriausių pasaulio žaidėjų. Ji pradėjo žaisti būdama penkerių. Dar nesulaukusi devynerių laimėjo savo provincijos jaunučių čempionatą, o pirmąjį nacionalinį – vos trylikos. Taigi ši mergaitė pasirodė labai talentinga.

Bet ji buvo žemo ūgio – nesiekė nė 1,5 metro. Todėl nepaisant talento dėl ūgio jos iš pradžių nenorėjo priimti į nacionalinę komandą. Tačiau talentas, pasitikėjimas savimi ir užsispyrimas nugalėjo ir galiausiai D. Yaping tapo nacionalinės komandos nare 1988 metais. Pirmąjį čempionės titulą ji iškovojo tarptautinėse mišrių dvejetų varžybose 1989 metais būdama šešiolikos, o po dvejų metų jai nebuvo lygių vienetų varžybose. „Nuo ankstyvos vaikystės svajojau tapti pasaulio čempione“, – sakė ji. 1989 metais D. Yaping laimėjo Azijos taure, o kitais metais iškovojo tris pergalės 11-ose Azijos žaidynėse.

Savo aukščiausią laimėjimą sportininkė pelnė 1991 metais, kai iškovojo pasaulio vienetų čempionės titulą Japonijoje. Taip prasidėjo jos septynerių metų viešpatavimas sporte.

Kai 1997 metais ji baigė savo sportinę karjerą, jau buvo iškovojusį keturis olimpinis aukso medalius ir dešimt pasaulio čempionės titulų.

Du kartus išrinkta Tarptautinio olimpinio komiteto Atletų komisijos nare, D. Yaping ir toliau remia moterų dalyvavimą stalo teniso sporte. Jos magistro darbo temos pavadinimas „Nuo pėdų rišimo tradicijos iki olimpinio aukso – moterų stalo teniso atvejo analizė“

💬 Klausimai diskusijai

- Ką Deng Yaping nuotrauka sako jums apie sporto dvasią?
- Kokios savybės ir vertybės padeda jums siekti sėkmės?

„Žmogaus gyvenimo kokybė yra tiesiogiai proporcinga jo įsipareigojimui siekti tobulumo, nepaisant to, kokią sritį jis pasirinko savo siekiams įgyvendinti.“

Vincentas Lombardis,
lengvosios atletikos treneris (1913–1970)

↑ Atlanta 1996 metai: Kinijos stalo teniso žvaigždė Deng Yaping varžosi dėl aukso medalio moterų vienetų varžybose

↑ 1994 metų FIFA Pasaulio futbolo čempionatas. JAV: Kamerūno puolėjas Rogeris Milla džiūgauja įmušęs įvartį į Rusijos komandos vartus. Keturiasdešimt dviejų metų R. Milla tapo vyriausiu įvartį įmušusiu žaidėju pasaulio čempionato varžybų istorijoje

↑ Barselona 1992 metais: Michaelis Jordanas (JAV) meta kamuolį vyrų krepšinio varžybose su Kroatija

Tekstas skaitymui

Futbolas mano gyvenime – Rogeris Milla (Kamerūnas)

Afrikoje futbolas daugiau nei sportas. Tai gyvenimo šventė. Jeigu jūsų nacionalinė komanda laimi svarbų tarptautinį futbolo turnyrą, visi darbuotojai gauna laisvadienį. Afrikoje jauni žmonės žaidžia futbolą visur: lauke, paplūdimiuose, gatvėse ir kiemuose, netgi balkonuose. Bet koks apskritas daiktas gali atstoti kamuolį. Laimėti taškai ne svarbiausia.

Kamerūno futbolininkas R Milla, vienas iš didžiausių Afrikos sporto legendų, visada žaidė savo malonumui. Jis tapo Afrikos metų žaidėju 1976-aisiais ir 1990-aisiais. Džiaugsmingas jo žaidimas pasirodė užkrečiamas.

R. Millai būnant lyderiu Kamerūno „Liūtų“ komanda puikiai pasirodė 1990 metų pasaulio čempionate Italijoje. Ji nugalėjo pasaulio čempionę Argentinos komandą čempionato atidarymo varžybose. Nepaisant visų sunkumų Kamerūno futbolo rinktinė tapo pirmąja Afrikos komanda, kuri pateko į FIFA pasaulio čempionato pusfinalį ir užkariavo viso pasaulio futbolo sirgalių širdis. Kas gali užmiršti tas akimirkas Italijoje, kai R. Milla, įmušęs įvartį, sušoko džiaugsmo šokį aplink kampinę vėliavėlę? O jo entuziazmą, pasišventimą ir pakilumą?

Būdamas trisešimt aštuonerių šis nepakeičiamas Kamerūno futbolininkas pelnė du įvarčius, kurie padėjo nugalėti Rumuniją, ir dar du, kurie atnešė pergalę prieš Kolumbiją. Ketvirtfinalyje prieš Angliją jis padėjo Kamerūnui pelnyti du įvarčius. Paskui sugrįžo į komandą Pasaulio futbolo čempionate 1994 metais, o sulaukęs keturiasdešimt dviejų įmušė įvartį į Rusijos komandos vartus ir tapo vyriausiu tai padariusiu žaidėju šių varžybų istorijoje.

R. Milla mėgo pergalės. Bet futbolą jis žaidė iš meilės sportui.

Klausimai diskusijai

- Kokios žaidėjų savybės padėjo silpnesnei Kamerūno komandai nugalėti pasaulio čempionus argentiniečius 1990 metų Pasaulio futbolo čempionate?
- Kaip R. Millai pavyko išsilaikyti šlovės viršūnėje taip ilgai?
- Įsivaizduokite, kad esate sporto komentatorius. Paprašykite draugą, kad jis atliktų R. Millos vaidmenį, ir paimkite interviu iš šio žymaus sportininko.

„Per savo karjerą aš nepataikiau į krepšį daugiau nei 9000 kartų ir pralaimėjau beveik 300 varžybų. 26 kartus man suteikė galimybę atlikti lemiamą metimą ir aš nepataikiau. Savo gyvenime klydau vėl ir vėl. Ir tik dėl to aš pasiekiau tikslą.“

Michaelis Jordanas, JAV krepšininkas

Tekstas skaitymui

Istorija apie nuostabų duetą – jojikę Lisą Hartel ir žirgą Jubilee

Viena nuostabiausių olimpinių istorijų yra apie Danijos jojikę L. Hartel, kuri persirgusi poliomiellitu liko paralyžuota, bet vis dėlto sugebėjo su savo žirgu Jubilee pelnyti šlovę olimpinėse žaidynėse 1952 ir 1956 metais.

L. Hartel mėgo sportuoti, bet didžiausia jos aistra buvo jodinėjimas. Laukdamasi antro vaikelio ji susirgo poliomiellitu ir liko suparalyžuota iki pusės. Stebuklingai pagimdžiusi sveiką kūdikį, ji įdėjo be galo daug pastangų, kad būtų atkurtos kai kurios raumenų funkcijos. Po keleto metų L. Hartel būklė pagerėjo, bet ji vis tiek nevaldė kojų žemiau kelių.

Tiesa, ji vis dar galėjo jodinėti. Tik kas nors turėdavo padėti jai užsėsti ant žirgo ir nultipti nuo jo, bet tai jos nesustabdė.

1952 metais L. Hartel buvo suteikta teisė dalyvauti su vyrais olimpinių žaidynių žirginio sporto varžybose. Tai vienas iš labai retų atvejų, kai moterys ir vyrai varžosi toje pačioje rungtyje. Nors ir negalėdama vaikščioti, L. Hartel laimėjo sidabro medalius 1952 ir 1956 metų žaidynėse. Anot liudytojų, per varžybas ji ir jos žirgas, regis, tapdavo viena esybe, sklandžiai ir užtikrintai atlikdami privalomus judesius.

Klausimai diskusijai

- Kokias ypatingas savybes L. Hartel parodė valdydama savo žirgą ir bendraudama su juo?
- Aptarkite supratimo ir pasitikėjimo lygį tarp L. Hartel ir jos žirgo, būtiną pergalei pasiekti.

↑ Melburnas 1956 metais: Lis Hartel ant žirgo Jubilee (kairėje)

Ilgas kelias į pergalę – sportininko istorija

Šiandien beveik 100 000 olimpiečių skleidžia olimpizmo dvasią pasaulyje. Kai kuriems iš jų kelionė į sėkmę pasirodo labai ilga ir jiems tenka patirti daug nusivylimų prieš pasiekiant savo tikslus.

Tekstas skaitymui

Ilgas kelias į pergalę – Dan Jansen¹⁵

Daug olimpinių istorijų moko mus atkaklumo ir ištvermingumo, bet nedaug tėra tokių įsimintinų kaip greitojo čiuožimo atstovo Dano Janseno, kuris patyrė ne vieną pralaimėjimą daugiau nei dešimtmetį siekdamas pergalės.

Pirmąjį kartą pasaulis pamatė D. Janseną 1984 metų Sarajevo olimpinėse žaidynėse (Jugoslavija), kai beveik nežinomas amerikietis užėmė ketvirtą vietą 500 metrų rungtyje. Buvo tikimasi, kad 1988 metais jis laimės 500 ir 1000 metrų varžybas Kalgarije. Bet likimas lėmė kitaip. D. Janseno sesuo sirgo leukemija ir po ilgos ligos mirė, likus keletui minučių iki varžybų pradžios. Per paskutinį pokalbį su seserimi D. Jansenas pažadėjo laimėti jos garbei. Bet pralaimėjo. Abiejose rungtyse. Ir sugrįžo iš Kalgario tuščiomis rankomis. Po ketverių metų iš jo vėl buvo tikimasi pergalės Albervilyje. Bet po sirgalius nuvykusio pasirodymo jis dar sykį liko be medalio.

1994 metais D. Jansenas pasiruošė savo ketvirtoms olimpinėms žaidynėms Lillehameryje (Norvegija). Jis žinojo, kad tai jo paskutinis šansas, ir vyliosi atsigriebti. Bet vėl paslydo 500 metrų rungtyje ir finišavo aštuntas. Teliko viena vienintelė rungtis. Paskutinė jo karjeroje.

Praėjus keturioms dienoms nuaidėjo 1000 metrų rungties starto signalas. Ir viskas stebuklingai stojo į savo vietas. Dešimtmetis nusivylimų staiga išsitrynė iš atminties, kai D. Jansenas laimėjo pirmąją vietą ir pasiekė pasaulio rekordą. Pergalės ratą jis čiuožė su dukrele ant rankų.

D. Jansenas pavadino ją mirusios sesers vardu. Taip laimingai baigėsi istorija, įkvėpusi viso pasaulio sportininkus.

Klausimai diskusijai

- Paaiškinkite, kodėl, jūsų manymu, D. Jansenas taip atkakliai siekė laimėti olimpinį medalį?
- Kaip D. Janseno elgesys atspindi olimpines vertybes?

Prieš teksto skaitymą užduokite šiuos klausimus

Kokių savybių, jūsų manymu, reikia žmonėms, kad pasiektų savo tikslus? Kas nutinka, kai jiems nepavyksta?

31 veiklos aprašas

Atkaklumas ir olimpinės žaidynės

Olimpizmo ugdymo temos: Tobulumo siekimas, pastangomis pelnytas džiaugsmas, pagarba.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Bendradarbiavimas, diskusija, domėjimasis, dalijimasis nuomonėmis ratu.

Mokymosi rezultatai

Supratimas, kad atkaklumas ir ištvermingumas įgalina mus pasiekti sėkmę ir atskleisti savo galimybes.

Parsisiuntimas

31 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

← Albervilis 1992 metais: amerikietis Danas Jansenas pradėjo kaip pretendentas į vyrų 500 metrų greitojo čiuožimo rungties auksą, bet turėjo pasitenkinti ketvirta vieta

Varžybų pabaiga

Kartais padaryti viską, ką gali, nebūtinai reiškia tapti greičiausiu, tvirčiausiu ar iššokti aukščiausiai. O paprasčiausiai įvykdyti prisiimtą įsipareigojimą nepaisant jokių kliūčių.

Tekstas skaitymui

Johnas Akhwari įvykdo savo įsipareigojimą

1968 metais Meksikas regėjo vieną įsimintiniausių akimirku maratono istorijoje. Praėjus gerokai laiko nuo paskutinių bėgikų finišo. Stadionas jau spėjo beveik ištuštėti. Staiga toje vietoje, kur maratono trasa suka į stadioną, pasirodė bėgikas. Johnas Stephenas Akhwari iš Tanzanijos skausmingai šlubčiojo. Jo kojos buvo sutvarstytos po nelaimingo atsitikimo maratono trasoje. Sukandęs iš skausmo dantis jis artėjo. Iš pradžių įsivyravo tylą. Tada negausi minia pradėjo sveikinti nuostabų sportininką. Sveikinti taip, lyg jis būtų laimėjęs varžybas.

Kai reporteriai paklausė, kodėl jis susižeidęs nepasitraukė iš trasos, J. Akhwari atsakė paprastai: „Nejaugi jūs nesuprantate? Mano šalis pasiuntė mane į Meksiką ne tam, kad pradėčiau varžybas. Jie pasiuntė mane, kad jas baigčiau.“

2000 metais Sidnėjaus žaidynių uždarymo ceremonijoje tuometinis TOK Prezidentas Juanas Antonio Samaranchas įteikė J. Akhwariui apdovanojimą, pripažindamas jį gyvuoju olimpinio idealo simboliu.

Klausimai diskusijai

- Kodėl, jūsų manymu, J. Akhwari susižeidęs nepasiraukė iš varžybų?
- Kokios priežastys priverčia žmones atsisakyti mėgstamos veiklos, kai atsiranda sunkumų ar kliūčių?
- Papasakokite kokį nors atvejį, kai pradėjote ką nors daryti ir liovėtės, nes atsirado problemų ar sunkumų. Ką darytumėte kitaip, jeigu galėtumėte pradėti viską iš naujo?
- Pasakokite kokį nors atvejį, kai užbaigėte, ką pradėjote, nepaisant iškilusių sunkumų ar problemų. Ką sužinojote apie save tuo metu?

↑ Sidnėjus 2000 metais: Johnas Stephenas Akhwari iš Tanzanijos uždarymo ceremonijoje

32 veiklos aprašas

Ištvėrmė ir olimpinės žaidynės

Olimpizmo ugdymo temos: Pagarba, pastangomis pelnytą džiaugsmą, kilnų elgesį.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Bendradarbiavimas, vaidmenų žaidimai, dalijimasis nuomonėmis ratu, kūrybiškas rašymas, projektais grįstas mokymasis, domėjimasis.

Mokymosi rezultatai

Supratimas, kad sunkumai ir iššūkiai yra neatskiriama gyvenimo ir sporto dalis ir kad ugdydami ištvėrmę, mes galime įveikti šiuos sunkumus.

Parsisiuntimas

32 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

Padaryti viską, ką gali

Paskatinkite besimokančiuosius pasitelkti vaizduotę. Padėkite jiems įsivaizduoti ateitį, kurioje jie daro viską, ką gali, kad pasiektų norimą tikslą. Tai yra teigiamo įsivaizdavimo procesas.

**„Vizija be veiksmo yra svajonė.
Veiksmas be vizijos yra betikslis.
Vizija kartu su veiksmu padės
pasiekti tikslą.“**

Nežinomas autorius

33 veiklos aprašas

Drąsa olimpinėse žaidynėse

Olimpizmo ugdymo temos: Pagarba, pastangomis pelnytas džiaugsmas, tobulumo siekimas.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

Bendradarbiavimas, diskusija, domėjimasis, dalijimasis nuomonėmis ratu.

★ Mokymosi rezultatai

Supratimas, kad sportininkų drąsai tenka pagrindinis vaidmuo olimpinėse žaidynėse.

↓ Parsisiuntimas

33 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

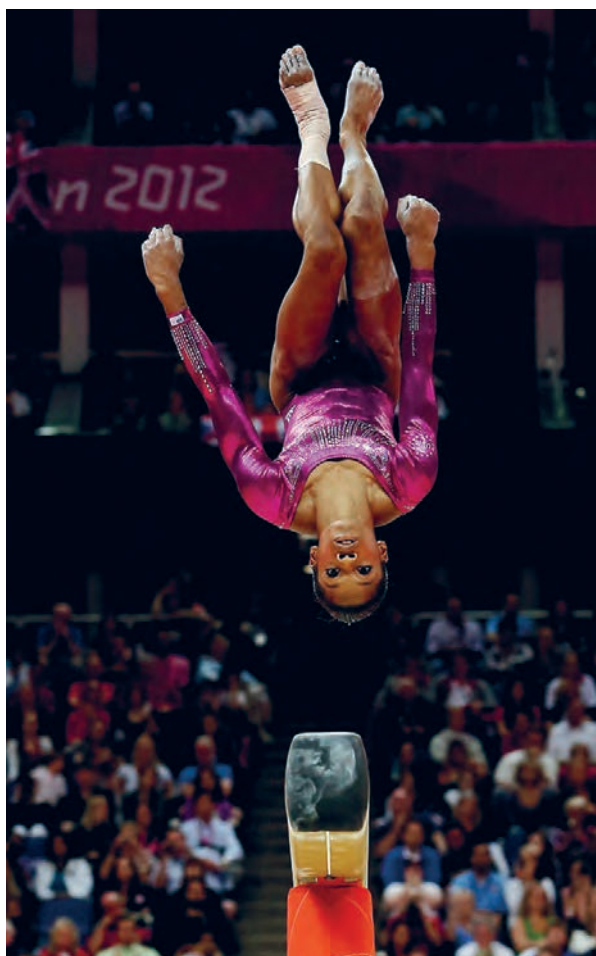

↑ Vankuveris 2010 metai: François-Louis Tremblay (Kanada) pirmauja vyrų greitojo čiuožimo 5000 metrų rungties finale

E. Harmoningas gyvenimas – kūno, valios ir proto darna

Vadovavimasis olimpinėmis vertybėmis gali padėti jauniems žmonėms išsiugdyti racionalų požiūrį į gyvenimą.

P. de Kubertenas suprato, kad olimpių žaidynių atgaivinimas tarptautiniu mastu paskatins jaunų žmonių susidomėjimą sportu ir fizine veikla. Šiandien tai vis dar taip pat aktualu kaip ir prieš 100 metų.

↑ Londonas 2012 metai: JAV sportinės gimnastikos atstovė Gabrielle Douglas pasirodo ant buomo moterų individualios daugiakovės finale

Mūsų dienomis olimpinis judėjimas neapsiriboja vien tik sportu, jis aprėpia kultūrą, meną, aplinkos saugojimą ir ugdymą. Visiems šiems dalykams gali tekti tam tikras vaidmuo padedant jauniems žmonėms susidaryti harmoningą požiūrį į gyvenimą.

„Kūno kinestetinis intelektas yra žmogiškojo pažinimo pagrindas, kadangi būtent per savo jutiminius-motorinius potyrius mes patiriame gyvenimą.“

Mokymas ir mokymasis per daugialypius intelektus
L. Campbell, B. Campbells ir D. Dickinson

„Nepriklausomai nuo to, ką išgyvenate, visada stenkitės atrodyti kaip nugalėtojas. Net jeigu atsilikote, savitvarda ir pasitikėjimas gali suteikti jums psichologinį pranašumą, kuris atneš pergalę.“

Arthuras Ashe'as, tenisininkas ir pedagogas (1943–1993)

„Šiuolaikinė švietimo sistema pernelyg susižavėjo kraštutiniu išskaidymu. Kiekviena stiprybė veikia atskirai, be sąryšio ar sąlyčio su kita. Jei tema yra raumenys, tenorima matyti gyvūnų funkcijas. Protas pateikiamas taip, lyg būtų sudarytas iš mažų hermetiškų skyrelių.“

P. de Kubertenas, šiuolaikinių olimpių žaidynių ir olimpinio judėjimo įkūrėjas (1863–1937)

Darnos paieškos

Kai kurių olimpinių žaidynių dalyvių drąsa ir ryžtas įkvėpia mus visus.

Tekstas skaitymui

Kai nugali valia – Shun Fujimoto

1976 metais Monrealyje jaunas Japonijos gimnastas atliko pasirodymą ant žiedų. Jis vartėsi, sukosi ir balansavo, o pabaigai padarė trigubą salto ir tvirtai nusileido ant abiejų kojų. Jis išstovėjęs privalomas tris sekundes, o tada sukniubo ir pakirstas. Niekas nežinojo, kad jis rungsis susilaužęs kelį per treniruotę.

„Aš nenorėjau jaudinti komandos draugų“, – paaiškino S. Fujimoto. Jis negalėjo vartoti nuskausminamųjų vaistų dėl dopingo taisyklių. „Prisiverčiau negalvoti apie tai, kas gali nutikti, kai nusileisiu“, – sakė jis vėliau. Taigi gimnastas kentė skausmą niekam jo neparodydamas.

Tuokart Japonija varžėsi su Sovietų Sąjunga dėl aukso komandinėje daugiakovėje. S. Fujimoto buvo vienas geriausių savo komandos gimnastų. Jis norėjo tęsti varžybas nepaisydamas traumos. Bet jo treneris ir komandos draugai, sužinoję apie skausmą, kurį jis kenčia, neleido jam toliau varžytis, patyrus tokią sunkią traumą.

S. Fujimoto pasitraukus iš varžybų, penki jo komandos draugai žinojo, kad negali padaryti nė vienos klaidos. Įkvėpti S. Fujimoto pasiaukojimo ir drąsos, jie padarė viską, ką galėjo.

Kai buvo paskelbti rezultatai, paaiškėjo, kad Japonijos komanda laimėjo aukso medalį, surinkusi 40/100 taško daugiau. Ji paskyrė laimėjamą komandos draugui, kuris įkvėpė juos savo drąsa.

Klausimai diskusijai

- Kaip S. Fujimoto komandos sprendimas atspindi kūno, valios ir proto darną?
- Jeigu būtumėte S. Fujimoto vietoje, ar tęstumėte varžybas? Kodėl taip ir kodėl ne?
- Ar jus žavi S. Fujimoto poelgis? Kodėl?

↑ Monrealis 1979 metais: Japonijos vyrų gimnastikos komanda laimi aukso medalį. S. Fujimoto pirmas kairėje

Aktyvus gyvenimas

34 veiklos aprašas

Gyventi aktyvų, harmoningą ir sveiką gyvenimą

Olimpizmo ugdymo temos: Pastangomis pelnytas džiaugsmas, tobulumo siekimas, kilnus elgesys, darna, pagarba kitiems.

Siūlomos veiklos: Pritaikyti skirtingoms amžiaus grupėms nuo pradinukų (5–8 metų) iki aukštesniųjų klasių mokinių (15–18 metų).

✓ Siūlomos mokymo strategijos ir mokymosi įgūdžiai

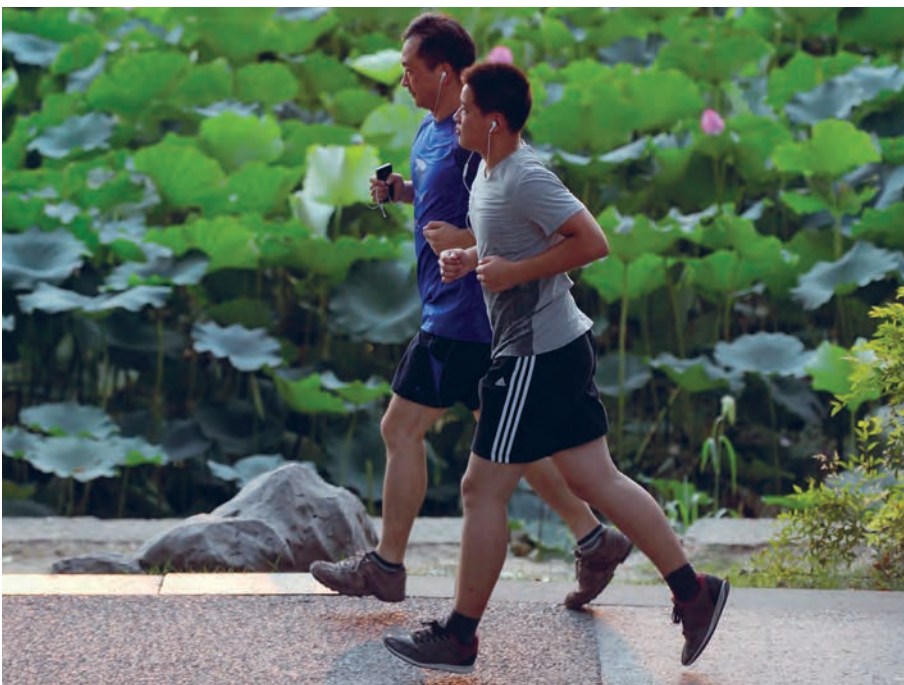
Kūrybiškumas, bendradarbiavimas, problemų sprendimas.

★ Mokymosi rezultatai

- Supratimas, koks elgesys prisideda prie sveiko arba žalingo gyvenimo būdo.
- Gebėjimas pasirinkti interesus atitinkančias sporto šakas ir sveikas veiklas, kurios teikia malonumą ir skatina rinktis tinkamą gyvenimo būdą.

↓ Parsisiuntimas

34 veiklos aprašas iš Išteklių bibliotekos

↑ Nandžingo (Kinija) gyventojai bėgioja prie Chuanvu ežero, kur po metų vyko baidarių-kanojų, irklavimo ir triatlono varžybos 2014 metų jaunimo olimpinėse žaidynėse

Aktyvaus gyvenimo būdai

Naudodamiesi šio skirsnio medžiaga padėkite savo mokyklai, jaunimo sporto organizacijai ar bendruomenei apgalvoti ir planuoti visiems prieinamos aktyvios sveikos gyvensenos strategijas. Perimkite „Sporto visiems“ koncepciją ir BŪKITE AKTYVŪS!!!

Kokia fizinės veiklos nauda sveikatai?¹⁶

Reguliarios fizinės veiklos nauda seniai įrodyta. Pusvalandį trunkanti vidutinio intensyvumo fizinė veikla mažiausiai penkias dienas per savaitę padeda užkirsti kelią arba kontroliuoti daugiau nei 20 lėtinių susirgimų, įskaitant širdies ir kraujagyslių ligas, insultą, 2 tipo diabetą, vėžį, nutukimą, psichinės sveikatos problemas, kaulų ir raumenų ligas. Tamprus ryšys tarp fizinės veiklos ir jos teigiamo poveikio sveikatai išlieka visą gyvenimą, tad labai svarbu, kad kuo daugiau žmonių nuolat gyventų aktyviai.

Aktyvumas taip pat stiprina protinę ir dvasinę gerovę, pavyzdžiui: gerina nuotaiką, teikia pasitenkinimą ir atsipalaidavimą, padeda įveikti stresą. Tai turėtų skatinti žmonių dalyvavimą aktyvumo programose ir įtvirtinti fizinės sveikatos teikiamus privalumus.

„Sveikata – ne tik ligos ar negalios nebuvimas, bet ir visiškos fizinės, protinės ir socialinės gerovės būseną.“

Pasaulio sveikatos organizacija¹⁷

↑ Vaikai žaidžia regbį per Olimpinę dieną

Vaikų ir jaunų žmonių fizinės veiklos gairės

Vaikams iki penkerių metų

- Užsiimti fizine veikla vaikai turi būti skatinami nuo pat gimimo, ypač per saugius žaidimus ant grindų ir vandenyje.
- Priešmokyklinio amžiaus vaikams, neturintiems judėjimo sutrikimų, reikėtų būti fiziškai aktyviems bent tris valandas per dieną.
- Visi vaikai iki penkerių metų turėtų kuo mažiau likti nejudrūs (išskyrus miegui skirtą laiką).

Vaikams ir jaunuoliams nuo 5 iki 18 metų

- Visi vaikai ir jaunuoliai turėtų užsiimti vidutinio intensyvumo fizine veikla bent vieną arba kelias valandas kiekvieną dieną.
- Intensyvi fizinė veikla, įskaitant stiprinančią raumenis ir kaulus, turėtų būti atliekama tris dienas per savaitę.
- Visi vaikai ir jaunuoliai turėtų kuo mažiau sėdėti.

Mažesni vaikai pradeda aktyvų gyvenimą žaisdami. Tai labai svarbu jų fiziniam, pažintiniam ir socialiniam vystymuisi ir labai priklauso nuo tėvų ar globėjų jiems suteikiamų galimybių. Jaunuoliai stengiasi tapti nepriklausomais nuo tėvų paauglystės metais ir jiems didesnę įtaką pradeda daryti draugai ir garsūs žmonės, rodantys sektingą pavyzdį.

Atvejo analizė¹⁸

Keturiolikmetė Liza

Liza gyvena kaime. Iš pradžių ji lankė mažą vietinę pradžios mokyklą, bet dabar važiuoja aštuonias mylias autobusu į vidurinę, kur turi daug draugų. Ji aktyviai sportavo pradinėje mokykloje, bet liovėsi, nes jai buvo sudėtinga sugrįžti namo po treniruočių ir varžybų. Mergaitė turi tik tėvą, kuris rūpinasi ja ir jos mažesniu broliu Tomu. Todėl tėvui reikia Lizos pagalbos. Laisvalaikiu Liza nuolat bendrauja su mokyklos draugais socialiniuose tinkluose, bet taip pat dažnai po pamokų susitinka su bendraamžiais iš savo kaimo pasivažinėti dviračiu arba pabėgioti. Kadangi Lizos tėvas – fizioterapeutas, jis žino, kad vaikams ir jaunuoliams patartina užsiimti fizine veikla. Todėl įtraukia savo vaikus į įvairius aktyvius užsiėmimus namuose, kad jie kuo mažiau sėdėtų. Jie mėgsta sportinius kompiuterinius žaidimus ir judrią veiklą namuose, bet tėvas stengiasi išieiti su vaikais iš namų bent kartą per savaitę ir savaitgaliais visa šeima žaidžia tenisą. Be to, kaimo jaunimo klubas kartą per mėnesį organizuoja šokių vakarus, kuriuose Liza šoka su savo draugais tris valandas.

Klausimai diskusijai

- Kas būtų, jeigu Lizos tėvas nepadėtų jai siekti darnos gyvenime?
- Savais žodžiais paaiškinkite, kaip Liza reaguoja į tėvo pastangas suteikti jai sveiką, aktyvų gyvenimo būdą?

Priedas

Žodynėlis

Santrumpos

JOŽ	Jaunimo olimpinės žaidynės
NF	Nacionalinė [sporto] federacija
NOA	Nacionalinė olimpinė akademija
NOK	Nacionalinis olimpinis komitetas
NOKA	Nacionalinių olimpinių komitetų asociacija
OVUP	Olimpinių vertybių ugdymo programa
OŽOK	Olimpinių žaidynių organizacinis komitetas
PADA	Pasaulinė antidopingo agentūra
PSO	Pasaulio sveikatos organizacija
TF	Tarptautinė [sporto] federacija
TOA	Tarptautinė olimpinė akademija
TOK	Tarptautinis olimpinis komitetas
TPK	Tarptautinis paralimpinis komitetas
UNESCO	Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija

Čia pateiktas santrumpų ir akronimų sąrašas nėra išsamus.

Olimpinė terminologija

Olimpietis	(Šiandien) asmuo, kuris varžosi šiuolaikinėse olimpinėse žaidynėse; (antikoje) vienas iš dievų kuris, pasak senovės mitologijos, gyveno ant Olimpo kalno senovės Graikijoje.
Olimpinė chartija	Olimpinė chartija (OC) – tai Tarptautinio olimpinio komiteto (TOK) priimtų pagrindinių olimpizmo principų, taisyklių ir jų oficialių išaiškinimų vientisas kodeksas. Chartija reglamentuoja olimpinio judėjimo organizavimą, veiksmus ir funkcionavimą, taip pat nustato olimpinį žaidynių organizavimo ir įgyvendinimo sąlygas.
Olimpinė priesaika	Olimpinės priesaikos davimas tapo olimpinės ceremonijos dalimi nuo 1920 metų olimpinį žaidynių Antverpene. Sportininkų priesaikos tekstas, kurį sukūrė P. de Kubertenas, laikui bėgant keitėsi, kad atspindėtų kintantį sporto varžybų pobūdį. Per Sidnėjaus olimpinės žaidynes 2000 metais priesaika buvo papildyta fraze, patvirtinančia sportininkų įsipareigojimą nevertoti narkotikų, 1972 metais į atidarymo ceremoniją buvo įtraukta teisėjų ir oficialiųjų asmenų priesaika, o 2012 metais Londono žaidynėse jau ir treneriai davė priesaiką.
Olimpinės paliaubos	Antikinėje Graikijoje (nuo 8-ojo amžiaus pr. m. e. iki 4-ojo m. e. amžiaus) paliaubos (graikų kalbos žodis <i>Ekecheiria</i> , pažodžiui reiškia „laikymasis už rankų“) buvo skelbiamos prieš olimpinės žaidynes ir jų metu, kad svečiai galėtų saugiai keliauti į Olimpiją. 1992 metais Jungtinės Tautos pritarė TOK rekomendacijai ir priėmė rezoliuciją, patvirtinančią olimpinį paliaubų paskelbimą prieš kiekvienas olimpinės žaidynes. Tai atvėrė kelią sportui kaip tarptautinei priemonei skatinti taiką, dialogą ir santarvę.
Olimpinės žaidynės	Olimpinės žaidynės – ne šalių, bet individualios arba komandinės sportininkų varžybos. Jose dalyvauja sportininkai, atrinkti NOK'ų, kurių paraiškas priima TOK. Sportininkai varžosi techniškai vadovaujant atitinkamoms TF. Olimpinės žaidynės apima vasaros olimpinės žaidynes, dar vadinamas olimpiados žaidynėmis, ir žiemos olimpinės žaidynes. Tik tos sporto šakos, kurios kultivuojamos ant sniego arba ledo, laikomos žiemos sporto šakomis.
Olimpiniai žiedai	Olimpiniai žiedai yra oficialus tarptautinio olimpinio komiteto logotipas, simbolis arba ženklas.
Olimpinio judėjimo ugdymo temos	Šios temos pagrįstos pagrindiniuose Olimpinės chartijos principuose išdėstytomis vertybėmis ir sutelktas į įvairias olimpinio judėjimo ugdomasias veiklas. Šios vertybės yra pastangomis pelyntas džiaugsmas, kilnus elgesys, pagarba kitiems, tobulumo siekimas, kūno, valios ir proto darna.
Olimpinis aukuras	Olimpinis aukuras uždegamas olimpinį žaidynių atidarymo ceremonijos metu ir užgesinamas uždarymo ceremonijos metu, užbaigiant olimpinės žaidynes.
Olimpinis deglas	Olimpinis deglas – mobilus deglas ar jo kopija, uždegamas nuo liepsnos Olimpijoje, Graikijoje, ir nešamas estafete per įvairias olimpinės žaidynes rengiančios šalies vietas. Olimpinio deglo estafetės pabaigoje jo liepsna uždegamas olimpinis aukuras atidarymo ceremonijos metu.
Olimpinis devizas	„Greičiau, aukščiau, tvirčiau!“

Olimpinis judėjimas	Šis judėjimas pavaldus Tarptautiniam olimpiniam komitetui. Jo vadovaujamas olimpinis judėjimas apima organizacijas, sportininkus ir kitus asmenis, kurie sutinka vadovautis Olimpine chartija. Olimpino judėjimo tikslas – prisidėti prie taikaus ir geresnio pasaulio kūrimo sportu ugdant jaunimą olimpizmo ir jo vertybių dvasia.
Olimpinis ugdymas	Informacija ir veiklos, skirtos žinių, vertybių ir elgesio skatinimą, propaguojančios olimpizmą ir olimpino judėjimo misiją.
Olimpinių žaidynių programa	Olimpinių žaidynių programa – tai visų olimpinių žaidynių varžybų programa. Programą sudaro sporto šakos, sporto disciplinos ir rungtys. Sporto šakos – tai TF'ų kuruojamos sporto šakos. Sporto disciplina – tai sporto šaka, kurią sudaro viena arba kelios rungtys. Rungtis – tai olimpinės sporto šakos arba vienos iš jos sporto disciplinų varžybos, kuriose sportininkai varžosi dėl vietų, medalių ir diplomų. Visų sporto šakų atranka į programą, taip pat bet kurios sporto šakos įtraukimo į programą kriterijų ir sąlygų nustatymas priklauso sesijos kompetencijai, gavus TOK Vykdomojo komiteto pasiūlymą. Apie kurios nors sporto šakos įtraukimą į bet kurių olimpinių žaidynių programą turi būti nuspręsta ne vėliau nei per sesiją, kurioje renkamas tas olimpinės žaidynes rengiantis miestas. TOK Vykdomajam komitetui pasiūlius ir gavus pritarimą iš OŽOK, TF ir TOK, sporto šakų programa gali būti pakeista sesijos sprendimu ne vėliau kaip likus trejiems metams iki olimpinių žaidynių atidarymo. Į žiemos olimpinės žaidynes įtraukiamos septynių žiemos sporto tarptautinių federacijų sporto šakos.
Olimpizmas	Olimpizmo sąvoka aprėpia olimpino judėjimo idealus. Šio žodžio esmė slypi pagrindiniuose Olimpiniame chartijoje išdėstytuose principuose. Olimpizmo tikslas – skatinti sportą tarnauti harmoningam žmonijos vystymuisi siekiant puoselėti taikią visuomenę, besirūpinančią žmogaus orumo išsaugojimu.
Pagrindinės arba kartinės olimpinių žaidynių vertybės	Tobulėjimas, pagarba ir draugystė.
Pagrindiniai principai	Septyni pagrindiniai principai, kurie pateikti Olimpiniame chartijos pradžioje (įsigalioję 011 metų liepos 8 dieną), nusako olimpino judėjimo vertybes ir idėjas.
Paralimpietis	Žmogus, kuris varžosi paralimpinėse žaidynėse.
Paralimpinės žaidynės	Paralimpinės žaidynės yra pagrindinis tarptautinis įvairių sporto šakų renginys, suburiantis sportininkus, turinčius įvairių fizinių ir protinių negalių, įskaitant judėjimo sutrikimus, amputuotas galūnes, aklumą ir cerebralinį paralyžių. Paralimpinės žaidynės skirstomos į žiemos ir vasaros. Nuo 1988 metų vasaros žaidynių Seule, Korėjos Respublikoje, jos organizuojamos tuoj po atitinkamų olimpinių žaidynių. Visas paralimpines žaidynes kuruoja Tarptautinis paralimpinis komitetas (TPK).
Pretenduojantis miestas	Miestas, kuris teikia paraišką organizuoti olimpinės žaidynes.
Rengiantis miestas	Miestas, kurį TOK nariai išrinko organizuoti olimpinės žaidynes.
TOK Olimpino ugdymo komisija	TOK Olimpino ugdymo komisija teikia patarimus TOK sesijai, TOK Vykdomajam komitetui ir TOK prezidentui dėl olimpinių vertybėmis pagrįsto ugdymo skatinimo ir numato TOK programų ir veiklų, susijusių su jaunimo ugdymu per sportą, strateginę kryptį.
Vietos	Vietos, kuriose vyksta renginiai; pavyzdžiui, sporto vietos yra vietos, kuriose vyksta sporto varžybos.

Bibliografija

1 skyrius.

1. Adapted from Sport In Action, Zambia.
2. Adapted from Kirk, D. (2012). Empowering girls and women through physical education and sport: Advocacy brief. Bangkok: UNESCO, p. 10.
3. Sport for Hope: Olympic Youth Development Centre, Lusaka, Zambia. Sourced online: http://www.olympic.org/Documents/Commissions_PDFfiles/sports-for-hope-brochure.pdf (accessed February 2015).
4. Reagan, T. (2000). *Non-Western Educational Traditions: Alternative Approaches to Educational Thought and Practice*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
5. Rogge, J. (2001). Editorial: Towards greater universality. *Olympic Review*, August–September 2001.
6. MacAloon, J. (1996). Humanism as a political necessity? Reflections on the pathos of anthropological science in Olympic contexts. *Quest*, 48(1), 67–81, p. 75.
7. Binder, D. (2002). *Olympic odyssey: Facilitating an International Olympic Education Project*. Unpublished Doctoral Dissertation. Edmonton: University of Alberta, p. 203. With thanks to Noel Gough (2000) for the concept of “transnational spaces”.
8. MacAloon, J. *Ibid.* p. 76.
9. Binder, D. (2000). *Be a Champion in Life: An International Teacher’s Handbook*. Athens: Foundation of Olympic and Sport Education.
10. Quoted in Müller, N. (Ed.). (2000). *Pierre de Coubertin: Olympism—Selected Writings*. Lausanne: International Olympic Committee.

2 skyrius.

1. MacAloon, J. (1996). Olympic ceremonies as a setting for intercultural exchange, in De Moragas, M., MacAloon, J. and Llinés, M. (Eds.). *Olympic Ceremonies: Historical Continuity and Cultural Exchange*. Lausanne: International Olympic Committee, p. 29–43.
2. O’Sullivan, M. Environment a key theme at Olympics. *Voice of America News*, 10 February 2002.
3. Excerpted from CBC News. (2006). “Vancouver mayor to wave Olympic flag from his wheelchair.”
4. International Olympic Truce Centre. Mission. Sourced online: http://www.olympictruce.org/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=1&Itemid=266&lang=en (accessed February 2015).
5. Adapted from the International Olympic Committee (2009).
6. *The New Oxford Dictionary of English*, 1998.
7. Olympic Museum and Studies Centre. (2003). “Olympic Games Posters.” Sourced July 25 2006.

3 skyrius.

1. Vancouver Board of Trade. “The Spirit of Vancouver, 24 July, 2006.” Sourced 24 July 2006 (accessed February 2015).
2. Adapted from the International Olympic Committee (2004). Pamphlet on the Olympic Movement. Sourced 5 July 2006.

4 skyrius.

1. Pierre de Coubertin: Olympism, Selected Writings, Müller, N. (Ed.) (2000). Lausanne, Switzerland: International Olympic Committee, p. 74.
2. Olympisches Menschenbild and schulische Sportdidaktik, in Gessman, R. (2004) Olympische Erziehung. Sankt Augustin: Academia Verlag, p. 16, trans. by D. Binder.
3. Adapted from Robertson, S. (Ed.). (2005). Canadian Sport For Life: Long-Term Athlete Development. Canadian Sport Centres, p. 15.
4. Shorr, V. (2004). "Peru: Standing Tall." Ms. Magazine, Summer 2004. Online at: <http://www.msmagazine.com/summer2004/peruceciliatate.asp>. Sourced, 12 July 2006 (accessed February 2015).
5. Bredemeier, B. J., Shields, David, L., Weiss, Maureen R., Cooper, Bruce A.B. (1986). The relationship of sport involvement with children's moral reasoning and aggression tendencies. *Journal of Sport Psychology*, 8(4), 304–318.
6. Bredemeier, B. J. & Shields, D. (1995). *Character Development and Physical Activity*. Champaign, IL: Human Kinetics.
7. Adapted from Luther and Hotz (1998). *Erziehung zu mehr Fairplay: Anregungen zum sozialen Lernen—im Sport, aber nicht nur dort!* Bern, Germany: Verlag Paul Haupt, p. 29 & 31.
8. Bobsleigh is a winter sport that is enjoyed in countries that have cold winters. Children in these countries slide down slippery, snow-covered hillsides on sleds. In the Olympic bobsleigh competitions, these sleds look like cocoons on runners. The bobsleigh course is a curving track of pure ice.
9. Canadian Press, 16 February 2006.
10. Adapted from Schipilow, W. (1999). *Fair Play in Minor Hockey*. Dartmouth, NS: Dartmouth Whalers Minor Hockey Association, Section Two (no longer available online).
11. Quoted in Brennan, C. USA Today.com, 11 February 1999.
12. Adopted by UN General Assembly. Resolution 217A (III) of 10 December 1948 (excerpt only).
13. Excerpts from a speech delivered on the steps at the Lincoln Memorial in Washington D.C. USA on 28 August 1963. Online at: <http://www.usconstitution.net/dream.html> (accessed February 2015).
14. Adapted from FIFA World Cup – Roger Milla (Cameroon). Sourced July 25 2006 (accessed February 2015).
15. Adapted from International Olympic Committee website. "Celebrate Humanity 2002: Dan Jansen." Sourced 5 July 2006 (accessed February 2015). (Small wording changes made to facilitate understanding for non-native English-speaking readers.)
16. Adapted from UK Department of Health, Chief Medical Officers of England, Scotland, Wales and Northern Ireland. 2011. *Start active, stay active: a report on physical activity*. Online at: http://www.dh.gov.uk/en/Publicationsandstatistics/Publications/PublicationsPolicyAndGuidance/DH_128209 (accessed February 2015).
17. World Health Organization (1948). Definition of health. Preamble to the Constitution of the World Health Organization as adopted by the International Health Conference, New York, 19–22 June 1946. Online at: <http://www.who.int/about/definition/en/print.html> (accessed February 2015).
18. This example comes from the "Start Active, Stay Active" report of the UK Department of Health Chief Medical Officers of England, Scotland, Wales and Northern Ireland. 2011. Online at: http://www.dh.gov.uk/en/Publicationsandstatistics/Publications/PublicationsPolicyAndGuidance/DH_128209 (accessed February 2015).

TARPTAUTINIS OLIMPINIS KOMITETAS
OLIMPINIS KULTŪROS IR PAVELDO FONDAS
OUCHY G. 1, 1001 LOZANA, ŠVEICARIJA

www.olympic.org/ovep

